

ADLİYE CERİDESİ

Adliye Vekâleti tarafından ayda bir neşrolunur

Sene 13

Teşrinisani 1934

Sayı 148

RESMÎ KISIM

Kanunlar:

Muhasebei Umumiye Kanununun 99 uncu maddesi hükmünün jandarmaya da teşmili için mezkûr maddenin tadiline dair kanun

Kanun No. 2586

Neşri tarihi 18/teşrinisani/1934

Madde 1 — 1050 numaralı Muhasebei Umumiye Kanununun 99 uncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

Devletin berrî, bahrî, havaî ve jandarma müdafaa kuvvetlerine müteallik teçhizat, malzemei harbiye, melbusat, mahrukat ve erzak ve Askerî Fabrika ve merbutu müessesat Millî Müdafaa ve Dahiliye Vekâletlerince tanzim ve icra Vekilleri Heyetince tasdik olunacak talimatnameye tevfikân teftiş ve mura-kabeye tâbi olup bunlar için hesabı kat'î tanzim edilmeyeceği gibi Divanı Muhasebata hesap dahi verilmez.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti me-murdur.

Hey'eti Vekile Kararları:

Kararname No. : 1311

Adliye Vekillik'inden yazılan 22/4/1934 tarih ve 332/249 sayılı tezkerede; zimmet maddesinden dolayı Samsun Ağır Ceza Mahkemesince 4 sene 9 ay 10 gün ağır hapis cezasına mahkûm ve 10/3/1932 tarihindenberi İstanbul Hapisesinde mahbus bulunan Mustafa oğlu Ahmet efendinin hastalığı mahallî Hükûmet doktorunun Adli Tıp İşleri Meclisinden tasdikli raporuna ve Vilâyet İdare Heyetinin mazbatasına göre affını icap ettirecek derecede olduğundan affı teklif edilmiştir.

Bu iş İcra Vekilleri Heyetince 26/9/1934 tarihinde görüşülerek mumaileyh Ahmet efendinin hastalığına binaen ve teşkilâtı Esasiye Kanununun 42 nci maddesine tevfikân geri kalan cezasının affı tasvip ve kabul olunmuştur.

Kararname No. : 1480

Adliye Vekillik'inden yazılan 20/10/1934 tarih ve 358/269 sayılı tezkerede; adam öldürmek suçundan yedi sene yedi ay ağır hapis cezasına mahkûm ve 20/7/1932 tarihindenberi İstanbul Hapisesinde mahbus bulunan Mehmet oğlu Pırçık Hüseyinin, hastalığı mahallî Hükûmet doktorunun Adli Tıp İşleri Meclisinden tasdikli raporuna ve Vilâyet İdare Heyetinin mazbatasına göre affını icap ettirecek derecede olduğundan affı teklif edilmiştir.

Bu iş İcra Vekilleri Heyetince 24/10/1934 de görüşülerek merhum Hüseyinin hastalığına binaen ve Teşkilâtı Esasiye Kanununun 42 nci maddesine tevfikân geri kalan cezasının affı tasvip ve kabul olunmuştur.

Şûrayi Devlet Kararları:

Tanzimat Dairesi mazbatası

Damga Resmi Kanununun 71 inci maddesi hükmünün Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun muzaheret-i adliye tatbikatına olan tesiri derecesi hakkında Adliye Vekilliği ile düşünülen nokta-i nazar ihtilâfının tetkiki talebini havi olup Yüksek Başvekâlet Makamından havale buyrulan Maliye Vekilliğinin 3/10/1934 tarihli ve 22875/96 sayılı tezkeresi dairemize tevdi kılınmış olduğundan okundu.

Tezkerenin meali şöyledir: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 465 inci maddesinde, kendisile ailesini maiyetçe ehemmiyetli zarara düşürmeksi-

zin mahkeme masrafını ifadan âciz olan kimselere iddia ve müdafaalarında haklı olduklarına dair delil gösterdikleri takdirde adli müzaherete nail olabilecekleri yazılıdır. Adli muzaheretin temin ettiği hususların da neden ibaret olduğu aynı kanunun 466 ncı maddesinde sayılır iken, 7 nci fıkrada pul rüsumundan muvakkaten muafiyet verildiği, 468 inci maddenin son fıkrasında da adli muzaheret talebine dair evrakın damga ve sair rüsumdan muaf bulunduğu tasrih edilmiştir. Bu kanundan muahhar olan Damga kanununun 71 inci maddesi ise zikri geçen 468 inci maddenin son fıkrasındaki damga resminden muafiyete ait hükmü ilga etmiştir.

Şu kadar ki; zikri geçen 466 ncı maddenin son fıkrasındaki pul rüsumundan muafiyetin ilga edilen muafiyetler meyanına dahil olup olmadığı hususunda Adliye Vekillliği ile ihtilâfa düşülmüştür.

Adliye Vekillığının noktai nazarına göre adli muzaheretin her zarurette bulunanlara verilmeyip ancak, iddia ve müdafaalarında haklı olduklarına dair delil göslerenlere verileceği ve diğer tarafın mahkûmiyeti halinde bu paranın mümtaz bir surette tahsil olunacağı gibi bu yoldaki talebin esasen varit olmadığı veya sebebin zail olduğu anlaşıldığı takdirde muzaheretin refedileceği mülâhazalarına istinat edilerek pul resminden muvakkaten muafiyetin bir tecilden ibaret bulunduğu neticesine varılmakta ve bu itibarla ilga edilen muafiyetler meyanına dahil olmadığı kanaati izhar edilmektedir.

Maliye Vekâletinin noktai nazarına göre de: zikri geçen 466 ncı maddenin sondan evvelki fıkralarında «avans, istisnaiyet, müecceliyet» tabirleri kullanıldığı halde, son fıkrada muvakkaten muafiyet tabiri kullanılmakla tecil kastedilmediği, bu itibarla adli muzaherete nail olan kimsenin mahkûmiyeti halinde avans olarak verilen veya tecil olunan diğer mahkeme masraflarının tahsili icabettiği halde muvakkaten muaf kılınan pul rüsumunun istifa edilemeyeceği, bu suretle kat'i bir mahiyete inkılâp edeceğinden Damga Resmi Kanununun 71 ncı maddesile ilga olunan muafiyetler meyanına dahil olduğu neticesine varılmaktadır.

İcabı düşünüldü:

18 haziran 1927 tarihli 1086 sayılı Hukuk Usulü muhakemeleri kanunun 466 ncı maddesinde adli muzaheretin ne gibi hususları temin edeceği sayılır iken 7 numaralı fıkrada bilûmum pul resminden muvakkaten muafiyet yazıldığı gibi 468 inci maddenin son fıkrasında da adli muzaheret talebine mütedair evrak damga vesair rüsumdan muaf olduğu yazılmakta bulunmuş ve 28 mayıs 1928 ve 1324 sayılı Damga kanununun 71 inci maddesinde bazı müesseselerin muafiyeti hakkındaki hükümlerin lâğvına dair 20 mayıs 1928 tarih ve 1391 sayılı kanun ile Teşviki Sanayi kanununa ve umuru nafıya müteallik imtiyazlar hakkındaki kanuna tevfiakan verilmiş olan damga muafiyetlerinden maada muafiyetlerin mülga bulunduğu gösterilmiştir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun 466 ncı maddesinde adli muzaheretin temin ettiği hususlar sayılır iken (yapılacak bilcümle muhakeme masraflarından muvakkaten muafiyet) ve (noterlerin tanzim edecekleri bilcümle evrak ve suretleri harç ve rüsumdan muvakkaten muafiyet) hususları yazılmış

olup bunlarda da pul rüsumunda olduğu veçhile muvakkaten muafiyet tabiri kullanıldığı gibi diğer fıkralardaki tebligat ücret ve masraflarından müecce- liyet ve icra dairelerince alınan bilûmum harçlar tecil ve şahit ve ehli hibre masraflarının ve icra dairelerince alınan zarurî masrafların avans olarak Devletçe itası yazılı olup 741 inci maddede diğer tarafın mahkûmiyeti ha- linde adli muzaheret kararından dolayı istifa olunamıyan bilcümle mebalîğ tabiri kullanıldığına ve muvakkaten muafiyet kaydı yalnız pul rüsumuna mun- hasır olmayıp muhakeme masrafı ve noter harçları da aynı vaziyette bulun- duğuna göre bunun tam muafiyet tarzında telâkkisine ve bundan dolayı da Damga Resmi Kanununun 71 inci maddesine istinaden ilga edilmiş olduğunu iddiaya imkân olmadığından bu bapta Adliye Vekâletinin noktai nazarı daha muvafık görülmektedir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 468 inci maddesinde yazılı adli muzaheret talebine dair evrakın damga resminden muafiyetine gelince zikri geçen 1324 sayılı Damga Kanununun 32 nci maddesinin 14 numaralı fıkrasında muhtacine verilecek her nevi ilmühaberler ve şehadetname ve tasdikname ve beyanname ve mazbata ve sa'irler muafiyetler meyanında sayıldığına ve adli muzaheret talebinde bulunmak kanunun açıkça yazdığı veçhile ve gösterilen kayıtlar dairesinde muhtacine munhasır bulunduğu- na binaen 468 inci maddedeki muafiyetin 1324 sayılı kanunun 71 inci madde- sine ilga edildiği kabul edilse bile aynı kanunun 32 nci maddesinin 14 üncü fıkrası mucibince adli muzaheret talebinde bulunacak muhtacinin pul resmin- den muaf telâkkisi lâzımgelseceği düşünülmektedir.

Keyfiyetin bir kerre de Heyeti Umumiyece müzakeresi zımında Yük- sek Riyaset Makamına takdimi 8 - 10 - 1934 tarihinde ittifakla kararlaştırıldı.

Heyeti Umumiye Mazbatası

Damga Resmi Kanununun 71 inci maddesi hükmünün Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun muzaheretli adliye tatbikatına olan tesiri derecesi hakkında Adliye ve Maliye vekâletleri arasında tahaddüs eden ihtilâf üzerine Hukuk Usulü muhakemeleri Kanununun 466 ncı maddesinde muvakkaten muafiyet tabiri pul resmile diğer harç masraf ve resimlerde de kullanılmış ve 471 inci maddede adli muzaheretten dolayı istifa edilemiyen bilcümle mebalîğ tabiri kullanılmakla beraber muvakkaten muafiyet kaydı de yalnız pul rüsumuna munhasır olmayıp muhakeme masrafı ve noter harçla- rı da aynı vaziyette bulunmuş olmasına göre bunun tam muafiyet tarzında telâkkisine ve bundan dolayı da Damga Resmi Kanununun 71 inci madde- sine istinaden ilga edilmiş olduğunu iddiaya imkân olmadığından Adliye Vekâleti noktai nazarının daha muvafık görüldüğüne ve Damga Kanununun 71 inci maddesile, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 468 inci madde- sindeki muafiyetin ilga edildiği kabul edilse bile muzaheretli adliye talebinde bulunan muhtacinin Damga Kanununun 32 nci maddesinin 14 üncü fıkrası hükmünden istifade etmeleri kabil olacağına dair Tanzimat Dairesinin 18 - 10

1934 tarihli ve 62 - 56 numaralı mazbatası Heyeti Umumiyyede okunarak serdedilen mütalealar kanuna uygun görülmekle 18-10-1934 tarihinde, söz birliğile tasvip edildi.

Tanzimat Dairesi Mazbatası

Eski Tabiiyet Kanununun 8 inci maddesi ile Vatandaşlık kanununun 5 inci maddesinin son fıkrası tatbikatında tahaddüs eden mesele hakkında mütalea tesbit edilmesi emrile Yüksek Başvekâletten gelen 4 teşrini evvel 1934 tarihli tezkere ve bağlı bulunan Dahiliye Vekâletine yazılmış tezkere ile cevabı ve Hariciye Vekâleti mütaleası dairemize tevdi kılındığından okundu.

Dahiliye Vekâletine yazılan 29-3-1933 tarih ve 6-884 numaralı tezkerede 1920 senesinde beyaz Rus mültecisi sıfatile Türkiyeye gelmiş ve 24-10-1928 tarihinde İcra Vekilleri Heyeti kararla 1289 tarihli tabiiyet kanununa göre Türk vatandaşlığına alınmış olan Mehmet Harun ve Meryem namındaki karı kocanın çocuğu olup reşit olmamasından dolayı eski tabiiyet kanununa göre yabancı sayıldığı ve şimdi rüşt yaşına girerek Fatma Aliye adını aldığı bildirilen matmazel Allâ vatandaşlık kanununun mer'iyete girdiği 1-1-1929 tarihinden itibaren bu kanunun 5 inci maddesinin son fıkrasına göre Türk vatandaşlığını kazanmış olup bu bapta icra vekilleri heyetince ayrı bir karar ittihazına mahal olmadığı yazılıdır.

Dahiliye Vekâletinin 23-3-1933 tarihli ve 7772-2267 numaralı tezkeresinde: Vatandaşlık kanununun 5 inci maddesinin son fıkrasındaki «küçükler babalarına veya dul analarına tebaan Türk vatandaşı olurlar» hükmü bu kanun ile yurttaşlığımıza alınanların küçük çocuklarına ait ve aksi hal kanun hükmünün mer'iyetinden evvelki tarihe teşmil edilmesi demek olup bu da kanunun 16 ncı maddesindeki sarahate mugayir olacağı bildirilmektedir.

Hariciye Vekilliğinin 23-12-1933 tarihli ve 50061 sayılı mütaleanasında: Sarahat olmadıkça kanunların makabline teşmil edilmemesi hukuk esasatından olmasına ve vatandaşlık kanununun 5 inci maddesinin makabline şümulüne dair bir hüküm bulunmamasına göre kanunun bütün hükümlerinin 1-1-1929 tarihinden cereyana başlamış olduğunun kabulü zarurî bulunduğu ve bunun için telsik muamelesinin yapılması lâzım olduğu tesbit edilmekle beraber hakkında vatandaşlık kanununun 5 inci maddesi hükmü tatbik edildiği takdirde rüşt yaşına girdikten itibaren beş sene müddetle memleketimizde ikamet eylemesi icabeylediğinden esasen muhacir veya mülteci ırkdaşlarımız hakkında tatbik olunan 6 ncı madde mucibince ikamet şartını ifa etmesi beklenmeksizin vatandaşlığımıza kabulü için icra vekilleri heyetinden karar alınarak bu kızın gayri tabii vaziyetine nihayet verilmesi münasip olacağı mütaleası dermeyan edilmektedir.

İcabı düşünüldü:

Beyaz Rus mültecisi sıfatile 920 senesinde Türkiyeye gelerek 24-10-1928 tarihli İcra Vekilleri Heyeti kararla Türk vatandaşlığına alınmış olan

Mehmet Harun ve Meryem namındaki karı kocanın Türk vatandaşlığına kabulleri hakkında muamele tarihine nazaran 1285 tarihli tabiiyet kanunu tatbik edilmiş olup bu kanunun 8 inci maddesinin son fıkrasında (tabiiyete girmiş olan ecnebinin evlâdi sabi bile olsa pederinin sıfatı tabiiyetine tâbi olmayıp ecnebi addolunacağı) yazılı bulunduğu cihetle ozaman sinni rüşte vâsıl olmayıp şimdi reşit olduğu anlaşılan ve Fatma Aliye namını almış bulunan kızları matmazel Allânın bilâhare tatbik mevkiine konmuş olan Türk vatandaşlığı kanununun 5 inci maddesinin son fıkrasına istinaden Türk vatandaşlığına kabulü için İcra Vekilleri heyeti kararla yeniden muamele ifası zarurî görülmüş ve şu kadarki Hariciye Vekâletinin tezkeresinde dermeyeran bulunduğu veçhile telsik için sinni rüşte vüsulü tarihinden itibaren Türkiyede alettevali beş sene ikamet şartının aranılmıyarak Türkiye vatandaşlığına kabulü için 1312 sayılı Türk Vatandaşlığı kanununun 6 ncı maddesi hükmünün tatbiki muvafık olacağı mütalea kılınmıştır.

Keyfiyetin bir kerre de Heyeti Umumiyece müzakeresi zımında Yüksek Riyaset Makamına takdimi 8 - 10 - 1934 tarihinde ittifakla kararlaştırılmıştır.

Heyeti Umumiye Mazbatası

Beyaz Ruslardan 1285 tarihli tabiiyet kanunu mucibince 1928 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetine giren Mehmet Harun ve Meryem namındaki karı kocanın çocukları olup o tarihte sinni rüşte girmiyen ve o kanunun 8 inci maddesine göre ecnebi sayılan Fatma Aliye adlı matmazel Allânın Vatandaşlık kanununun 5 inci maddesi veçhile Türk vatandaşı addedilmesine imkân olmadığından kendisinin vatandaşlığı kabulü için İcra Vekilleri heyeti kararla yeniden muamele ifası zarurî görülmüş ve şu kadar ki Hariciye Vekâleti tezkeresinde yazılı olduğu üzere telsik için hakkında Türk vatandaşlığı kanununun 6 ncı maddesi hükmünün tatbiki muvafık olacağı mütalea kılınmış olduduna dair Tanzimat Dairesinin 8 - 10 - 1934 tarihli ve 63 - 53 numaralı mazbatasını Heyeti Umumiyede okunarak muvafık görünen mündericati, 18 - 10 - 1934 tarihinde, söz birliğiyle tasvip olundu.

Vekâletçe Yapılan Tamimler:

Devletin iç ve dış politikası hakkında matbuata verilecek direktiflere dair

«Dahiliye vekilliğinden alınan 8/10/934 tarihli tezkerede devletin iç ve dış politikası hakkında matbuata verilecek direktiflerin çokca türlü mahkemeler tarafından matbuat umum müdürlüğü kanalından geçmeksizin

ajansa ve gazetelere tebliğ edilmekte olması 2444 numaralı kanunun 2 nci maddesinin A fıkrası mucibince matbuat umum müdürlüğüne ait bulunan direktiflerin takip ve neşriyatı mürakabe vazifesini ve hangi neşriyatın direktif olup hangisinin direktif harici olduğunun tayinini güçleştirdiği gibi neşriyat safhasında da karışıklığı ve matbuatın şikâyetlerini mucip olmakta bulunduğundan dolayı hükümet tarafından verilecek direktiflerin matbuat umum müdürlüğü kanalından geçirilmesi lâzım geleceği bildirilmiştir.

Muktezasının ifası tamimen arz ve tebliğ olunur efendim.»

Yüksek Baş Vekâletin tezkeresi sureti yukarıya çıkarılmıştır. İcabı muamele ifası reca olunur efendim.

Münevver tabakanın halka ön ayak olmak üzere soy adları seçiminde acele etmeleri lüzumuna dair

«28/12/934 tarihinde tatbikına başlanacak olan 2525 sayılı soy adı kanununun tatbik müddeti bir buçuk yıl olup bu müddet de kanunun bütün memlekette tamamen tatbikına kâfi ise de halk böyle uzun müddetli işleri son günlerine bırakmağa alışkın olduğundan halkın daha yazın başlangıcında bu işe sarılmasını temin için münevver tabakanın ve bilhassa bu tabakanın büyük bölüğünü teşkil eden memurların bu işte de ön ayak ve halka örnek olarak 2 nci kânun 1935 sonlarına kadar soy adlarını seçip nüfusa yazdırmalarına Dahiliye Vekilligince lüzum gösterilmektedir. Kanunun memleketin her yanında iyi ve zamanında tatbikını kolaylaştıracak olan bu teklif muvafık görülmüş olduğundan muktezasının ifasını tamimen tebliğ ve reca ederim Ef.»

Yüksek Baş Vekâletin 31/10/934 günlü ve 6/4086 sayılı yukarıya yazılan tezkerelerine göre hareket olunması ve bu müddet zarfında soy adlarını nüfus kütüğüne geçirmiş olanların sicillerine yazılmak üzere 22/3/934 tarih ve 40 No. lı tamim mucibince vekâlete malûmat verilmesi bildirilir ef.

Vazifeleri başından ayrılacak olan hakimlerin zabıtnameleri imza etmeleri hakkında

Hakimlerin her ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılacakları zaman zabıt ve imza noksanlarını ikmal etmeden ayrılmamaları lüzumunun kendilerine ehemmiyetle bildirilmesi tamimen tebliğ olunur efendim.

Muhacirlara verilen muhacir kâğıtlarının nüfus cüzdanı yerine kaim olacağı hakkında

«2510 No. lı İskân kanununun altıncı maddesi muhacirlerden tabiiyetimize girmek üzere bir beyanname alınarak muvakkat nüfus cüzdanı yerine kaim olmak ve bir yıl muteber tutulmak üzere muhacir kâğıdı verilmesini emretmektedir. Bu muhacir kâğıtları nüfus cüzdanları yerine muvakkaten kaim olduğu gibi bu kâğıdı alan muhacirlerin tabiiyet muamelesinin ikmali de bir formalitenin tamamlanmasından ibaret bulunmaktadır. Altıncı

maddenin hükmüne göre muhacir kâğıdı muvakkat nüfus cüzdanı hükmü ve kuvvetini haiz bulunduğundan bu kâğıtları hâmil bulunanlar hakkında Türk muamelesi yapmak icap eylemektedir. Binaenaleyh dairelere memur almakta, mekteplere kabul etmekte ve nüfus cüzdanının ibrazı meşrû olan işlerde muhacir kâğıdını bunun yerine kabul eylemekte tereddüt edilmemek lâzım gelmektedir. Bu hususun vekâlet teşkilâtına tebliğine delâlet ve müsaadeleri arz ve rica olunur efendim.»

Dahiliye Vekâletinin tezkeresi sureti aynen yukarıya çıkarılmış olduğundan ona göre muamele ifası tamimen tebliğ olunur ef.

Noterlerce kullanılmak üzere bastırılan tayyare kâğıtlarının tepdiline şimdilik imkân olmadığı hakkında

Tayyare Cemiyetinin evvelce bastırıldığı kâğıtların Büyüklük ve şekli noter kanununun 37 inci maddesi tarifâtına uygun olmadığından 2459 sayılı kanunun yapılmasını emrettiği noter dairesine ait Tayyare kâğıtlarının noterlerin mütaleası alındıktan sonra yapacakları formül dairesinde yapılması ve yahut tayyare resminin pul yapıştırılmak suretile istifası teftiş hey'eti reisliği ve İstanbul noterlerinin yazısında bildirilmesi üzerine bu bapta Maliye Vekâletile yapılan muhabere sonunda :

2459 Sayılı kanun üzerine Tayyare Cemiyetinden mal sandıklarına yüz binlerce kâğıt devredilmiş olup bunların imhası hazineyi mutazarrır edeceğinden şimdilik yeniden evrak tab'ının muvafık görülmediği ancak mevcut altı nevi evrak bittikçe yenisinin tab'ında mütaleayı vakıa nazarı dikkate alınmak ve ona göre tabettirilmek üzere numunelerin şimdiden tertip ettirilmesi ve mevcut tayyare kâğıtlarının senelerdenberi olduğu gibi mevcutları bitinceye kadar kullanılması hususunun noterlere tebliği kararlaştırılmış olmakla keyfiyet tamimen tebliğ olunur efendim.

ADLİ ŞUUN

Atina seyahatı hakkında

İntibalarım

Adliye müfettişi A. Esat Beyfendinin Atinada icra ettikleri meslekî bir dolaşma üzerine edindikleri intibaların neticesini bildiren ve bilhassa büyük Türk inkılabının hariçte hasıl ettiği akisleri göstermek itibarile pek kıymetli bulduğumuz bu yazıyı adliye ceridesi okuyucularına sunuyoruz :

Ben bundan evvel de Türk toprakları haricine çıkmış, yabancı memleketleri gezmiştim. Pariste senelerce oturdum. Orada da bizi sevenler vardı. Fakat o sevgi, bir saygının değil, belki bir merhametin eseri idi.

Mütereddi ve fakat çok hassas olan ruhundaki büyük heyecanları ifade edebilecek bir kudrete malik olan bir bahriyeli tesadüfen İstanbulu ziyaret etmiş, peçeli kadınlar, bakımsız mezarlıklar, fes, sarık, şapkadan mürekkep rengarenk serpuşlar, hatta sokaklardaki köpekler bu deniz adamına yeni bir takım ilham menbaları vermişti. O yüksek kalemile hep bunları terennüm etmiş ifadesindeki güzellekle, edebî şöhretile okuyucularına bu mütereddi hissi telkine muvaffak olmuştu. Bu suretle Fransa'da Piyerloti hayranları ismini verebileceğimiz bir zümre vücuda gelmişti.

O zamanlar aramızda yabancı ırklara mensup vatandaşlar da vardı. Onlar kendi ırklarında bir tefevvuk görürler ve bu acı merhametin şümülünden azade kalmağa çalışırlardı.

Bugün yine ecnebi bir memleketteyim. Fakat arada ne büyük bir fark var.

Müsaade ederseniz evvelâ vaziyeti anlatayım. Atinada tertibedilen hukukî Balkan haftasına iştirâk için Atinaya gitmekliğim emredilmişti. Bu seyahati bir Türk vapurile yapmak zevkinden kendimi mahrum etmek istemedim. Eylül 5 de orada bulunabilmek için 28 ağustosta İzmir vapuruna bindim. Yolda bazı düşünceler fikrimi işgale başladı. Bu toplantıda ben ne yapacak idim ? Diğer murahaslar az çok bir şeyler söyleyecekler ve ben bir Türk murahası sıfatile onların fikirlerine ya itiraz veya iştirâk edecektim. Bu hal millî gururuma dokundu. Ben de yeni bir teklif ile ortaya atılmak istedim ; ve Atinaya çıkar çıkmaz hiç kimseye görünmeden doğruca Kifisyaya gittim. Sakin bir muhit içinde bir tez hazırlamağa bağladım.

Fikir şu idi: Balkan ittihadına dahil olan memleketlerin kanunlarını birleştirmek güzel bir gaye. Fakat buna muvaffak olmak için zaman ister. Acaba bu kanunların birliğinden hasıl olacak kolaylık şimdilik daha basit bir şekilde kısmen elde edilemez miydi? Muhtelif memleketler efradı arasında çıkabilecek ihtilâfların bir kısmını mecburî hakemle halletmeğe hiç bir mani tasavvur edemiyordum. 4 Balkan devlet murahhaslarından terekkep edecek bir hakem heyeti senenin muayyen bir ayında toplanır ve bu ihtilâfları halledebilirdi. Reylerde müsavat hasıl olursa Türk temyiz mahkemesi birinci reisinin mütaleasını almak suretile ekseriyetin temin olunmasına imkân vardı. Hakemlerin verdikleri kararlar, hakem mukavelesini imza eden devletler arasında mahallî bir ilâm infaz edilebilirdi. İşte bu esas etrafında uzun uzadıya imali fikir ettikten ve teklifimi tasarladıktan sonra 4 eylül salı günü sefarethanemize gittim.

Reis Hasan beyefendi tarafından gönderilen bir telgraf bana konferansın teahhür ettiği haberini verdi. Sebebinin anlamak için sefaret başkâtibi Rıfıkı beyefendi ile birlikte cemiyetin umumî kâtibi Mösyö Papadopulo'yu ziyaret ettim. Romanyaya ve Yuğoslav hükûmetleri Yunanistanın davetine bir cevap bile vermedikleri için içtimain yapılamayacağı anlaşıldı. Fakat bir Türk murahhasının davete derhal icabet etmiş bulunması kâtibi umumiye çok mütehasşıs etti.

Atınaya gelmiştim. Bu seyahatimden meslekim namına istifade etmeği düşündüm, Buranın adlî müessesatını görmek istediğimi Mösyö Papadopulo'ya söyledim. Bu arzumu muhatabım büyük bir sevinçle karşıladı. Adliye nazırının mezun bulunması hasebile adliye müsteşarını aradı. Küçük bir muhavereden sonra bana ertesi gün saat 11 de müsteşarın beni beklediğini söyledi.

Adliye nezareti binasına istediğim zaman girebilmekliğim için Mösyö Papadopulo bana bir mektup verdi. Bunun sebebi şu idi. Adliye nezaretine erbabı mesalih ancak saat 11 buçuktan sonra girebilir. Bunun haricinde içeriye girmek yasaktır. Ben bu mektupla istediğim zaman oraya girecektim.

Ertesi günü saat 11 de nezaret binasına gittim. Müsteşarın odası üst katta idi. Oraya çıktım, ve kartımı gönderdim. Beni heman kabul etti. Bu genç bir adamdı. Almanca ve Fransızca biliyordu. Kendisi şimdiki hariciye nazırının yegeni idi. Ve amucesının nüfusu kendisine bu mevkiî temin etmiş gibi idi. Fakat tahsilini Almanyada yapmıştı. Ve hukuktaki malûmatı oldukça genişti.

Kendisile bir saat kadar görüştük. Mahkemeleri, hapishaneleri görmek istediğimi söyledim.

Müsteşar, bütün arzularımın memnuniyetle is'af olunacağını ve yapacağım tetkikatı bir ecnebi sıfatile değil; belki Yunanistanın adliye müfettişi umumîsi sıfatile icra etmekliğimi beyan ve rica etti. Memleketimin yükseliş hamleleri burada da bir hissi takdir ve hayran uyandırmıştı.

Bu kadar işi nasıl yapabildiniz? Suali ikide bir muhatabımın dudaklarından dökülüyor.

Saat 12 ye doğru koridorlardan ayak sesleri gelmeğe başladı. Bu sırada müsteşar hademeyi çağırdı, ve bazı emirler verdi; oturduğumuz odanın kapısını dışardan kitlediler. Ben bu hareketin avakibini merakla bekliyordum. Hadisenin anlaşılması uzun sürmedi. Beş altı dakika sonra kapımızın önünde bizi izaç edecek kadar gürültüler olmağa başladı. Kapımız yumruklanıyordu.

Bunun üzerine müsteşar yerinden kalktı, kapının yanındaki zile bastı anahtar dışardan tekrar açıldı, ve on beş kişilik bir kabile odamıza hucum ettiler, Odacı epice hırpalanmış ve sol yanağındaki kızartıya nazaran galiba birde tokat yemişti. Şikâyetlerini dinletmek için gösterilen bu taşgın asabiyet, müsteşarın küçük bir cümlesile sükûna inkılâp etti. Rumca bilmediğim için o cümleyi anlamadım. Fakat söylenen sözler arasında (Türk Murahhası) sözleri vardı. Bu füsunkâr cümle odamıza giren halkın asabiyetine nihayet verdi, hepsi önümde eğildikten sonra dışarı çıktılar. Bu hal, halkın büyük şefine karşı gösterdiği muhabbet ve saygının bir nişanesi idi.

Halkın gösterdiği bu nezaketi sui istimal etmiş olmamak için bir az sonra müsteşara veda ettim. Ertesi günü 13 buçukta beni gelip alacaktı. Birlikte yemek yiyecektik. Müteakiben de ben tetkikatıma başlayacaktım.

Fakat ne de olsa bu ziyaret resmî olacak ve bana hiç bir zaman mahkemelerin iç yüzünü anlatmayacaktı. Bunun için Türkiyeden giden Rum avukatlarından birini bularak, mahkemeleri onunla birlikte gezmek ve sonra resmî ziyaretimde hakimlerle tanışmak bana daha faydeli göründü. Derhal bir arkadaş buldum. Ve İstanbuldan gelen eski bir meslektaş sıfatile o arkadaşla beraber mahkemeleri gezdim.

Mahkemelerde büyük bir lâübalilik göze çarpıyor. Hakim taraflarla meşgul olurken samiin de lâfa karışıyor, ve müdahalenin manasızlığını hakim ihtar edince diğer biri «bırakın söylesin hakikat anlaşılсын» gibi bir müdahale hakkını kendisinde buluyordu. Bu suretle her mahkeme, bir mahalle kahvesi manzarasını almıştı. Mefruşat çok fakirdi. Hakimlerin kıyafetlerinde bu farkın alâimi görünüyordu. Bununla beraber yerlileri katiyen sevmeyen ve her vesile ile onları küçük düşürmek isteyen bu muhacir arkadaş hakimlerin ilmi liyakatlarından sitayişle bahsediyordu. Büyük bir ekseriyet ilim adamı idi. Ve meslekî terbiyeleri yüksekti. Siyasî ihtiraslar pek nadir olarak mahkemelerde tesirini gösterebiliyordu. Gördüğümüz bu tezebzüp halkın fazla şımarık olmasının bir neticesi idi. Fakat bu şımarıklığın mahallî telâkkiye göre ciddi bir mürakaba vazifesini yaptığı da muhakkaktı. Diğer taraftan usulü muhakeme kanunları çok fena idi. Filhakika Yunanistanda bir davanın delâili muhakeme huzurunda dinlenmiyordu. Mahkeme meselâ şahit istimaına karar verince «ki bu her hadisede her nüfus için olabilirdi.» Dosya bir naibe veriliyor ve şahitler tarafından huzurunda ifadelerini kâtibe yazdırıyorlardı. Yer yer masalar etrafında bir alay halk toplanmış bir odaya girdik işte burası şahit istimaına mahsus yerdi. Hakim ortada dolaşıyordu. Masaların her hangi birinde bir gürültü çıkarsa o zaman işe müdahale ediyor. Ve işi yatıştırıyordu. Şahadetin tarzı mahkemenin kanaatı üzerin-

de hiç bir rol oynamıyor. Cidden çok fena bir sistem....

Bütün günümü ve ertesi sabahı hep mahkemeleri gezmekle geçirdim. Atınada mahkemeler müteferrik yerlerdedir. Bidayet istinaf, temyiz, müddei umumilik hep ayrı ayrı dairelerde bulunuyor. Bidayet mahkemelerinin olduğu binada büyük bir mahkeme salonu vardı. Orası kapalı duruyordu. Tatil devresi olduğu için nöbetçi mahkemeler iş başında idi. Onlar da bu salonda muhakeme yapıyorlardı. Yalnız ertesi günü sabahleyin tekrar dolaştığım vakit salonu kalabalık gördüm. Heman içeriye girdim. Herkes bana bakmağa başladı. Bir az sonra arkadaşımın bir işareti üzerine dışarıya çıktık. Meğer o gün hakimler toplanmışlar, aralarında meslekî hasbühallerde bulunuyorlarmış.

Eylülün 6 ıncı perşembe günü adliye müsteşarı otelde beni ziyaret etti. Birlikte yemeğe gittik. Yemek yediğimiz yer Atina kulübü idi. Bana Atınada kaldığım müddetçe kulube girmek için bir de kart verdiler. Bu kart namına evelden hazırlanmış ve bir zarf içinde bana kapıdan girerken verilmişti.

Yemekten sonra hapishaneler müdürü olan genç bir zat bize iltihak etti. Kendisi ile tanıştık. Ve birlikte Averof ve Olga hapishanelerile fena yollara sapmağa meyyal kimsesiz genç kızların terbiye ve tahsiline mahsus müesseseyi dolaştık.

Averof hapishanesi 25 yaşına kadar erkeklere mahsustur. Burada, koğuş usulü kalkmış ve yüzlerce münferit hücre mevcut bulunmuştur. Yataklar, karyolalar, yasdıklar, battaniyeler, yeknesak ve temizdi. Her yatağın başında bir küçük dolap vardı. Binada büyük bir temizlik görülüyordu. Her taraf koridorlar, taşlıklar, duvarlar temizdi. Hücrelerin heman hepsi boştu. Hapishanenin hiç bir tarafında bizdeki gibi koğuşlar yoktu. Yalnız güzel atölyeler vardı. Buralarda mahpuslar muntazaman çalışıyorlar. İşte geniş ziyadar bir demirci atölyesi. Otomobil, bisiklet, tulumba gibi şeyler tamir ediliyor. Ve boyanıyor. Hapishanede konuşmak yasaktır. Müdür bana bu esas anlatmakla beraber müfettiş sıfatı ile gezdiğim için mahpuslarla istediğim gibi görüşebileceğimi söyledi. Ve bir mahpus Türk gösterdi. Bu adam bir kız kaçırmak meselesinden dolayı mahkûm olmuştu. Fakat hal ve tavrundaki kibarlık herkesin memnuniyet ve teveccühünü celbetmişti. İyi çalışıyor ve elinden her iş geliyordu. Ben bu adamla türkçe konuştum. O kadar terbiyeli görüşüyordu ki bana cürmünü itiraf etti. Fakat çok nedamet eylediğini de söyledi.

Burada ne büyük bir intizam vardı..... Herkes çalışıyor. Verilen işleri, yapıyordu. Esasen nizamata riayetsizlik edenler, derecesine göre ya kendi hücrelerinde veya alt kattaki münferit dairelere kapatılıyordu. Ne çalışırken hatta ne de bahçede gezerken mahpusların bir birleriyle konuşması yasaktı. Yalnız gardiyana söz söylenebilirdi. Bu usule riayet etmeyenler, derecelerine göre hücrelere kapatılmak suretile ceza görüyorlardı. Alt kattaki hücrelerde uzanacak yatak, oturacak yer yoktu. İsteyenler taş üzerine oturabilirlerdi. Ancak akşam olupta herkes hücrelerine gittiği zaman cezalılarla hücrelerine götürülür. Oralarda yatırılırdı.

Hapishaneye giren her adam için bir dosya açılıyor. Hüviyeti tesbit olunuyor. Ve tıbbi muayeneden geçiriliyordu. Ve bu muayene bir hastalık olmadığı takdirde üç ayda bir tekrar ediliyordu. Sıkletleri azalan adamlar hususi bir rejimle tedavi olunmaktadır. Verem gibi hastalığa tutulanlar muntazam bir sanatoryoma gönderiliyor. Ben burasını da gezdim. Muntazam bir laboratuvarı, bol güneşli koğuşları, çamlık bir bahçesi vardı. Orada her hasta yalnız geziyor, kitap okuyor, şejlonlarda uzanıyor. Fakat bir birleriyle konuşmıyordu. Esasen bu konuşmamak mahpusların ahvali ruhiyelerinde salâh husule getirmekte idi. Mükerrirler pek azdı ve bugün bütün Yunanistanda işte bu sayede 7,500 mahkûm vardı. Yunanistanın nüfusu 8 milyondur.

Kadınlara mahsus olan olga hapishanesi de diğeri gibi temizdi. Orada aynı hücreler vardı, ve bir kadın müdür burayı idare ediyordu. Müdürün bir de muavini var. Bu istanbulda uzun zaman mürebbiyelik etmiş bir kadındı. Kadınların bir kısmı el tezgâhlarında bez dokuyorlar, bir kısmı halıcılık öğreniyorlardı. Pastacılık, şekerleme ve tatlı imali gibi şeyler de gösteriliyor. Hatta bana nefis bir tatlı ikram ettiler. Kadınlar arasında da türkçe bilen biri vardı. Bana bunun Türk olduğunu söylediler. Fakat ismi rumdu. Ve oldukça muntazam türkçe konuşuyordu. Bu kadın bana dedi ki:

— Siz Ankaradan teşrif ettiniz. Umumî müfettiş imişsiniz. Bana haksızlık yaptılar. Emir veriniz, beni serbest bıraksınlar.

Kadının bu müracaatı, hapishanenin tarafımdan ziyaret edileceği hakkında evvelce haber verildiği hususunu bana anlattı. Hapishanelerde gördüğüm müstesna temizlik, belki de bundan ileri geliyordu.

Her iki hapishanede şahidi olduğum inzibat, benim için çok şayanı dikkat ve gıpte idi. Bizde bir türlü yapılamayan şeyin nasıl olupta yunanistanda başarıldığını anlamak istedim. Ve meselenin tenkit kısmına geçtim.

1 — Hapishanelere müdür tayin olunan adamlar, hep meslekî tahsil görmüş zevattı. Bizi gezdiren genç te Belçikada yalnız hapishanecilik tahsil etmiş ve geniş bir selâhiyetle bu işin başına geçirilmişti.

2 — Gardiyanlar meslekî bir tahsil devresi geçirdikten sonra tayin olunuyorlardı.

3 — Hapishanelerde gardiyan kadrosu şu suretle tesbit edilmişti. Her 10 mahkûm için bir gardiyan ve her 10 gardiyan için de bir baş gardiyan.

4 — Mahpuslar yaşlarına göre tasnif olunuyorlardı. Meselâ Averof hapishanesine 21 yaşına kadar olan gençler konuluyor ve bunlara muhtelif san'atlar öğretiliyordu. Matbaacılık, Kunduracılık, Demircilik gibi.

5 — Yaşları büyük olan mahkûmlar zirai hapishanelere gönderiliyordu.

6 — Gerek Averof ve gerek olga hapishanelerindeki atelyeler hep eşhası hususiyeye aitti. Bir müteahhit, hapishanenin vasi bir kısmını ele alıyor ve oraya lüzumu olan makineleri getiriyordu. Bu suretle hapishane idaresi kendisini yalnız ameile tedariki ile mükellef biliyordu.

7 — Ameileye üç sınıf üzerine yevmiye veriliyordu. Bu yevmiyeleri bittabi müteahhit veriyor. Alınan yevmiyelerin yarısı hapishaneler masarifi

karşılığı olarak hazineye irat kaydolunuyor. Diğer yarısı da amele hesabına bankalara yatırılıyordu. Bu suretle hapis müddetini bitiren her mahkûmun eline küçük bir sermaye de geçiyordu.

Hapishaneleri gezdikten sonra genç ve kimsesiz kızlar yurduna gittik. Burada bir mahkûmiyet olmadığı için, kızlar daha serbest tutuluyor ve şapkacılık, terziilik, el işleri gibi şeylerle uğraştırılıyordu. Müessese kısmen boştu. Çünkü yaz mevsimi münasebetile büyük bir kısım, mürebbiyelerin nezaretleri altında deniz banyosuna götürülmüştü. Burada da çok güzel şeyler yapılmakta idi. Ismarlama şapka ve elbise yapılıyor, yatak takımları işleniyordu. Ben burada her hangi bir ince zevki tatmin edecek şeyler gördüm.

Atınada bunlar haricinde bir kaç hapishane daha var, fakat müdür onların çok fena olduğunu ve gezmeğe değmiyeceğini söyledi.

— Biz, dedi, bütün hapishanelerimizi bu şekle ifrağa çalışıyoruz. Yalnız büyük yaştaki mahkûmlar için ziraî hapishaneler yaptık. Arzu buyurursanız onları gezelim.

Fakat bunları görmek için 200 kilometrelik bir otomobil seyahati yapmak ve hiç olmazsa bir kaç günü oralarda geçirmek lâzım gelecek Atınada daha fazla kalmağa imkân olmadığı için bu arzumu tatmin edemedim.

Akşam saat 18 e gelmişti. Doğruca mahkemelere gittik. Bidayet mahkemesi reisinin odasına girdik. Birinci reis izinli idi. Ve yanına girdiğimiz zat kendisine vekâlet ediyordu. Reis vekili bize büyük bir hüsnü kabul gösterdi. Fakat fransızca bilmediği için hapishaneler müdürü delâletile kendisiyle görüştüm. Ve bir muhakemeyi baştan sonuna kadar dinlemek istediğimi söyledim. Mahkemeye saat 18 buçukta başlanacaktı. Fakat reis benim bu arzumu işidince derhal bir kaç aza çağırdı, onlara bir takım beyanatta bulundu. Beş dakika sonra yukarda arzettiğim büyük salona getirdiler. Muhakeme başlamıştı, hapishaneler müdürü tercümanlık ediyor ve reis vekili de sorabileceğim teknik suallere cevap vermek için yanımda hazır bulunuyordu. Sureti mahsusada getirilen bir kaç iskemle, muhakemeyi takibe müsait olan tarafeyne mahsus kısma konuldu. biz orada muhakemeyi takibe başladık. Davanın safahatı bana anlatılıyordu. Bu bir ceza davası idi. Hırsızlık suçundan maznun olan biri mahkemeye celp olunmuştu. iddiaya nazaran bu adam, çalıştığı mağazanın çekmecesinden 700 drahmi çalmıştı. Bu sirkat şu suretle meydana çıkarılıyor. Mağaza kapanıpta kasa hesabı görülürken 700 drahminin eksikliği anlaşıyor. Veznedeki memur yerinden uzaklaştığı bir sırada bu adam oraya yaklaşmış ve bu hal şüphelerin kendi üzerinde tekâsüf etmesini intac etmiş. Üzerini aramışlar, fakat hiç bir şey bulamamışlar. Sonra geç vakit bu paralar çöp sepetinin içinde bulunmuş.

Şahitler dinlendi. Bunlardan biri maznun, veznedeki çekmeceyi karıştırtırken gördüğünü söyledi. Diğerleri ademi malûmat beyan ettiler. Reis azalar, müddei umumi ve maznun vekili şahitlere ayrı ayrı sualler tevcih ediyorlardı. Yarım saat devam eden bir mahkemeden sonra, muhakeme hitam

buldu. Ve maznun beraet etti. Bu muhakeme esnasında bazı noktalar nazarı dikkatimi celbetmişti. Şahitlere yemin verilirken hey'eti hakime ayağa kalkmıyordu. Ve sonra kararlar ayakta isitma edilmiyordu. Bu noktalar hakkında tenvir edilmekliğimi rica ettiğim zaman bana «her ne kadar kanunda bu cihetler emredilmekte isede tatbikatta ihmal olunduğunu» söylediler.

Muhakemenin intizam dairesinde cereyanını temin için bir çok tetbirler alındığı, salonun muhtelif yerlerine ikame edilen zabita memurları ve mübaşirlerden belli idi. Burada halk son derece serbest.. Adeta hissi ihtiram tanımayan bir laubalilik her tavrında görülüyor. Halbuki dinlediğim muhakemede oldukça bir intizam vardı. Ve bu hal, mahza iyi bir şekil göstermek için ihtiyar olunmuştu.

Mahkemeden çıktık. Reise veda ettim. Hapishaneler müdürü beni otelime kadar teşyi etti. Ve bana samimi bir lisanla şunları söyledi.

— Suçlu, beraetini size medyundur. Çünkü siz bir muhakemeyi baştan sonuna kadar görmek istediniz. Eğer siz olmamış olsaydınız, mesele ne bu kadar tetkik edilir; ne de karara bağlanırdı. Size iyi bir muhakeme göstermiş olmak için heyet bütün gayretini sarfetti. Cevap verdim: Bilmem dikkat ettiniz mi? Salonu terkederken riyasette bulunan zatın gözlerinde bir memnuniyet alâimi gördüm. Bu iyi bir hüküm vermiş olmaktan mütevellitti zannederim.

— Eğer işin iç yüzünü bilmesem ben de öyle zannetmek isteyeceğim. Fakat listede tam 45 dava daha var. Daha otursaydık müteakip muhakeme de böyle yapılacak ve işler sabaha kadar bitmeyecekti. Siz salonu terketmekle onları sevindirdiniz. Memnuniyetin sebebi de budur.

— Ben olmasaydım bu adam hırsızlıktan mahkûm olur mu idi?

— Hayır; fakat bir kaç mahkemelerde sürünürdü.

Ertesi sabah adliye nezaretine gittim. Ve müsteşarın beni kabul ettiği odanın hademesine kartımı verdim. Odanın kapısı açıktı. ve içerde bir çok kimseler oturuyordu. Derhal içeriye kabul olundum. Masanın başında yaşlıca biri oturuyordu. Ben odaya girince heman ayağa kalktı, ve beni büyük bir nezaketle kabul etti. Yanındaki boş koltuğa oturttu. Odanın bütün sandalye ve koltukları dolu idi. İşin garibi her zair şapkasını bu yaşlı zatın masası üzerine koymuştu. Orası bir yazıhaneden ziyade bir vestiyer masası halini almıştı. Ben de şapkamı bu masanın bir tarafına ilâştirdikten sonra kendisinin yerine oturmasını bekledim. Aramızda şu muhavere cereyan etti.

— Müsteşar beyfendiyi ziyaret edecektim. Her tarafta gördüğüm nezaket ve kolaylıktan dolayı kendisine teşekkür etmek isteyordum.

— Biz size teşekkür ederiz. Ziyaretinizi gazetelerden öğrendim.

— Hapishanelerimizi çok temiz ve güzel bulmuşsunuz takdiratınıza teşekkür ederim.

— Kiminle şerefyaboluyorum.

— Adliye nazırı Spiridon Taladuros.

— Teşerrüf ettim efendim. Zatı alinizin mezun bulunduğunu söylemişlerdir.

— Evet, mezun idim, Fakat bu gün geldim. Beni ziyaret ettiğinize ne iyi yaptınız, sizinle görüşmek istiyordum. Bakalım neleri gördünüz?

Bu zat ağır fakat çok fasih konuşuyordu. Gezdiğim yerleri ve gördüğüm intizamı kendisine tafsilen anlattım. Memnun oldu. ve zirai hapishaneleri «prispons agricolas» gezmekliğimi rica etti.

Ekselans, vaktim pek dar, yarın hareket ediyorum.

— Otomobilim emrinize amade. Her tarafa emirler verdim. Size her türlü kolaylığı gösterecekler. Rahatsız olmazsınız, bu hapishaneler hakkında da fikrinizi almak isterim.

— Bir günde gidip gelebilirmiyiz?

— Zannetmiyorum.

— O halde bana müsaade buyurunuz. İltifatlarınızı kendi vekilime iblağ edeyim. Ve kendilerinden tekrar müsaade alarak geleyim. Aynı zamanda vekilim Saraçoğlu Şükrü beyefendinin selâm ve muhabbetlerini size tebliğ etmekle mübahiyim. Kendileri bu hususta beni memur etmişlerdi.

— Çok teşekkür ederim. Büyük bir dostlukla bağlı olduğumuz memleketinizin adliye nazırına ben de sonsuz tazimlerimi takdim ederim.

— İltifatınızı arzederim.

Bundan sonra bir çok şeylerden bahsettik. Nazır, bizdeki terakki hamlelerine hayran olduğunu, ve kendilerinin böyle bir şey yapamadıklarını söyledi ve gülerek dedi ki:

— Ne yapalım, bizim bir Gazi Mustafa Kemalimiz yok ki.

Kendisinden ayrıldım. Kapıdan çıkarken:

— Tekrar gelmek hakkındaki vadinize intizar ediyorum, dedi. O akşam tanıştığım adliye erkânına bir ziyafet verdim. Ziyafette refikam da vardı. Neşeli bir gece geçirdik, bu sırada bazı şeyler daha gördüm.

1 — Yunanistanda adliye müfettişleri iki sınıftır. Biri sırf idarî mahiyette hapishaneleri, tevkifhaneleri, kalemleri, binaları teftiş eder. Diğerî kazai teftiş. Bunu yapanlar temyiz azalarıdır. Adliye nazırı, her sene temyiz azaları arasından iki zat seçer. Bunlar nezarete merbut kazai müfettiştirler. İşte hakimlerin meslekî ve ilmî liyakatları bu iki zat tarafından teftiş olunur bu azalar hakimleri irşat ederler. Onlara yanlışlıklarını gösterirler. Ve her senenin sonunda heyeti umumiye hakkında bir rapor tanzim ederler. Nezaret, bu raporlara istinaden hakimler hakkında yapılacak muameleyi intihap encümenlerine bildirir.

2 — Hapishanelerin ıslahı için de şöyle bir varidat menbaı bulmuşlar. Hapse mahkûm olan adamlar, «bazı hallerde ki bu haller kanunen muayyen-dir». müddeti mahbusiyetlerini satın alabilirler. Bu alış verişten toplanan para hapishanelerin inşasına sarfolunur. Ben bu kanunu aldım, tercüme ettirdim. Aslile birlikte yüksek vekâlete takdim ettim.

Atinada herkes Türkiyenin hayranıdır. Muhterem şefimiz Enis Bey orada o kadar güzel ve iyi intibalar bırakmış ki... Herkes Enis bey gidiyor diye müteessir. Akropolsuz bir Atina nasıl kabili tasavvür değilse, Enis beysiz bir atina da öyle tasavvur edilemiyor. Sırf Türklere karşı saygıya in-

zîmam eden bir sevgi bütün bu diyara hakim olmuş. Fevkalbeşer bir millet gibi telâkkî olunuyoruz.

Ben bundan evvel de Türk toprakları haricine çıkmıştım. Fakat bu günkü manzaraya hiç bir zaman şahit olmadım.

Bana bu saadeti tattıran büyük şefime binlerce minnet ve şükran.

Adliye Başmüfettişi A. Esat

-Aramızdan Ebediyen Ayrılanlar-

Osman Bey

Yozgat Asliye Mahkemesi Reisi Osman bey 7/11/934 tarihinde ece-liyle ölmüştür. sicil örneği aşağıda yazılıdır :

Osman bey Sabri beyin oğlu olup 1303 senesinde Cesri Mustafa Paşa da doğmuş ve Edirne rüşti ve idadi mekteplerile mektebi hukukdan şahadetna-meler almış ve vekâletce Ankarada açılan ve 22-1-930 dan 27-3-930 tarihine kadar devam eden kursa iştirak etmiştir. 20 şubat 326 dan itibaren İstanbul istinaf cinayet mahkemesi muvazzaf mülâzimlikte ve 31 Kâ. Ev. 327 den itibaren Kalkandelen ve Canik caza reisliklerinde ve Aydın istinaf mahke-mesi aza mülâzımlığı ve Lala Paşa hakimliğinde 26 teşrinisani 338 den 12 ağustos 341 tarihine kadar mudurnu Bidayet Hakimliği ve Nallıhan, Beypa-zarı reisliklerinde ve 22 ağustos 341 den 1 haziran 937 tarihine kadar Kü-tahya M. U. muavinliği ve M. U. liğinde ve 7 haziran 927 den 8-10-932 tarihine kadar Bolu M. U. liğinde ve 17-10-932 den 7-11-934 taahhine ka-dar Yozgat reisliğinde bulunmuş ve mezkûr tarihte ölmüştür.» «Tanrı rahmet eylesin.»

Yusuf Ziya Bey

İstanbul Asliye Mahkemesi aza mülâzımı Yusuf Ziya bey 31/10/934 tarihinde vefat etmiştir. Tercemei hali berveçhi âtidir :

«Yusuf Ziya B. Ahmet ef. nin oğlu olup 1321 senesinde Çaycumada doğmuş ve Ankara hukuk Fakültesinden şehadetname almıştır. 23 Kâ, E. 929 den 30 mart 932 tarihine kadar Bartın M. U. muavinliğinde ve 27 nisan 932 den 1 haziran 932 ye kadar Kınık Sulh Hakimliğinde ve 8-9-932 tarihinden 30,31/10/934 tarihine kadar İstanbul aza mülâzımlığında bulunmuş ve mezkûr tarihte vefat etmiştir.» «Tanrı rahmet eylesin.»

Adliye Ceridesi merhumlara mağfiretler temenni ve kederdide aile-lerine ta'ziyet beyan eyler.

İleri Hukuk [*]

Prof. MAZHAR NEDİM

(Umumî mücadele sahasında sebebi hayat ve kuvvet olan ilim ve vasi-
tanın ancak muasır medeniyette bulunabileceğini bir hakikati sabite) olarak
kabul eden Büyük Gazi inkılâbın hukukçularına da hedeflerini göstermiştir.

Gaye, gene Büyük Gazi'nin Ankara Hukuk Mektebini açarken söylediği
nutukta işaret edilmiştir: O (senelerdenberi devam eden Türk inkılâbının mev-
cudiyetini ve zihniyetini hayatı içtimaiyenin mebnası olan yeni esasatı huku-
kiye sayesinde ilimleştirmek ve kökleştirmekten) ibarettir. Bu vazifeye ça-
ğırılan hukukçuların iman meş'alesi inkılâba inanış vasıtaları da muasır
bilgi ve tekniktir.

Gerçi o zamandanberi büyük işler yapıldı. Esaslı kanunlarımızdan bir
çokları zamanın ileri avrupa kanunlarından iktibas olunarak memleketimize
yerleştirildi. İnkılâpçı Türk camiası, ne kuruluşu ve ne yaşayışına uygun
düşen geri ve köhne kanunların tazyik çemberinden kurtarıldı; böylece yü-
rüdüğü yolda inkişafı kolaylaşmış oldu. Fakat bu kadariyle henüz Büyük
Şefin işaret ettiği hedefe varılmış değildir. Ona lâayık arkadaş sıfatıyla onun
arkasında ve inkılâp hukuku safında yer alabilmek için bizlerin daha çok
müshkülpesent, daha çok verimli ve hele daha pek çok ileri görüşlü olmamız
lâzım. Muhterem Başvekilimiz ve Fakültemizin Fahri Profesörü İsmet paşa
hazretlerinin Ankara Hukuk Fakültesinde irat buyurdıkları bir nutukta işaret
olunduğu gibi (yaptığımız işler mühim ve kıymetli olmakla beraber) Büyük
Gazi bizlerden (yapacağımız işlerin bunlardan elbette daha çok, daha mühim)
olmasını istemiştir.

O halde ölkümüz ileri hukuk, ileri Türk hukuku olmak lâzım gelmez mi?

* * *

İnkılâp durmaz; inkılâp yürür. O halde inkılâp yürürken inkılâbın mebnası olan hukuk nasıl durur? İnkılâpçı duyguları henüz inkişaf edememiş bazı muhitlere öyle geliyor ki, memleketimize naklettiğimiz yeni kanunların alınmasıyla her iş bitmiştir. Bir zamanlar mecellesiz, fıkıhsız hayatın nasıl kaim olabileceğini bir türlü zihinlerine sığdıramıyanlar bugün de aynı zihniyetle yeni mevzuatı değiştirmek bilmez birer nas addediyorlar. Bunlara anlatılmalıdır ki, inkılâp hukuku için kanunu medenî bile ancak bir şerefli merhale-
ledir. Zaten kanunu medenî de başka bir iddiada değildir. Esbabı mucibe lâyhasının şu tarihî sözlerini tekrarlamak kâfidir:

(Türk milleti asrı hazrın muktezıyatına mutabık olarak vücade getirilen makul ve salim ve akıl ve zekâ ile müterafık yeniliklerden hiçbirine muarız kalmamıştır. Bütün bir teveddüt tarihimizin seyrinde âmmenin menafii mülâ-

[*] Mayıs 934 tarihli Ölkü mecmuasından

hazaşıyla vücade g irilen yeniliklere yalnız, menfaatları muhtelif olan zümreler mücadil vaziyetinde kalmışlar ve halkı din namına, sakin ve batıl itikad namına idlâl ve ifşat eylemişlerdir. Unutmamak lâzamdır ki, Türk milletinin kararı muasır medeniyeti bilâkaydû şart tekmil prensipleriyle kabul etmektir. Bunun en bariz ve canlı delili inkılâbımızın kendisidir. Muasır medeniyetin Türk camiasıyla kabili telif olmıyan noktaları görölüyorsa bu, Türk milletinin kabiliyet ve istidadındaki noksandan değil, onu fuzuli bir surette ihata eden kurumuştaî teşkilât ve dinî müdevvenat ve müessesattır.)

Şu halde hedef yaşıyan Türk milletine, ileri gitmiye teşne olan Türk nesillerine yeni hayat şartlarına uygun ve yeni hayat şartları içinde inkişaflarına müsait ileri hukuku yaratmaktır. Hedef, Türk inkılâbının bütün umdelerine sadık fakat bütün bu umdelere cevap verici vasıfta ve kabiliyette bir hukuk ideolojisi meydana getirmektir.

İleri Türk hukuku her şeyden evvel hukuk akidelerini bizim olmıyan, Türk olmıyan fıkıhın, yahut yabancı endividüalist Roma ve Cermen menşelerinin doktorinleriyle yuğurmıyan ve binlerce yıl evel en yüksek medeniyetleri kurmağa muvaffak olan yaratıcı Türk hukuk dehasını, Türk millî şuurunu baş ilham kaynağı yapan hukuktur. Bunun için ilk vazifemiz asırlarca evelki hayat şartlarını idare eden hükümleri aynen ihya etmek gibi sakat bir zihniyetle değil, en medeni, en çetin yeni dünya şartlarına intibak sırasında eksikliği duyulan asıl millî hukuk ruhunu mazinin karanlıklarını deşip bulmak suretiyle meydana çıkarmaktır.

Sonra ileri hukuk zamanının ve cemiyetlerin yeni içtimai ve iktisadi vakıalarını alâka ile dikkatle günü gününe takip ve tesbit eden ve dünyanın gidişine hemen ayak uydurmak ızdırarında olan Türk camiasına karşı çok geriden gelmek ve geç kalmakta inat eylemek suçunu işlemeyen hukuktur.

İleri hukuk, ileri giden dünyanın yeni tekniğini öğrenip hazmeden, hiç bir zaman onun rasyonel vasıtalarından müstağni kalmıyacağını müdrük olan hukuktur. Bu cepheden bize düşen ikinci büyük vazife, bir taraftan hukukun baş yardımcı ilimlerinden olan sosyoloji ve ekonomide kendini gösteren yeni cereyan ve hareketleri bu ilimlerin hariminde tetkik ve takip etmekle beraber bir taraftan da sosyal ve ekonomik vakıalarla müvazi olarak ortaya konulan yeni hukuk doktrinlerinin ve bu doktrinlerden mülhem olan yeni mevzuatı hukukiyenin menşe, mana ve maddiyetlerini mümkün olduğu kadar yakından takip, tetkik ve mukayese etmektir.

İyi iş, bölümlü çalışmadan çıkar. Bu kadar geniş bir sahada beklenen her şeyi her hukukçudan bekliyameyiz. Fakat, en iyi başarabildiği cephede bilgi toplamağı, tasnif etmeğı, bunu Türk milletinin nurlu tetkik ve tenkit nazarları önüne yaymağı büyüklerimiz herbirimizden haklı olarak bekleyebilirler.

Türk milletinin eski medeniyet eserlerinin izi üzerinden inkılâpçı duygusu ve muasır teknik şuur ve kudretiyle gene Büyük Reisin idaresi altında bir kol var, bu kolda hizmet eden, cüd len kıymetli bazı unsurlar Fakültemizin de safalarında çalışıyorlar. Bu sebeple birinci ve tarihî mahiyetteki asıl ve hayati iş

üzerinde tevakkuf etmeği bendeniz hem onlara karşı haddini bilmemezlik, hem kendime karşı — beceremeyeceğim için — haksızlık telâkki ediyorum.

Binaenaleyh, (Adliye ceridesi) okuyucularının kıymetli vakitlerini yalnız alâka uyandıracak kadar mustahzar olduğum mevzular üzerinde işlemede sarfa itina edeceğim.

*
*
*

Harpten sonra dünyada baş gösteren (kırızı) en büyüğünden en küçüğüne kadar bilmiyen kimse kalmadı. Bilinmiyen bir şey varsa, o da kırızın ne zaman nihayete ereceğidir. İşte, kırız denilen hadisenin böyle seneler gelip geçtikçe (hadis) vaziyette kalıp gitmesi nihayet zihinlerde bazı şüpheler uyandırmaya başladı; sakın kırız dediğimiz şey yeni bir düzen, âlem için yeni bir nizam olmasın... (Kırız) mefhumunu olsun (yeni düzen) mefhumunu olsun meslek ve meşrebine göre, herkes başka türlü anlıyor. Zaten burada vardır — yoktur davasını umumî olarak halletmek iddiasında değilim. Yalnız muhakkak olan bir şey varsa, o da hukuk mebnasını teşkil eden hayat şartlarının ve içtimâî münasebetlerin hiç de eskileri olmadığıdır. Telâkkilerde şüphesiz birlikte değişmektedir.

Buna bir delil mi arıyoruz? Uzağa gitmeğe ne hacet. İşte inkılâpçı cemiyetimizin en bariz vasıflarından biri olan (Devletçilik).

Muhterem Başvekilimizin bir makalesinde: (Yalnız bir müdafaa silâhı değil, ilerlemek ve inkişaf etmek gibi genişleyici politika içinde müsbet ve müessir bir vasıta) olarak tavsif ettiği (İktisadi devletçilik) vakaları meydana ve aynen buyurdıkları gibi: (En kuvvetli, en zengin devletlerin bile, tasavvur olunamayacak devlet tedbirleriyle iktisatlarını müdafaa ve kurtarmaya kalkışmalarıyla) artık bir hakikattir. Bunun istihsalde, tevzide, mübadelede ve bilhassa devletin diğer devletlerle ve fertlerle olan münasebetlerinde tazammun ettiği tahavvülleri kim inkâr edebilir?

«Asırların ihmalini telâfi edebilecek, haksız tahripleri imar edecek, yeni zamanın çetin şartlarına mukavemet edecek sağlam bir devlet bünyesi kurmak, geri ve eksik vesait içinde bırakılmış olan kahraman ve büyük milletin sanayiini, iktisadi düzenlerini devletin bütün vasıtaları ve imkânları ile bir an evvel vücade getirmek ve nihayet bir işin fertlere bırakılmasında bile evvelâ o işin memlekette alâkası derecesini ölçmek ve basiretkâr olmak» gibi muhterem Başvekilimizce çizilmiş umdeler hep ileri bir hukukun kıymetli ve zengin yeni vakıaları (faits juridiques) leridir.

İşte (mukavelelerin serbestisi) prensipinin modern istihaleleri...

Roma hukukunun (Pacta sunt servanda) düsturunu hâlâ hakim addedebilir miyiz? Hakimse, asrî kanunların muayyen bir nisbette hasar vukuunda bey'in münfesih olabileceğine dair hükmünü nasıl izah edeceğiz? Asrî cemiyetlerin fertlere hizmetlerini muayyen bir müddetten fazla kiralamak hakkını vermemelerini ne yapacağız? Yevmiyelerin paradan gayrisiyle ödenmesini meneden, kadın ve çocuk sayının istismarını kontrol eden kanunların hep

mukavelelerin serbestisi prensipine bizzat kanun vazilerince vatan ve amme intizamı namına konmuş tahditler olduğuna şüphe var mıdır? Vazi yalnız bu sahada kalmış değildir. Para tasarruf eden kimseleri kendi safiyet ve tecrübesizliklerine karşı, müstehlik spekülasyona karşı iş idarelerinin elinden ecirleri bu idareler önünde tabii olan acizlerine karşı himaye edici tedbir ve müdahalelere her yerde girişmek lüzumu gereği gibi kendini hissettirmiştir. Umumî harp sırasında o vakte kadar serbest olan akar icar ve isticarı işine de devlet karışmış ve bir Amerikan kanununun dediği gibi bu ticaret şubesi yahut onun mevzuunu teşkil eden gayrı menkuller amme menfaatine bir nevi irtifak hakkıyla takyit edilmiştir.

Mukavelelerin serbestisi prensipi sendikalizmin de tazyikine dayanamamıştır. «Contrat Collectif» diye anılan işçi — amele sendikaları arasında ihzar olunmuş hazır hizmet mukavelenameleri bunun en bariz tecellisidir.

Ya hava gazı elektirik, su müesseselerinin imzalattırdıkları mukaveleler, ya sigortacıların imzalattırdıkları matbu poliçeler, donatanların imzalattıkları konişmentolar, bankaların imzalattıkları kredi mukaveleleri hep (contrat d'adhesion) namı altında tevali eden mukavelelerde serbesti esasının inkârı değil midir?

Mülkiyet hakkındaki bu günün telâkkileri de dünkülere uymaz. Roma hukukunun (Yus utendi ed abutendi) si her gün bir suretle itiraza uğruyor. Evvelâ esaretin lâgvile insan matasını bunun mevzuundan çıkardılar. Sonra (domaine public) emvali millie mefhumu belirdi. Bir kısım mallar da bu suretle ferdin tasarruf mevzuu olmaktan çıktı. Akar sular gibi tabii servetlerin her kese ait olması lâzımgereceği kanaatları gitgide yer etmektedir. Bazı yerlerde büyük sanayiî, atelyelerin, istihsal ve nakil vasıtalarının cemiyet için ferdin keyfine bırakılmayacak kadar hayati olduğuna milyonlarca halktan mürekkep kütleler iman etmiş haldedir. Mülkiyet hakları içinde en şahsî olanı müellifin, muhterinkidir. Halbuki, bunlara nihayet bir mükâfat verilebileceği, fakat telifin, ihtirain cemiyet lehine bir hakla mukayyet olması lâzımgereceğini bile düşünenler çoğalmıştı. Ya ticaret şirketleri, ticari senetler, nakil ve sigorta münasebetleri?... Bu mevzuların yalnız alâkadar fertlere taalluk ettiğini bu sahada tekevvün eden hukukî münasebetlerin tamamen hukuku hususiye çerçevesine girebileceğini halâ ayni katiyetle ifade etmek ne kadar müşküldür.

Aile, karı koca münasebetleri, evlenme, ve boşanma nesep işlerinde, miras yolile iktisap meselelerindeki muasır cemiyetin telâkkilerinde yerine göre az veya çok hayli tahavvüller olmuştur.

Gelelim amme münasebetlerine... Yahut bu tadadı burada bırakalım. Zira maksat sadece hukukun en derin esaslarında tahavvüller olduğunu, bu kadar derin inkılâplar olurken hukukun (statik) bir vaziyette kalmayacağını göstermekti. Amme hukukunun çerçevesine giren yeni mevzular ise, saymakla bitmez. Bunları da saymağa kalkarsam bu makaleye başlarken yaptığım vadi tutmamış olacağım.

Memleketimizden başka derin inkılâplara sahne olan dört memleket vardır: Sovyet Rusya, İtalya, Almanya ve Amerika. Bu memleketlerin başardıkları ve başarmakta oldukları inkılâplar hukuk âleminde akisler yapmağa başladı. Yeni şartlar dairesinde kurulan cemiyetler ortaya yeni nizamlar koymaktadır.

Bu inkılâpların her birine yalnız ilmin alâkasile alâkalıyız. Her birinin ana fikrini sırf yeni hukuk esaslarını kavramak için tetkik ederiz. Binaenaleyh tetkiklerimizde hiç bir sempati veya antipati hissine kapılmıyarak mümkün olduğu kadar objektif ve bitaraf kalmak isterim. Bitarafım. Çünkü, büyük Gazinin dediği gibi, çoktan bir taraflı büyük Türk inkılâbı ve (Kemalizm) tarafıyım. Şüphesiz bu kadar dar yere sığabilecek bir tetkikin tam ve mükemmel olmasına imkân yoktur. Alâka uyandırdığını görürsem, her biri üzerinde başka defalar daha etraflıca tevakkuf ederim.

*
* *

Tetkikime evvelâ Rus hukukiyatından başlayorum. Sonra sırasıyla İtalya, Almanya ve Amerikan hukuk hareketleriyle iştigal edeceğim.

RUSYA : 1922 de neşrolunan (Sovyet kavanin külliyatı) 160 milyonluk bir komşu kütlesinin medenî siyasi, iktisadî ve içtimâî hayatını tanzim etmektedir. Böyle bir vakıanın hukukçu için kıymeti bir mütefennin ve teknikçi için yeni bir keşfin ve yeni tatbikatın, yeni bir düsturun arzettiği kıymet kadar büyüktür.

Rus mevzuatı kanuniyesinin Çarlar zamanındanberi en bariz vasfı çok bereketli olmasıdır, 1922 senesindenberi de durmadan kanun çıkıyor. Fakat inkılâp safhasında bunu tabii görmelidir. Aslı ve karakteri inkılâpçı olan bir cemiyetin tekâmül sahalarında da bu vasfını göstermesi zaruridir. Bolşevikler de bu suretle siyasi, içtimâî ve iktisadî hayatlarında yeni (konjoktür) lere adım uydurmağa uğraşıyorlar.

Şimdiye kadar: Bir medenî kanun, bir hukuk usulü muhakemeleri, bir ceza kanunu, bir aile kanunu, bir ceza usulü muhakemeleri kanunu, bir iş kanunu, bir ziraat kanunu, bir Maadin kanunu, bir baytar kanunu çıktı.

Gerçi, henüz bir Ticaret kanunu yoktur; fakat onun mevzuuna giren münferit kanunlar gitgide çoğalıyor: Kambiyo Poliçesi Kanunu, Sicilli Ticaret Kanunu, Alâmeti farika Kanunu ve Tröstler Kanunu.

Her şeyden evel medenî kanunun belli başlı karakterlerini çizmeğe çalışayım :

1 — Ruslar, hukuk lisanında sadelik halkçılık taraftarıdır. Onlara göre; bir zamanlar ruhpanın inhisarında olan hukuk, sonraları da bizlerin, yani meslekten olan kimselerin formölçülük sayesinde nev'ima inhisarlarına alınmıştır. Hukuk lisanı halk tarafından kolayca anlaşılabilir. Bunun için kanun halk lisanından yazılmalıdır. Ruslar bu prensipe azamî derecede riayet etmişlerdir. Fakat hukukçu dilinden halkçı dile geçme işini hazırlıksız

yaptıkları için meydana gelen kanunların birbirine zıt tefsirlere daha müsait zemin teşkil etmesi ihtimali vardır.

2 — Ruslar hakimi, bir ikinci vâzi, mevcut kanunların bir mükemmili yapmışlardır. Lâtin ve Cermen hukukçularının 19 neu asrın sonuna yakın bir zamana kadar (Code) lerini mükemmel yapmak sayesinde hakimlerin tasarrufuna ve vâzilik teşebbüslerine set çekilebileceğine imanları vardı. Bu kanaatle mücadele edenler oldu. İs aksülâmele kadar vardı. Aksülâmelde en ileri giden İsviçre ve Türk kanunları olmuştu. Bu kanunların ilk dört maddeleri malûmdur. Rus vazîi daha ileri gitti.

a) Kanunu bazı yerlerde bile bile meskût bıraktı.

b) Bazı mevzularda kanunu Amerika'nın meşhur (Standard) ları gibi zamana, mekâna ve halin icabına göre tamamlamak, hattâ dilediği gibi tatbik etmek salâhiyetini hakime tanıdı.

c) Hakimin vâzi rolünde vâzi kadar inkılâpçı olmaması tehlikesini düşündü. Buna karşı da mahkemelerden bir çoğuna halk naiplerini soktu. Reislerin vazifelerinin müddetini kısalttı, ve intihapta şahsî seciye'nin âmil olmasına itina etti.

Fakat, yeni (konjoktür) lere lâkayt kalmıyan Ruslar, haktan çıkıp hazırlıksız hakimlik yapan hakimlerin mahzurunu kavramış görünüyor. Belki meslekten olan hükkâm sınıfı rejime sadakatine alâkadarları inandırabilirse, yahut böyleleri çekirdekten yetişirse, gene mahkemelerin daimî kadrosundaki mevkilerini tekrar alırlar.

3 — Yeni Rus mevzuatı (idare) mekanizmasının hukuk tatbikatındaki rolünü çok genişletmiştir: Doğrusunu söylemek lâzım gelirse dünya hukuk alanında bu cereyan umumîdir. Bilhassa Amerikada ne mahkemelerin muhalif içtihadı, ne bazı muhitlerin protestoları bunun önüne geçemedi. Bugün hele ticarî ve sınaî mevzuatın ve iş kanunlarının tatbikatını gitgide idarî komisyonlar deruhte etmektedirler.

Rus hukuku daha ileri giderek idarenin müdahalesini vesayet ve nafaka borçları gibi müesseselere kadar sokmuştur. Gerçi ondan evel Alman medenî hukuku da eski ferdiyetçi ve geri vesayet telakkisine kuvvetli bir aksülâmel yapmış ve vesayetin fevkinde bir nevî (Yüksek devlet vesayeti) sistemi kurmuştu. İsviçre ve Türk Medenî Kanunlarının vesayet daireleri teşkilâtıyla bunlara tanınan müdahale hakları da buradan mülhem olmuştur. Fakat, Ruslar daha çok cezrî hareket ederek (Yüksek devlet vesayeti) müessesesini asıl vasi vaziyetine koymuşlar ve vasiliği devlet için ihtiyarî, fakat tayin olunan için mecburî olacak bir menzileye indirmişlerdir. Küçüğün, delinin ve müsrifin ve tehlikeli anormallerin himayesi için de Alman vesayet ihtisas Mahkemesinin salâhiyetleri çok daha vüs'atle Maarif, Sıhhat ve dahiliye komserlikleri teşkilâtına intikal etmiştir.

Avrupa ve Amerika hukukçularını en çok meşgul eden meselelerden biri olan karı koca ve çocuklar münasebetleri ve aile hukuku işlerinde de gene idare mekanizmasının seri müdahaleleri esastır.

Ruslar hukukun idarî tatbiki sistemini başka sahalara da götürmüşlerdir.

Sigortalarda Maliye Komserliğinin vasi nizamname yoluyla müdahale hakkı, şirketlerin kurulma, işleme ve bozulmasının (mesai ve müdafaa heyeti) gibi siyasi teşekküllerin nazımlığına terk olunması bu cümledendir. İlâve edelim ki bu yolda yürüyen yalnız Ruslar değildir.

1903 te şirket ve kumpanyaların gidişatına dair (enket) ler yapmak üzere meydana getirilen (Corporation Büro) sunu 1914 te resmî (Federal Trade Commission) istihlâf etti. Bu komisyonun işi artık, anket değildir. Elinde mebzul vesaitle hem mani olmak, hem tedip etmek kudretini haizdir. Bugün Amerikalılar daha da ileri gitmek üzeredirler.

Fransa aynı yolu tutuyor. Türkiyede de bu hareket başlamıştır. İlk adımı (Mevduatı koruma) ve (Ödünç para verme) kanunları teşkil etti. Muh-terem arkadaşım Şevket Mehmet Ali Bey de Sermaye kümeleşmelerine dair geçenlerde verdiği çok istifadeli konferansda hukuk âlemimizde tebellür etmeğe başhyan yeni telâkkiler üzerinde geniş bir ufuk açmıştır.

4 — Yeni Rus mevzuatı mukavelelerin serbestisi prensipinde menfi vaziyet almıştır.

Hiç bir yerinde Rus Kanunu bu platonik serbestiyi ima etmemiştir. Baron Nold gibi bazı hukukçular bunu kalan dünya hukuku ile Sovyet hukuku arasında en bariz ayırtarak tavsif ediyor. Ed Lambet gibi Profesörler ise gitgide kanunun mevzii müdahale ve takyitleriyle, korporasyon tazyikleriyle, formül-tip mukavelelerin her sahada umumileşmesiyle platonik bir mahiyet alan, tatbik havası daralan bu prensipe bugünkü Avrupa ve Amerika memleketlerinde de bir rol oynatılmadığını kaydetmektedirler.

Ruslar bu sahada iktisadi vakıaları gözönünde tutarak mukaveleyi ferdiyetçi noktai nazardan bir hukuk menbaı addeden (ve zaten kendiliğinden gitgide zafa uğrayan) telakkilerle lâkayt kalmışlardır.

5 — Yeni Rus hukuku, umumî borçlar nazariyesine zikre değer bazı malzeme katmaktadır.

Komünizmden doğrudan doğruya mülhem olmak itibariyle muhitlerimiz için amelî alâkası pek belli olmıyan bazı müesseseler üzerinde durmıyacağım. Bunun haricinde Rus medenî kanunıyla Aile kanununda öyle (doktrin) lerle karşılaşırız ki, bizler için tamamen yeni sayılmamakla beraber Avrupa ve Amerika muhitlerinde nazariyat sahasında ne bu derece olgun, ne de tatbikat sahasında bu kadar verilmi olmuştur. Meselâ, Rus vazinin ferdin hukuku hakkındaki telâkkisini hülâsa ve ifade için kanunu medeninin birinci maddesine yazdığı hüküm diyor ki:

«Kanun, medenî hakları iktisadî ve içtimai hedeflerine makûs bir istikamette istimleri halinin istisnasıyla korur.»

Heinrich Freund — Das Zivilecht Russlands — adlı eserinde bu doktrinini meşhur (Duguit) den mülhem addediyor ve Zaten (Doguit) nin eski Rus-yadaki kadar yenisinde de takdir edildiğini anlatıyor ki yanlış değildir.

Maamafih Rus kanununun birinci maddesini teşkil eden ve (hakların içtimai — fonction — larına bağlı ve bu — fonction — larla mahdud ve mu-

kayyet bulunması) etrafında dönen nazariyesi aslı itibariyle Fransız olduğu kadar Avrupaidir. İşte Alman kanunu medenisinin 226 ıncı, işte Türk — İsviçre medenî kanunlarının 2 inci maddeleri... Yalnız Rus kanunu bir defa bu prensipi evlekilerden çok daha kat'i ve geniş ifade ile ortaya koyduktan sonra diğer bütün maddelerinde mantıkî her türlü neticelerine kadar sadıkane gitmekten ürkmemiştir.

Mukavele haricindeki medenî mesuliyet mefhumu başka bir tabirle haksız fiillerden doğan zararlar nazariyesi de böyle. Ruslar 403 üncü maddelerinde diyorlar ki:

(Bir kimse yalnız kusurundan değil, fakat «fiil» inden de mesuldür. Bu mesuliyet ancak zararın önüne geçmeğe muktedir olmadığının, veya bu zararı kanunen ika etmek salâhiyetini haiz olduğunun, yahut da zararın, zarar görenin kasti veya ağır ihmalden ileri geldiğinin isbatıyla sakıt olur.)

Baron Nold — Bulletin de la Ste. de Legislation comparees mecmuasında bu maddenin modern (risque) nazariyesini, içine bilâistisna bütün suçları sığdıracak şekilde tevsi demek olduğunu ileri sürüyor. Filhakika bazı Avrupa kanunlarında, meselâ sadece (iş sırasında kazalar) için kabul olunan istisnayı Ruslar Borçlar kanununda umumî ve nazım hüküm haline getirmiş oluyorlar. Fakat Prof. Lambert'in de meydana koyduğu veçhile eski dünya ve Amerika hukuku da aynı hakikatı sezmiş ve Amerikada (kusur haricindeki şibih cürümler ve risk) mefhumu içinde istisnaların haddini, hesabını şaşırmışlardır. Demek oluyor ki başkalarının istisna kümeleri altında boğduğu bir aslı kaide yerine Ruslar bu istisnaların müsterek ruhundan mülhem bir aslı kaide ikame etmiş oluyorlar.

Bahsi çok uzatmamak için bu sahada bizim 43 üncü ve 47 inci maddelerimizde çok umumî ve afakî şekilde ifade edilmiş bulunan bir mülâhazaya da Rusların verdikleri sarîh ve ameli şekli kısaca göstereyim: Gerek mukavele haricinde doğan ve gerek mukaveleden doğan zarar - ziyan iddialarında hakim her şeyden evvel iki tarafın malî vaziyetini mukayese etmekle mükellef tutulmuştur.

İngiliz mahkeme içtihadının (Under Influence) namı altında nazarı dikkate aldığı ve Alman Medenî kanununun 2 inci ve Türk Borçlar kanununun 30 uncu maddelerindeki hükümlerle tohumu atılmış bulunan diğer bir kaideyi de Ruslar unumileştirmiş ve kat'ileştirmişlerdir. Orada şiddetli bir muzayaka altında yapılan zararlı mukaveleler ya batıldır, ya kabili iptaldir.

Ruslar akitte butlan sebepleri arasına enteresan bir unsur daha katıyorlar; 30 uncu maddede diyorlar ki:

(Kanuna muhalif bir maksatla veya kanunu atlatmak maksadiyle yapılan akitler ile devleti ısrara matuf hukukî tasarruflar batıldır.)

Baron Nold gibi bazı müellifler bilhassa medenî hakların fevkine devletin menfaatlerini hakim kılmağa vardığı için bu hükümü şiddetle tenkit etmektedir. Buna mukabil (Lambert) gibi, (Freund) gibi zamanımızdaki (ordre public) intizamı amme ve adâbı umumiye mefhumlarının oynadığı rolü hatırlayıp bu hükümle karşılaştıranlar da vardır. Her halde kurduğu hayatî mües-

seselerin masuniyetini temin etmeğe gaye bilen cemiyetler, yaşıyan, içtimai nizam mebnasını kanun ve hakimın himayesine tevdi eden ve akibetini asrımızın içinden çıkılmaz intizamı amme münakaşalarının berzahından bu suretle kurtaran bu nevî hükümlere lâkayt kalamazlar.

Şimdi biraz da Rus hukukunda evlenme, boşanma, aile hukuku, nesep, miras ve mülkiyet hakkında muhtasar malumat vereyim. Zannederim gerek bizde ve gerekse Avrupada değil yalnız halk, hattâ münevverlerin bile bu möesseselerin hakikî şekil ve mahiyeti hakkındaki malumatına bir nebze fantazi karışmış bulunuyor.

Rus aile (Code) u 1918 de ihtilâlin akabinde meydana gelen ilk kanunlardan biridir. Bugün 1927 tarihli yeni kanunla tadil edilmiş bulunmaktadır.

Bu kanunun birinci maddesi hikmeti vaz'ını izah ediyor. Maksat (inkılâp hayatının yeni şekillerine müstenit evlenme, aile ve vesayetin tazammun ettiği hukukî münasebetleri tanzim, ananın ve bilhassa çocukların menafiini, ve aile malları ve çocuğun terbiyesi noktasından karı ile koca arasında müsavatı temin) imiş.

Vazi yalnız bu kanunla maksadı temin etmiş olacağına kani değildir. Çünkü ikinci madde de :

(Bu kanunu fertlerin hususî yaşayış şartlarına ve müstakil Sovyet Cumhuriyetlerinin kendi millî ve mahallî şartlarına adapte etmek için muktazi tadilleri) artık kendi yapamayacağını bu işi merkezi İcra Komitesine terkettiğini izah ediyor. Bu suretle kanun zamana ve mekâna göre — hem de idarî bir merci marifetiyle — lâzım olan aşılarda her daim taze ve zinde kalmak iddiasındadır.

Evlenme :

a) 18 yaşına vasil olmuş kadın ve erkek karşılıklı rizalariyle evlenebilirler. İlk inkılâp kanununda bu yaş 16 idi. Evlenmeleri memnu olanlar yalnız :

- 1 — Başkasiyle tescil edilmiş, yahut edilmemiş surette evli bulunanlar.
- 2 — Akıl hastalıklarından birine müptelâ olanlar.
- 3 — Birbirleriyle hısımlar düşenlerdir.

Görülüyorki buraya kadar bizim kanunumuz ve diğer kanunlara aykırı bir nokta yoktur. Hususiyet evlenmenin hukukan vücut bulması tarzında da değildir. Çünkü, evlenmenin tescili nüfus kayıtlarına icra edilirken alâkadarlar tarafından okunup imza edilecek, evlenenler okumak bilmiyorsa sicil kaydı memuru tarafından okunacaktır. Evlenme Dairesinin değişmesi büyük bir fark teşkil etmez. Yegâne fark şuradadır ki, birbirleriyle filen evlilik münasebeti halinde bulunanlar diledikleri zaman nüfusa evlilik vaziyetlerini ihpar etmekle evli sayılırlar.

b) Karı ve kocanın hak ve vazifeleri :

Karı, kocanın ismini isterse taşır, isterse kendi ismini muhafaza eder. Bir ecnebi ile evlenme keyfiyeti kimseye tabiyetini kaybettirmez. Karı — koca istediği işi, istediği mesleği tutar. Karı koca arasında tam bir mal ayrılığı caridir. Bizde ve Avrupadaki gibi mal birliği veya ortaklığı mevzuubahis de-

gildir. Yalnız evlilik zamanındaki iktisaplar müşterek addolunur. Köylülerde karı — kocadan birinin azası bulunduğu (dvor) denilen ziraî iştirâke diğeri de şerik olur. Ama, bu (dvor) larda çocuklar da ve yevmiye ile çalışan işçiler de azadır.

Karı veya koca diğetine ancak çalışma kudreti bırakmayan fakir halinde ve verenin kesesi müsaitse nafaka borçludur.

c) Boşanma :

Sovyet kanununun en liberal olduğu bir mevzudur. Avrupa ve Amerika-da hiç bir kanun bu sahada bu kadar radikal bir yol tutmamıştır. Karı — koca:

1 — Ölüm halinde,

2 — Rizayı tarafeynle,

3 — Hattâ, yalnız bir tarafın rızasıyla boşanabilirler,

Boşanma formalitesi evlenmenininkinin aynıdır. Sade tescil ister. Yalnız tescil sırasında çocukların kimin tarafından bakılacağı, besleneceği tesbit ve tescil olunur. Ve her bir tarafın hiesei iştirakini tayin hususunda karı koca ittifak edemiyorlarsa, hakim herbirinin hissesini tayin eder.

Feminizm :

Sovyet kanunu feministlikte makul (Feministleri) bile hayli düşündürecek kadar ileri varmıştır. Evli olmayan bir kadın gebeliği sırasında çocuğunun babası kim olduğunu isim, hüviyet ve adresiyle nüfus dairesine bildirir, Nüfus Dairesi bu adamcağıza hemen tebligat yapar. Eğer bir ay zarfında cevap vermezse babalığı kabul etmiştir. İtirazı varsa mahkemede dava açıp aksini ispat etmeye mecburdur.

Çocuk doğurduktan sonra aynı vaziyet; ana mahkemeye müracaat eder ve mahkeme talebi kabul ederse müddeialeyh baba olmuştur. Mahkeme kadının aynı devrde bu adamdan başkalarıyla de münasebette bulunduğunu tesbit ederse müddeialeyh gene kurtulmuş sayılmaz. Zira hakim o zaman bunların içlerinden birini beğenip babalık vezâifiyle tavgiz eder!

Filvaki Sovyet Rusya kanununun aile kukukunda çocuk menfaatlarının her şeye takdimi esastır. Ruslar havsalarımızın alamadığı bu nevî hükümleri bununla izah ediyorlar. Ana ve baba ancak, çocuğa iyi baktıkları takdirde bu sıfatlarına bağlı hakları istimal ederler. Mahkeme her an çocukları ellerinden alabilir. Ana babanın milliyeti, hele dini çocuklara (imposer) edilemez. Çocuklara taalluk eden her karar müştereken alınmalıdır.

Rusyada karı — koca evli olmalarına rağmen ayrı oturabilirler. Çocuğun kimin yanında kalacağına ittifak edemezlerse devlet hemen müdahale eder.

Ana — baba çocuklarına bakmak, terbiye etmek, mallarını muhafaza etmekle mükelleftir. Çocuk başkası tarafından ellerinden alınmış ve bu hal çocuğun menfaatine daha uygun görülmüşse, bir daha geri de olamazlar.

Karı — kocadan birinin ölümünde bizim kanunlarımızın tanıdığı velâyet hakından eser yoktur. Onlarda sade vasi olabilirler.

Evlat edinmede de hep çocukların menfaati mülâhazası hakimdir. On yaşındaki çocuğun bile rızası alınmak lâzım geleceği düşünülürse bu sahada

Rusların — kendi noktai nazarlarına göre — ne kadar titiz davrandıkları anlaşılır. Muhakkak olan bir şey varsa, Rusyadaki telakkiye göre ana ve baba bütün mihnet ve meşakkate tahammül etmeğe mukabil bazen çocuklarını sevmek ve çocuklarına olan muhabbetlerini tatmin etmek hakkını bile haiz bulunmuyorlar!..

Miras hukuku:

Ruslar miras hukukunda zamanın (konjonktör) lerine adım uydurmakta umulmıyacak derecede (souples) göstermişlerdir.

İlk çıkan medenî kanunlarda veraset hakkını yalnız kıymeti (10000) altın rubleyi geçmiyen terekeler için kabul etmişken 1926 tarihinde bu kaydı da kaldırdılar. Yeni mevzuata bakılırsa bugün Rusyada gerek miras yoluyla ve gerekse vasiyet yoluyla miras iktisabı hemen hemen kayıtsız ve şartsızdır.

Hemen hemen diyorum; çünkü hususiyetler de eksik değildir.

Bilfarz a) mirasçılar Lizim kanunlarımızdaki müstahaklara nazaran çok mahduttur.

Yalnız, evlatlar, torunlar, ve onların ahfadı, sağ kalan karı, yahut kocadan; ve iâşeleri ölenin sağlığında ölümden bir sene evelindenberi ona ait bulunan muhtaçlardan ibarettir.

b) Vasiyet caizdir. Tahriri olması şarttır. Vasiyet yoluyla bir kimse mirasçılarının hisseleri nisbetini değiştirebileceği gibi, hepsini mirastan mahrum da edebilir. Ama, bu takdirde de miras devlete geçer. Vazi mirasçılardan gayrısı için fedakârlık yapmak niyetini izah etmemiştir. Binaenaleyh mahdut mirasçı zümresinin haricinde kalan yabancı kimselere vasiyet tarikiyle bir şey bağışlayıp devleti ondan mahrum etme yolu kapatılmıştır.

C) Rus kanunu muasır kanunların ancak zayıf ve müphem bir tarzda ifade edebildikleri ve güç tatbik edebildikleri bir hükmü daha çok kat'i ve sarıh bir şekle koymuştur. Mirası iktisap eden mirasçı, yahut devlet alacaklılara karşı terekenin hakikî kıymetile mahduden mes'uldür.

Alman ve Türk hukukunda donatanların deniz alacaklılarına karşı mesuliyetleri nasıl mutlak olarak gemi ve navlun kıymetine, yani deniz servetine mürhasır ve onunla mahdut tutulmuş ve hakime bu kaideyi re'sen tatbik mecburiyeti tahmil edilmişse Ruslar da bu kaideyi mutlak olarak tatbik edilmesi zarurî bir şekilde ifade etmişlerdir.

Gene tıpkı Deniz Ticareti Kanunumuzda olduğu gibi alacaklıların mütalebe hakları da çok kısa bir müruru zamanla takyit edilmiştir.

Mülkiyet: Yeni Rus hukukunda mülkiyet zamanın konjonktörlerine ve hakikî hayat şartlarına tarzı intibakı en dikkate değer mevzuu teşkileder.

Bu hükümler başka bir kanunda yer etseydi, nazarlarınıızada sadece ileri derecede inkılâpçı bir karakter arz etmekle kalacaktı. Fakat bulundukları kadro dahilinde hayreti celp eden, bil'akis itidal ve muhafazakârlıkları oluyor.

Gerçi medenî kanunun 21 inci maddesinde:

(Toprak devletin mülkiyeti dahilinde olup eşhasın malı olamaz) denmiş ve arkasından da:

(Emvalin menkul ve gayri menkul diye yapılan tefriki) ilga edilmişse

de Rusya'da bu gün filen — fakat bittabi bazı kayıtlarla — mülkiyet hakkı pekâlâ vardır. Tetkikimizde biraz daha ilerliyelim:

Rus kanununa göre üç türlü mülkiyet hakkı vardır:

- 1 — Devlet mülkiyeti, yeni millî emval ile belediye emvali,
- 2 — Kooperatif mülkiyeti,
- 3 — Eşhas mülkiyeti,

Toprak, toprağın altı, ormanlar, sular, demiryolları ve bunların alât ve malzemesi devlet malıdır; daha doğrusu malı olabilir. Yani devlet bunları devletleştirmemişse efrada da ait olabilecek.

Kanunu mahsusile muayyen adetten fazla işçi kullanan her türlü teşebbüs ve müessesat ile telli ve telsiz telegraf devlet mülkiyetindedir. Meğerki devlet bunları [concession] şeklinde eşhasa bırakmış olsun. Milli müdafaa silâhları ve malzemesi, kuvvetli içkiler, zehirler, hükûmetçe eşhas mülkiyetine bırakılmadıkça devletindir. İşte bunların haricinde kalan mallar hem kooperatiflerin, hem eşhasın mülkiyetine geçebilir.

Ezcümle: Belediyeleştirilmiyen akarlar, ticarî, sınaî müesseselerden muayyen miktardan az işçi işletenleri; istihsalât ve vesaiti para, esham, tahvilât ve diğer kıymetli evrak hattâ altın para ve ecnebî kambiyesi [1]; şahsın veya ailenin kullanacağı eşya; satışı kanunla menedilmemiş emtîa; ve umumiyetle hususî ticaretten çıkarılmamış mallar kooperatiflerin ve fertlerin malı olabilir.

Bir defa mülkiyet hakkı kabul olunduktan sonra tabîî neticelerini kabul etmek zarurîdir. Netekim Rusya'da da malik tıpkı bizlerde olduğu gibi:

a) Malik olduğu şeyde kanun dairesinde dilediği gibi tasarruf etmek hakkını haizdir. [M. 58; bizim 618]

B) Haksız olarak o şeye vaziyet eden her hangi bir kimseye karşı istihkak davası ikame ve her nevi müdahaleyi menedebilir. Bu haktan yalnız inkılâpta malları elden giden eskiler mahrumdur. Maamafih onları ev eşyasını bile mutalebe etmek hakkından mahrum eden 1922 tarihli kararname artık ilga edilmiştir. Bulabilirlerse şimdi mütalebe edebilecekler demektir!..

c) Mülkiyet hakkı müsterek olabilir.

ç) Mülkiyet hakkının mevzuu olan mallar mukavele ile başkasına temlik olunabilir.

b) Hükûmet tarafından istimlak veya vaziyet bile, eğer cezaî mahiyette değilse kanunî dairesinde ve bedeli ödenmek şartıyla olur.

e) Nihayet terhinde caiz ve Rusyada caridir.

Rusların Ceza kanunu, İş kanunu ve ağırer kanunları hakkında da tetkik neticelerimi ilâve etmeği çok isterdim. Ancak bunu da yaparsam bu etüdün hacmi belki lüzumundan fazla büyümüş olacaktır. Binaenaleyh alâka uyandırdığını anlarsam bunları da başka bir zamanda elimden geldiği kadar tahlile çalışacağım.

* * *

[1] Bu günkü mevzuata göre (döviz) hakkında kayıtlar ister.

İtalya, Almanya ve Amerika'daki yeni hukuk hareketleri hakkındaki tetkiklerle son düşündüklerimiz, aşağıdaki satırların mevzuunu teşkil edecektir.

*
* *

İTALYA: Bir cemiyet alınız. İçindeki bütün sınıfları, bütün meslekleri teşkilâtlandırınız. Bu teşekkülleri zincirleme birbirine bağlayınız. Kümelerini de bir tek fırkanın mekanizmasına raptediniz. Elde edeceğiniz netice M. Musolini'nin nutuklarının birinde tasavvur ettiği korporatif İtalya devletidir. Kendisine göre, bu devlet bir nevi millî şirket, yahut millet şirkettir. Öyle bir şirketti ki onun içinde her fert mensup olduğu (corporation) la temsil edilmiş halde şeriktir. Hem de öyle alelâde aksiyoner gibi değil, namütenahi surette mesul ve kendisine göre şirket mukadderatına hakim bir şerik...

İtalya'nın bu günkü teşkîlâtıyla karşımıza koyduğu bu muadelenin anahtarını belki Faşizme tekaddüm eden senelerin tarih sayfaları arasındaki hadiselerde arayabiliriz. Fakat bu muadeleyi hallettiren ideolojiyi bulmak için çok geriye gitmek beyhudedir. Çünkü henüz daha yapılmaktadır. « Faşizme şimdi artık ya ölmeli ve daha kötüsü intihar etmeli, yahutta kendine bir doktrin bünyesi yapmalıdır... » diyen M. Musolini bu sözü ancak 1924 te söyledi O gündenberi çok şeyler söylendi ve yapıldı. Ama, bence iktisadî ve içtimai büyük vakıalardan doğan bir inkilâbın doktrinlerini en iyi, en nisbetli şekilde aksettiren şey bu inkilâbın doğurduğu yeni hukuk müesseseleri ve onları tanzim eden yeni hukuk kaideleridir... Bir kelime ile, ileri hukuk hareketleridir.

Ben de işte, bu hukuk hareketlerine mümkün olduğu kadar seri bir nazar atmağa çalışacağım. Yeni İtalyan kanunlarını iki guruba ayırabiliriz:

- 1 — Siyasî rejime dair kanunlar.
- 2 — İçtimai ve iktisadî rejime dair kanunlar.

Bunlardan bizi alâkadar edeni ikincisidir. Onun için birincilerine, ancak bu ikincilerin anlaşılmasını kolaylaştırmaya yaradıkça temas edeceğim.

1 — LA CARTA DEL LAVORO İtalya'nın en dikkat ve alâkayı calip eserlerinden biri (Carta del Lavoro) dedikleri bir nevi (iş yasası) dır. Bu kanun değildir; daha ziyade bu günkü hayat kaide ve telekkilerinin ana hatları hülâsasıdır.

Carta del Lavoro'ya göre, sa'y — burada hem iş, hem çalışma manasına — ister kafa, ister kol, ister teknik şeklinde olsun içtimai bir vazifedir. Onun için de devlet vasıfı altındadır. Fertler çalışmak ve millî istihsalde rollerini oynamak için sınıflaşacak, teşkilâtlanacaktır. Böylece müşterek meslek ve menfaatlerine göre kümelere ayrılacaklardır. Bu kümeler meslekî sendikalar — korporasyonlardır.

Gerçi her kes istediği gibi birleşir, cemiyet kurar ama, devletin mürakabesi altına aldığı ve kanunun tanıdığı bir syndicat'ya, corporation'a girmiyenlere veya böylelerinin teşkil edecekleri birliklere hakkı hayat yoktur.

Buna mukabil resmî korporasyonlar bir çok hukuk ve imtiyazatı haizdir, ve devlet uzuvlarından madutturlar. İş yasası ferdi teşebbüslerinde yeni nizama göre mevkiini tayin ediyor. Ferdi teşebbüsler istihsal sahasında cemiyetin en faydalı ve müessir vasıtalarından biridir. Yalnız istihsal bir amme işi olduğundan hususî teşebbüs erbabı yaptıklarından dolayı devlete karşı mesul nfevkiindedirler. Patronların mesleklerine göre sahalalarında kurdukları birlikler cemiyette birer vazife deruhte etmiş demektir.

Ezcümle, istihsalı arttırmağa, mahsulât ve muamelâtı mükemmelleştirmeğe ve maliyet fiyatını indirmeğe borçludurlar.

Devlet ferdin çalışmadığı, yetişmediği sahalarda müdahale edip istihsalı ile uğraşır. Fakat devletin siyasî menfaatleri icabettiriyorsa doğrudan doğruya istihsale müdahale eder ve iş de yapar.

Carta del Lavoronun belli başlı mümessillerinden biri Contrat Kollektif denilen birlikte — toptan iş mukaveleleridir. Artık işçi ile patron münferiden mukavele yapıyorlar. İşçiler kendi birliklerinde toplu, patronlar da kendi birliklerinde toplu oldukları halde umumî surette anlaşılıyor; ve böylece meydana gelen mukavele her işçi ile patron arasındaki münasebetleri tanzim ediyor.

(Yevmiyelerin işçiye yetişir ve işin kendine de yakışır olması;
(İşçinin haftada bir gün mutlak istirahat etmesi,
(Bir sene çalışan işçinin mutlak paralı bir mezuniyete müstahak olması,
(Haksız yere çıkarılanların ve ölenlerin eytamına bir tazminat verilmesi,
(Azamî mesai saatleri,
(Disipliner münasebetler, yani cezai müeyyedeler,
(Staj müddetleri...

gibi hususlara dair bu toplu mukavelelerde sarahat olması lâzımdır.

Mukavelenin şartlarını umumiyetle syndicat'lar tespit ederler. Fakat mafevk korporasyonlar umumî menfaat namına bu kollektif mukavele şartlarında şunu, yahut bunu değiştirmek isterse, her zaman yapabilir. Binaenaleyh corporation'un her kararı carî mukavele esaslarını ya ilga eden, ya tadil eden mahiyettir. Şekil itibariyle bu mukaveleleri patron sendikası namına o sendikaların mümessilleri, işçi sendikası namına da mümessilleri imza eder. Diğer belli başlı şekil şartları şunlardır:

1 — Yazılı mukavele. neşir ve ilân, mafevk mercie tevdi...

Bu şartlar yerine getirilmedikçe kanunen tekemmül etmiş mukavele yok demektir. Kollektif mukavelelerin en orijinal taraflarından biri hukukî mesuliyete dair olan hükümleridir. Bunlara göre, bir kollektif mukavele mümzisi olan sendika o mukavele hükümlerinin ifa edilmemesinden doğan zararları zamindir. Bundan başka mukavele hükümlerine tâbi olan ister azası olsun, ister olmasın, böyle bir mukaveleye kanunen tâbi olan şahsın borçlarını yerine getirmemesinden mes'uldür. Eğer kollektif mukavelede kefalet de ayrıca tasrih edilmemişse o vakit sendika borçlu ile müteselsilen mesul olur.

2 — İtalyanın sendikal ve korporatif teşkilâtı şimdi meşgul olduğumuz Carta del Lavoro'dan maada şu dört kanunun içindedir.

3 Nisan 1926 tarihli ve 563 numaralı kanun,

20 Mart 1930 tarihli ve 206 numaralı kanun,

1 Temmuz 1924 tarihli ve 1130 numaralı irade.

20 Şubat 1934 tarihli ve henüz elimize geçen yeni bir kanun.

Teşkilâtın mekanizmasını kavramağa çalışalım:

Herkes mesleğine göre, bir birliğe girmeye mecburdur. •Bundan serbest meslek erbabı, güzel sanatlar müntesipleri bile muaf değildir.

1 — En küçük teşekküller sendikalardır. Bunlar meslekleri ve menfaatları bir olan kimselerden teşekkül eder Amele sendikalarına yalnız amele girer, patron sendikalarına yalnız patron girer.

sendikalar derece derece olur. Nahiye, kaza, vilâyet, mıntaka sendikaları olur sonra bunlar kendi aralarında federasyonlar, konfederasyonlar da kurabilirler. Bunlar mıntakadan millî mertebeye kadar çıkabilirler.

2 — Millî konfederasyonlardan kimi safi kafa ve kol amelesinindir, kimi safi patronların. Aynı istihsal kuvvetine, meselâ pamuklu mensucat şubesine dahil olan işçi konfederasyonu ile aynı şubeye dahil patronlar konfederasyonu aralarında bir corporation teşkil ederler. Demek oluyorki, corporation hayatî menfaatleri birbirine zıt olan patron ve işçi zümrelerinin iktisadî vatanın âlî menfaatları namına, ister istemez birleştirdiği bir müessesedir. Bu müessesede amele ve patronların müsavî adette mümessilleri vardır. Reislerini devlet tayin eder ve devlet azleder. Corporationla doğrudan doğruya Corporation vekâletine merbuttur.

3 — Corporationların fevkinde millî korporasyonlar meclisi (Conseil National des Corporations) vardır. Bu meclisin: serbest meslekler ve güzel sanatlar, sanayi ve çıraklık, ziraat, ticaret, kara nakliyatı, deniz ve hava nakliyatı, bankalar diye (7) encümeni vardır.

Umumî heyetine bütün mensup teşkilât mümessillerinden başka bütün vekiller ve müsteşarlariyle hükümet erkânı da dahildir. Tabii hepsinin reisi hükümet reisi olan zattır.

Teşkilât mekanizmasını kavradıktan sonra her bir teşekkülün çalışma ve işleme şartlarını, iktisadî ve içtimaî fonctions'larını tayin etmek kolaylaşır:

Syndicat'lar devlet tarafından tanınmak şartıyla teessüs edebilir. Devlet de bunlarda bazı şartlar arar:

a) Birleşenler patron ise, mıntakalarının ve istihsal şubelerinin işçilerinin hiç olmazsa $\frac{1}{10}$ 10 nu istihdam kudretinde olmalıdırlar.

Birleşenler amele ise aynı $\frac{1}{10}$ 10 nu teşkil etmelidirler.

b) Sendikaların maksatları yalnız azanın maddî ve manevî menfaatlarını korumaktan ibaret olmayacak, azaya yardım, onların ahlâkî, vatanî terbiyelerini deruhte etmiş bulunacaklar.

c) Baştaki adamların iktidarları, seciyeleri ve vatanperverlikleri şüphe götürmeyecek.

Böylece teşekkül eden sendikalar, teşekkülleriyle şahsiyeti hükmiye iktisap ederler Sendika muhtaç olduğu parayı mensuplarından temin eder. Her aza bir yevmiye nisbetinde senelik bir aidat vermeğe kanunla borçludur.

Ö suretle ki, ödemezse kendisinden vergi gibi, yani bir nevî tahsil emvâl yoluyla tahsil olunur.

3 — İş Mahkemeleri teşkilâtı.

Yeni İtalyan hukukiyatında hususiyet arzeden müesseselerden biri de (İş Mahkemeleri) dir.

Kollektif mukavele gibi hususiyeti haiz bir akitten doğacak nizaların gene orijinal bir merci nezdinde rüyet ve hallolunması bir zaruretti. İtalyanlar bu maksatla mevcut 16 tane İstinaf Mahkemelerini (İş mahkemeleri) haline koydular; daha doğrusu bu mahkemeler nezdinde birer (iş dairesi) tesis ettiler. Mahkeme bir reisle iki istinaf azasından ve iki de istihsâl ve iş meselelerine aşına vatandaşın mürekkeptir. Davada mevcut mukavelelerin tefsir ve tatbiki mevzu bahis oldukça mahkeme umumî borçlar kavaidine tevfikân bu davayı görür. Şayet yeni iş şartları ve hakkı mevzu bahis ise, meseleyi hakkaniyet kaidelerine göre halleder. *Fakat bunu yaparken patronla amelînin menfaatlarını birbirleriyle ahenkli hale koymağa ve (istihsal) in yüksek menfaatlerini korumağa mecburdur.*

İş Mahkemelerinde yalnız sendikalar, mafevk teşekküller yahut müddei-umumî dava açar. Kanun ayrı bir mahkeme usulü de ihdas etmiştir ki burada teferruatına girmeyeceğim. Hükümlerin temyizi, tashihi mümkündür.

İş mahkemelerinin salâhiyetleri nihayet hukuk mahkemeleri salâhiyetidir, daha fazlasına gitmez. Halbuki, yeni kanunlarda birçok ceza hükümleri vardır. Bu hükümler bilhassa (grev) yani işçinin tatili işgali, yahut (lok-out) yani patronların kapıları kapatıp işi tatil etmeleri gibi hallerde mesul-ler hakkında tatbik olunacak cezalardan bâhistir.

Filvaki yeni rejimin hukuk telâkkisine göre herhangi bir meslekte veya ticarette işin yüzüstü bırakılması artık fertlerin kendi aralarında mütekevvîn ve yalnız kendilerini alâkadar eder mevzular olmaktan çoktan çıkmıştır: Yeni iktisadî cemiyet mefhumunca bu işler evvelâ ammeyi alâkadar eder. Binaenaleyh kimsenin millî çalışma ve yaşama ahengini bozmağa hakkı yoktur. Bozanlar cemiyete karşı cürüm işlemiş vaziyetindedirler. Kanunun derpiş ettiği cezalar hayli ağırdır. Basit şeklinde bir Lok-out (10,000) lireden (100,000) lirete kadar para cezasına, bir (grev) (100) den (1000) lirete kadar para cezasına malolur. Fakat sendika şefleri ve cürüm müşevvikleri hakkında altı aydan bir seneye kadar ağır hapis vardır. Hele (grev), yahut (lok out) devletin veya bir devlet müessesesinin üstünde herhangi tazyik icrasına matuf ise şeflere ve müşevviklere yedi seneye kadar ağır hapis cezası verilebilir.

İşte bu hukuku umumiye davaları (İş Mahkemeleri) ni alâkadar etmez. Bunlar umumî hükümler dairesinde ait olduğu Ceza mahkemelerinde görülür.

4 — Yüksek teşkilât

İtalyanın yeni içtimâî ve iktisadî düzeni hakkında edinmek istediğimiz fikrin tam olması için biraz da bütün bu (corporatif) teşkilâtı idare eden daha yüksek kuvvetler mekanizmasının şekil ve mahiyetini bilmek faydalı olabilir. Yalnız böylece yeni İtalyan hukuku esasıyesine temas etmiş oluyoruz

ki, bu makalenin dar çerçevesine sığmaz. Yeni hukuku esasiyenin ana hatları şu üç kânunda menkuş gibidir:

1 — Hükûmet reisinin hukuk ve salâhiyetine dair 24. 12. 925 tarih ve 2263 numaralı kanun.

2 — İcra kuvvetinin kanun çıkarma salâhiyetine dair 31. 1. 926 tarih ve 100 numaralı kanun,

3 — Faşist Umumî Meclisinin teşkilât ve salâhiyetlerine dair 1928 ve 1929 tarihli iki kanun.

Merak edenlere bu kanunları ve bir de M. Musolini'nin kaleminden çıkan (La dottrina del Façismo) adlı eseri;

Chimienti'nin (Diritto Costituzionale Façista) adlı eserini tavsiye ederim.

Faşist inkılâbının henüz medenî hukuk sahasında kaydedilmeğe değer bir eseri yoktur. Buna mukabil 1931 tarihinde meriyet mevkiine konan:

Yeni Ceza kanunu ve yeni Ceza Muhakemeleri kanunu, inkılâp felsefe ve umdelerinden mülhem olmak itibarıyla ileri bir hukuk hareketi mevzuu olarak tetkik olunabilir.

Nihayet amme ziraat plânlarına dair kanunlar var. Uzatmamak için kısaca işaret edeyim ki, bu kanunların hükümleri devlete öyle haklar bahşediyor ki:

- a) Fert kendi malını muayyen tarzda imar etmeğe mecbur tutuluyor.
- b) Bu vecibeyi ifa etmezse, devlet bu işi ona rağmen yapıyor.
- c) Mülkiyet hakkı bu gayenin istihsalı uğrunda muvafık görülecek her türlü müdahalelerle şimdiden mukayyettir.

İtalyan inkılâbı ve onun doğurduğu yeni hukuk mavzuat ve telâkkilerini beğenmeyenler de çoktur. Bir tanesini acele hülâsa edebiliriz: *Faşizm ile mücadele için kurulmuş beynelmîlî komisyona tevdi olunan ve kitap şeklinde çıkan bir rapor var.*

İçinde faşist doktrinine atfolunan başlıca kusurlar şunlar oluyor:

a) Façisme'in hiçbir içtimai esası yoktur. Şuursuz bir muhafazai nefis şeklidir. Bottai bile kitabında bunu ifade etmiş ve gûya M. Musolini bile «zamanı kolluyorum, sevki tabiîmi takip ediyorum ve hiç yanılmıyorum», dermiş...

b) Devletin korporatif şekilde tesisi (democratie) nin, millî hakimiyetin inkârı.

c) Bu sistemin en bariz vasfı hiçbir kontrolün, hiçbir tenkidin mümkün olamaması imiş.

ç) Millî kalkınmada tatbikatın tecelliyatı da hiç cesaretbahş değilmiş ve ilâ...

Fakat, bence faşist doctrinin en antipatik tarafı orada en salâhiyettar ağızdan çıkmış olan şu sözlerdir:

«Faşizm diyorlar, âti ve beşeriyetin inkişafı bahsinde ebedi sulhun ne imkânına, ne de faydasına kani değildir. Beşerin bütün enerjilerini azami gerginlik haline getiren ve gözü yılmıyan milletlere asalet bahşeden

yalnız harptir.» Demek faşist (doctrine) i müteaddi, hatta *mütecavizdir*.

Bunu bir tarafa bırakacak olursak gerek bu doktrin ve gerekse (Hitlerizm) *sınıf mücadelesi ve proletarya tahakkümü* gibi prensiplere karşı *sınıfların birleşmesi ve müsavvâti* prensipini galebe ettirmiş olmak itibariyle yarının yeni düzeni için communisme'den gayrı bir formüle doğru muvaffak adımlar atmışlardır. Amma, tarih de şahittir ki, her ikisi de bu yola şuursuz şekilde vukuatın sevk ve cereyanına tabi olarak ve muvaffak olmuş bir tecrübe-den hayli ilham alarak girmişlerdir.

Vukuatı bilâkis bütün şuuriyle kendi iradesine tabi kılabilen ve ilk gün-denberi hedefini tayin etmiş olan yalnız KEMALİZM'dir.

*
* *

ALMANYA : okuyucularımıza Almanya'da başarılan ve kâh (National-Socialism) kâh (Hitlerisme) diye anılan hareketin tarihçesini yapacak değilim. Herkes biliyor ki, bu parti ve başında bulunan Hitler son zamanlarda Almanyada devleti eline aldı, diğer fırkaları dağıttı bir tek fırkanın, kendi fırkasının teşkilâtını bilâkis takviye ile meşguldür. Hep biliyoruz ki, nihayet geçenlerde asırlardanberi Almanyanın en karaktersizlik vasfını teşkil eden Alman devletleri çokluğunu, Alman devleti birliği ve bütünlüğü haline soktu.

Dünyanın her tarafından çıkan yazılar anlattılar ki, bu yeni Alman nesli komünistlere düşmandır; diğer faşistler gibi insanların dünya cennetine sınıf mücadelesiyle değil, sınıfların birleşmesiyle kavuşabileceğine kanidirler. Onun için fırkalarının isminde bile bugüne kadar birbirinin inkârı denecek kadar zıt iki mefhumu: Nasyonalizm ile Sosyalizmi birleştirdiler. İddiaları herkesin beklediği (yeni düzen) i kurmaktır.

Hülâsa, hep biliyor ve işitiyoruz ki, Nasyonal - Sosyalizmin resikâra gelmesi bir fırkanın ekseriyeti kazanıp iktidarı ele alması gibi basit bir hadiseden ibaret değil, fakat yetmiş milyonluk bir cemiyetin büyük bir ekseriyetle bir mezhebi kabul edişidir.

Hitlerizm'in iktisadî cephesini, içtimaî manasını, meşhur ırk nazariyesinin antropolojik manasını, siyasî istikametini izah için birçok yazılar yazıldı... Ve yazılmaktadır.

Merak edenler bizzat (Hitler) in iki ciltlik Mein Kampf : mücadelem : unvanlı Almanca eserini, Conrad Heiden'in (Nasyonal Sosyalizm'in Tarihi (1919 — 1934) adlı Almanca eseri ile Fransızca tercümesini; ayrıca Fransızca olarak Appuhu ve Gilbaux nın Fransızca eserlerini Türkçe olarak da Cihat Hikmet Bey namındaki bir zatın yazdığı : Hitler ve National Socialisme adlı yeni istifadeli kitabı tavsiye etmek kabildir.

Alman Nasyonal — Sosyalizminde bizi alâkadar eden bunlar değildir. Bunlarla ancak feran alâkadarız. Bizi alâkadar eden şey bu inkılâbın doğur-

duğu veya doğurmak istidadını gösterdiği yeni ve ileri hukuk hareketleridir.

İleri hukuk hareketi sahasında Almanların Bolşeviklerden ve İtalya faşistlerinden *daha velut* olacağını anlamak için programlarına bakmak kâfi. 25 madde, yahut umdeyi ihtiva eden Nasyonal — Sosyalist programının hükümlerinden mühim bir kısmı âdetâ bir hukuk inkılâbı programı manzarasını arz ediyor: Arzu ederseniz beraber bakalım:

Madde 4 — Alman vatandaşlık hukukunun, damarlarında yalnız Alman kanı taşıyan ve hakikî Alman olanlara verilmesini istiyoruz. Binaenaleyh yahudilerin Alman vatandaşı addedilmeleri aleyhinde bulunuyoruz.

Madde 5 — Alman vatandaşı olmyanların memlekette ancak *misafir telakki* edilerek ecnebi kanunlarına tabi olmalarını talep ediyoruz.

Madde 6 — Devletin idarî ve teşriî vazifelerinin yalnız Alman vatandaşlarına hasrını, ve hükümet işlerinin yalnız Alman kanını taşıyanlara tevdiini istiyoruz.

Madde 10, 11, 12, 13, 14 — Ferdi faaliyetlerin umumî menafii haledar edecek şekilde olmaması lâzımdır. Binaenaleyh, çalışmadan paranın faiz getirmesinin men'i tröstlerin ve büyük sanayi ve ticaret müesseselerinin devletleştirilmesi.

Madde 15 — İhtiyarlar için umumî sigorta.

Madde 17 — Ziraî *reform* ıslahatı ve bilhassa halka arazi tevzii ve mahsulatı ziraiye üzerine mevzu verginin ilgası.

Madde 19 — Dünyanın materyalist tarzda tanzimine yarıyan Roma hukuku yerine bir Alman Örf «*Gemeinrecht*» hukuku ikamesini istiyoruz.

Bu vasi hukuk hareketi — eğer aldığımız haberler yanlış değilse — Hitlerizmin galebesiyle hemen başlamıştır. İlk iş olarak yüksek bir (adli şûra) teşkil olunmuş ve burada bütün Alman amme ve hususiye mevzuatının baştan aşağı gözden geçirilmesine girişilmiştir.

Erbabı ihtisasın hazırlıyacıkları projelerle âlimlerin yazacakları kitapları tetkik edip umumî bir fikir ve mütalea edinmek için henüz erkendir. Komisyonlar bir taraftan çalışmakta ve eserler de yeni yeni elimize geçmektedir.

İşte, bunlar arasında bir tanesi var ki, iştigal ettiği mevzuun vüsati ve ehemmiyeti ile hemen nazarı dikkatimizi celp etmiştir. Eserin müellifi Dr. Helmut Nicolai'dir. Bu zat biraz evvel bahsettiğim şûranın riyasetine getirilen, binaenaleyh, yarınki hukuk yeniliklerinde büyük bir rol oynamağa namzet olan adamdır. Şüphesiz bu tesadüf eserde ortaya atılan fikir ve mütalealara bambaşka bir renk verecek mahiyettedir.

Kitabın ismi: (Die Rassengesetzliche Rechtslehre) dir. Manası — eğer tercümem yanlış değilse — «İrk kanununa dair hukuk doktrini» dir. Demek oluyor ki, mevzu şimdi okuduğum porgramın en mühim maddesini teşkil eden 19 uncu maddesinin mevzuu, yani eski Cermen hukukuna rücu mes'elesidir. Almanlar bugünkü hukuku neden istemiyorlar, geri buluyorlar? Yeni hukuktan, bir halis Alman hukukundan ne kastediyorlar? Bir taraftan seyrini takip eden hukuk inkılâbı nereye doğru gidiyor?

Bu meselelere dair isabete yakın bir fikir verecek gibi gördüğüm kitabın kısaca tahlilini yapacağım.

Alman ırkçıları diyorlar ki:

«Dünyada insanları birbirinden ayıran, muhtelif kütleler arasında uçurumlar açan iktisadî sebepler değildir. İnsanlar tabiatıyla birbirlerine karşı yabancı doğmuşlardır. Sınıfların ve dolayısıyla mesleklerin hiçbir kıymeti yoktur. Çünkü bugün çöpçü olan, yarın yüksek bir tüccar, bir müdür de olabilir. İnsanları ayırmakta kıymet ve ehemmiyeti olan şey ırktır. Çünkü ırk insanın mümeyyiz vasıflarından *daimi olanıdır*. Bir Cermen Kutba da gitse Cermendir, değişmez.

Irklar ikiye ayrılır: Yüksek ırk, aşağı ırk.

Tabii Alman milleti ırkların en mükemmeli olan şimal ırkına mensuptur. Dünyaya Allah tarafından hakim olmak için gönderilmiştir; ve ilâ...

Rosemberg'in «Mythus des zwanzigten Jahrhunderts» (Yirminci asrın efsanesi) adlı eserinde ilimden fazla edebiyat kuvvetiyle süsleyip püslediği bu tezi Nicolai hukuk sahasında şöyle işliyor:

Nicolai'le göre, Almanların en büyük felâketi (Materyalist) ve (Kozmopolit) Roma hukuku akidelerine gitgide saplanıp kalması olmuştur. Alman kanunlarını bir an evvel Roma hukukunun tesirlerinden kurtarıp kendi saf ve tabii menşesine, yani Cermen hukukuna irca etmek lâzım.

Roma hukuku neden materyalist ve kozmopolit imiş? Bakınız bunu Nicolai nasıl izah ediyor:

(Romanlılarla Cermenler Milâttan 3000 sene evel aynı şimal ırkının çocukları imiş, bir dil konuşurlarmış, bir kanuna tabi imişler, Sonraları Cermenler şimalde kalmış Romalıların cetleri cenuba doğru sarkmışlar. Şimalde kalanlar başka milletlerle katışmadan o kadar saf ve temiz kalmış ki, meşhur Romalı (Tacite) onlardan bahsederken » Şimalin en eski sekenesi ve nevi kendilerine münhasır milleti» diye tarif etmiş imiş...

Romanlıların cetleri ise cenupta birçok yabancı milletlerle temasa gelmişler, şimalin kanunlarını başka ırklarla katıştırmış o kadar şiddetle menetmiş ki, buna rağmen Rumluların ataları uzun müddet bozulmamışlar. Fakat Milâttan 753 yıl evel Roma şehri kurulduğu zaman şimalilik ancak (Patriciens) lere inhisar ediyormuş. Ama, bunların da asaleti yalnız baba tarafının şimali olmasında kalmış imiş.

Zamanlar ilerledikçe Roma büyümüş dünyayı fethetmiş. Ama, bir taraftan da diğer ırklarla ihtilât arttıkça artmış. Binbir millet ve o meyanda Yahudiler, Suriyeliler, Asyalılar Roma'ya dolmuşlar. Bir an gelmiş ki, imparatorlar bile Romalı değil, yabancıardan olmuş. Artık Romalı denilen bu akvam halitesinden *müşterek* bir şey kalmamış. Cemiyet efradı *kan* rabitasıyla değil, çok mahirâne örülmüş bir *hukuk ağının materyalist fileleriyle* birbirine bağlı imiş, işte 535 te İmparator Justinien tarafından mecelle haline konan Roma kanunları böyle kozmopolit ve karışık ve yalnız menfaatla bağlı cemiyetin nizamı imiş.

Halbuki aynı Roma kanunu muasır Avrupa kanunları ve bilhassa Alman kanunları üzerinde hâlâ hakim vaziyettedir. Çünkü, muhtelif tarihî sebeplerle, şimalde kalan ırkta, yani Almanlarda, muhtelif milletlerin — ve on-

larla mütevaziyen — muhtelif yabancı fikirlerin istilâsına uğramış.. Hele Yahudi tehcümü ve tesiriyle büsbütün kozmopolitleşmiş. Bir gün gelmiş ki, Yahudilik Alman fikri hayatını temsil etmeğe başlamış. Yahudilik Alman kanunlarına, jürisprüdansına, doktrinine tahakküm etmeğe kadar varmış..

İşte Nicolai'nin kederi bundandır. Ona bakılırsa Alman hukukunun geçirdiği (kriz) yalnız kendisini ve kendisiyle beraber Alman Nasyonal — Sosyalistlerini müteessir etmekle kalmamış. Daha Yahudi tesirleri Roma hukuku tahakkümünü tahammülfersa şekle koymadan çok evvel aklı başında Almanlardan yananlar olmuş..

İlk millî hukuk mürevviçlerinden biri Luther'dir. Fakat onun Roma nizamına muarız olmasının başka sebepleri olabilir. Goethe diyor ki:

(Bir millet için en hayırlısı yetiştirdiğini kendi tohumundan almak, kendi umumî ihtiyaçlarına göre kaide kurmaktır).

Katolik peskoposu Ketteler diyor ki: (Dahilî siyaset işlerimizde hâlâ yabancıların yaptıklarını nümune ittihaz edecek olursak dahilde millî siyaset hayatı hiçbir zaman kuramayız. Biz Alman devletini Alman esasları üzerine kurmalıyız). Büyük tarihçilerden Ranke diyor ki:

(Bize büyük millî bir vazife terettüp etmektedir: O da Alman ırkının dehai hukukisini aksettirecek şekilde bir halis Alman devleti kurmaktır).

Nicolai'ye göre bazı büyük hukukçular da bu cereyana önyak olmuşlardır:

Meselâ Montesquieu meşhur (Ruhülkavanin) de her milletin kendine uyan hukuku olması lâzım geleceğini iddia ediyor ve diyor ki: (Onlar — yani kanunlar — hangi milletin olacaksa onun üstüne göre biçilmelidir. Zira bir millete uyan kanunun başka bir millete de uyması ancak bir tesadüfe bağlıdır).

Otto von diyor ki: (Alman milletinin öz hukuku ancak Alman hukuku olabilir. Milletimiz uzun süren yabancı Roma hukukunun tahakkümünden tarif edilemeyecek kadar zarar görmüştür. Binaenaleyh Müstakbel hukukumuzun temelini atarken lâyemut Cermen menşelerini ilham kaynağı yapmalıyız).

Şimdi bakalım Nicolai'ye göre Alman hukuku hangi prensiplerde Roma hukukundan ayrılıyor. Ve Cermen menşelerine rücuun manası ne olabilir.

Cermen hukuku şimal hukuku kanun maddelerinde yazılı hukuk değil. Zaten (Tacite)'in dediği gibi (nerede çok kanun olursa, orada bozuk düzen vardır).

Ama, eski Cermenlerde *kanun* yoktu, demek; hukuk yoktu demek değildir.

Şimal hukuku bir örf ve adet hukukudur. Doğuştan iktisap olunur. Hakkın ne olduğunu hissetme, ölçme, bilme kudretini, şimal kavmi, ilâhlardan tevarüs etmiştir. Bu hukuk öğretilmekle öğrenilir bir şey değil... Daha ziyade (kan) ın cevherinde mündemiç. Binaenaleyh:

Her ziruh hukuku, şimal hukukunu bilemez; onu ancak saf kandan, halis şimali ana babadan doğma olanlar bilir. Şu halde hukuku ancak şimali (Ari) insan bilir. Ancak böyle biri hukuku vazeder, neşreder, izah eyler...

Ancak şimalli bir insan kanun vazii, hakim, idareci olabilir...

Namus, sadakat hep aynı ırkın inhisar maddeleridir. Roma hukuku ve onun muakiplerince (hukuk) demek devletin arzu ve iradesi her ne ise o demek. Şimalde ise, hukuk *ebedi*, *manevi* bir kudrettir. Öyle bir kudret ki, devletin fevkindedir, ve onun tarafından değiştirilemez.

Başka yerlerde vakıa (hukuku) vücade getiriyor. — Şimalde hukuk vakıalara tahakküm ediyor, dışarda devlet kuvveti hukukun efendisidir... Şimalde ise devlet hukukun sade hamisi, muhafızıdır. Dışarda devlet *haksız* *olmaz* şimalde devletin haksızlığı mefhumu kimseye yabancı değildir.

Başka yerlerde her ne ki kanun içine girmişse hukuk ondan ibarettir. Başka tabirle (positivisme) hakimdir. Şimalde ise, hukuk denince *ebedi* ve *mukaddes hukuk duygularına* mutabık olan ne ise odur. Başka tabirle (idealisme) hakimdir.

Dışarda haklı demek, kitapta yazılana uygun demek. Ve orada şekil esasa takdim olunur... Şimalde esas üstündür, ideal ne ise, hak odur.

Bu yeni hukuk doktrininin mebnasını teşkil eden *ırk nazariyesinin* epi zayıf tarafları var. Günther derin tetkiklerden sonra bilâkis Avrupa'nın *en karışık* kavminin Almanlar olduğunu tesbit etmiştir. Tipler ve karakterler birbirine karışmış ve aynı ailede bile iki kardeş aynı tipte bulunmamıştır. Bir (Dolicocephale) babanın (brakicéphale) evladı oluyor.

Zaten tarihte birbiri ardınca birçok akıncı milletler tarafından çiğnenmiş istilâya uğramış olan Almanya'nın iddia olunan saf ırkı nasıl muhafaza edebileceğine akıl ermiyor.

Conrad Heiden anlatıyor... 1922 de Nasyonal Sosyalistler yalnız Münih'te faaliyette iken oranın kilisesi için şimalli bir artistin yaptığı bir İsa heykeli getirmişler. Heykel hayli (expressionniste) imiş. Halk, yani mevzubahs şimal ırkı evlâtları hiç beğenmemişler. Onlarla beraber Nazilerin ve şefleri Mösyö Hitler'in sinirlerine dokunmuş. Nihayet Mösyö Hitler bu heykel kalkmazsa parça parça edileceğini ilân edip tehdit etmiş. Heykel de kaldırılmış. Ama, diyor (Heiden) Mösyö Hitler ve bütün Alman bir muhit sanat eserinin tamamen şimal muhayyesine göre vücade getirildiğini sezemediler... Damarlarındaki kan kendilerine yardım edecekken nasılsa etmedi!...

Daha hususî sahada da durulacak noktalar çoktur...

Şu vicdanlarda yaşayan müebbet ve lâyetegayyer hukuk, şimal hukuku carî olduğu yerlerde, bilfarz devlet teşkilâtında aynı neticelere varmamıştır. Bazı mıntakalarda milletin reisi olarak bir kiral icrayı hükmetmiş, bazı mıntakalarda halk idaresi teessüs eylemiş, bazı mıntakalarda da devlet kuvveti müntehap bir senato veya konsüllere bırakılmıştır.

Sonra bugünkü (kambiyo poliçesi hukuku), (hisse senetleri ve tahvilât hukuku). (demir yolları hukuku), (telsiz ve tayyere nakliyatı hukuku) nun mevzularını teşkil eden münasebetleri (örfü âdet) hukukunun hangi ameli prensip veya hükmü ile halledeceğiz?..

Bunda ısrar etmek: (Kuran Ebabil kuşlarından bahsetmiştir; binaen-

aleyh, şeri şerifte tayyareye dair hüküm de vardır...) gibi eski hezeyanlarımıza benzemiyecek mi?..

Onun için Almanya'da ırk nazariyesinin hukuk sistemine tatbiki işini *mutlak* şekilde değil, *nisbi bir ülkü* şeklinde mütalea etmek doğru olur. Nicolai de zımnan buraya varıyor.

Ama, buna mukabil daha evel okuduğum programda bazı maddeler vardır ki, onlara imtisal olunur ve onlara göre yeni kanunlar çıkarsa hiç şüphesiz dünyadaki umumî ileri hukuk hareketinin en calibi dikkat kısmını teşkil etmeğe namzettir. Bu hukuk umdesinin daha bugünden *cemiyet menfaatını ferdin menfaatından üstün tutmak* vasfı mütebarizdir. Hattâ ırk edebiyatı bile iyice elenirse nelicenin ferdi cemiyette, cemiyeti de her ferdin özünde temessil ettirmekten başka bir şeye varmadığını sezmeğe zor değildir.

Yeni Hukuk neşriyatı

Sivas Adli ihtisas mahkemesi Müstantiği Yusuf Cemal tarafından (Cumhuriyet kanunları, umumî ve Hususî Fihristi) adlı bir kitap çıkarılmıştır.

Tertip itibarıyla kanunların Numarası; Başlığı, kabul tarihi; Neşrolunduğu Resmî gazetenin tarih numarası; Sicilli kavanin cilt ve sayfası; Mülğa olup olmadığı - sütunlarını taşıyan bu kıymetli eseri Hukukçularımıza tavsiye ederiz.

Ş Adliye bakanlığı tarafından yılda bir bastırılmakta olan (Temyiz kararları) nın 1931 ve 1932 senelerine mahsus ciltleri basılmış ve 933 senesine ait cildinin de basılması tamamlanmak üzere bulunmuştur. Türk hukukçularının kollüksiyonlarını tamamlamaları tavsiye olunur.

B. M. Meclisince kabul olunan kanunlarla, tefsir ve kararların

Fihristi

Büyük Millet Meclisinin dördüncü intihap devresinin üçüncü yılında kabul buyurulan kanunların numara sırasile Resmî Gazetede neşrini gösterir fihrist.

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
2331	1701 numaralı Tütün inhisarı kanununun 33 üncü maddesinin sonuna bir fıkra eklenmesi hakkında kanun (1701 numaralı kanun 1531 sayılı Resmî gazetededir.)	2561	25/11/1933
2332	Posta, Telegraf ve Telefon Umum müdürlüğü 1933 malî senesi bütçesinde münakale yapılmasına dair kanun	2561	25/11/1933
2333	İstatistik Umum Müdürlüğü 1933 malî senesi bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	2561	25/11/1933
2334	Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum müdürlüğü 1933 malî senesi bütçesinde münakale yapılmasına dair kanun	2561	25/11/1933
2335	Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan hükûmeti arasında aktolunan ikamet, ticaret ve seyrüsefain mukavelenamesinin tasdiki hakkındaki 9 mart 1931 tarih ve 1758 numaralı kanuna müzeyyel kanun (1758 unmaralı kanun 1748 sayılı Resmî gazetededir.)	2561	25/11/1933
2336	1933 malî senesi muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair kanun	2561	25/11/1933
2337	İstanbul Üniversitesi için [1,426,374] liralık istikraz aktine veya hesabı cari açtırılmasına dair kanun	2564	28/11/1933
2338	22 nisan 1341 tarih ve 661 numaralı Müzayedede, Münakasa ve İhâlât kanununa müzeyyel kanun (I-661 numaralı kanun 97 sayılı Resmî Ceridedir. II-661 numaralı kanunla alâkadar bulunan 799 878, 1300, 1540, 2338 numaralı kanunlar sırasile	2567	2/12/1933

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	344, 405, 901, 1380, 2567 sayılı Resmî Gazetede- dir. III-2723 sayılı Resmî Gazetede mûntezir 2490 nu- maralı artırma, eksiltme ve ihale kanunu ile 661 numaralı ve müzeyyelât ve tadilâtı ilga edil- miştir.)		
2339	Tahsili Emval ve vergi kanunları mucibince teşkil edilecek komisyonlara tayin edilen gayri muvazzaf azalar ile ehli vukufa verile- cek huzur ücretleri hakkında kanun	2567	2/12/1933
2340	Hayvanlar vergisi kanununun 19 uncu mad- desinin 2 nci fıkrasının tadili hakkında kanun (1639 numaralı hayvanlar vergisi kanunu 1849 ve bu kanunu muaddil 2340 numaralı kanun 2567 sayılı Res- mî Gazetededir.)	2567	2/12/1933
2341	Hudut ve sahiller Sıhhat umum Müdürlüğü 1933 senesi bütçe kanununun 5 inci madde- sile sarfına mezuniyet verilmiş olan 600,000 liranın 1,000,000 liraya iblâğına dair kanun (2153 numaralı Hudut ve Sahiller sıhhat umum mü- dürlüğü 1933 senesi bütçe kanunu 2386 sayılı Resmî Gazetededir.)	2571	6/12/1933
2342	Hayvan sağlığı küçük sıhhiye memurlarına yem bedeli verilmesi hakkında kanun	2574	10/12/1933
2343	1933 malî senesi Muvazenei Umumiye kanu- nuna merbut bütçelerde bazı tadilât yapıl- masına dair kanun	2574	10/12/1933
2344	3/3/1926 tarih ve 766 sayılı Hakimler ka- nununun 3 üncü maddesine bir fıkra ilâve- sine dair kanun (I - 766 numaralı Hakimler kanunu 326 sayılı Resmî Ceridededir, II - 2751 sayılı Resmî Gazetede mûntezir 2556 num- aralı Hakimler kanunu ile 766 numaralı kanun, tadil ve müzeyyelâtı ilga edilmiştir.)	2581	18/12/1933
2345	İdareci Umumiyei Vilâyet kanununun muaddel 116 ve 140 ıncı maddelerinin tadiline dair olan kanunun ikinci maddesine bir fıkra ilâ- vesi hakkında kanun [I - İdareci umumiyei Vilâyat kanunu 15 mart 329 tarih ve 1416 numaralı Takvimi Vakayı ile neş- redilmiştir. İkinci tertip düsturun 5 inci cildinin 186 ncı sayfasındadır. II - Bu kanunun 116 ve 180 inci maddelerinin ta-	2581	18/12/1933

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	diline dair olan 1562 numaralı kanun 1435 sayılı Resmî gazetededir.]		
2346	13. Mart 1929 tarihli İdarei umumiyei Vilâyet kanununun 86 ncı ve 193 üncü maddelerile 144 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasının ikinci bendini tadil eden 27/11/1930 tarih ve 1561 sayılı kanunun birinci maddesinin tadiline ve ikinci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun (I - İdarei Umumiyei Vilâyet kanunu. 2345 numaralı kanun haşiyesine bakınız. II - 1561 numaralı kanun 1435 sayılı Resmî Gazetededir.)	2581	18/12/1933
2347	Sivas Vilâyetine bağlı Darende kazasının bu vilâyetten ayrılarak Malatya Vilâyetine bağlanması hakkında kanun	2581	18/12/1933
2348	Askerî ve Mülkî tekaüt kanununun tahlisiye umum müdürlüğü memurlarına dahi teşmili hakkında kanun [1683 numaralı Askerî ve Mülkî tekaüt kanunu 1517 sayılı Resmî Gazetededir.]	2581	18/12/1933
2349	Fahri konsoloslukların aidatı hakkında kanun	2581	18/12/1933
2350	10/1/1933 tarih ve 1920 sayılı kanuna müzeyyel kanun [1920 numaralı kanun 2000 sayılı Resmî Gazetededir.]	2581	18/12/1933
2351	Tababet ve şuaabatı sanatlarının tarzı icrasına dair 11 nisan 1928 tarih ve 1219 sayılı kanuna eklenecek kanun [1219 numaralı kanun 863 sayılı Resmî gazetededir.]	2581	18/12/1933
2352	2049 sayılı Polis teşkilâtı kanununun 39 uncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun [2049 numaralı kanun 2143 sayılı Resmî Gazetededir.]	2582	19/12/1933
2353	Hudut ve Sahiller sıhhat umum müdürlüğü 1933 malî senesi bütçesinde yapılacak münakale hakkında kanun	2587	25/12/1933
2354	Sivas ve Kayseri şehirlerinde 1330 senesinden itibaren Hükûmet tarafından imar veya resmî binalar yapmak maksadile idareten yıktırılmış olan binaların sahiplerine verilecek tazminat hakkında kanun	2590	28/12/1933
2355	1933 malî senesi muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilat yapılmasına dair kanun	2590	28/12/1933

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin	
		Sayısı	Tarihi
2356	Devlet Demiryolları ve Limanları umumî İdaresinin 1929 malî senesi hesabı kat'î kanunu	2590	28/12/1933
2357	Tecavüzün tarifi hakkında Türkiye ile Romanya, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri ittifadı, Çekoslovakya ve Yugoslavya arasında Londrada 4 temmuz 1933 tarihinde imza olunan mukavelename ile üçüncü maddesinin lâhikasının tasdikına dair kanun	2590	28/12/1933
2358	Tecavüzün tarifi hakkında Türkiye ile Estonya, Letonya, Lehistan, Romanya, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı, İran ve Efganistan Devletleri arasında Londrada 3 temmuz 1933 tarihinde imza olunan mukavelename ile üçüncü maddesinin lâhikasının ve aynı tarihli imza protokolünün tasdikına dair kanun	2590	28/12/1933
2359	Ecnebi memleketlerde sigara ve tütün satmak için bir limited şirketi teşkili hakkında kanun	2593	1/1/1934
2360	Hizmetleri görülen bazı zevata gayri menkul mal verilmesi hakkında kanun	2593	1/1/1934
2361	1933 senesi Millî müdafaa Vekâleti hava kısmı bütçesinin 735 ve 753 üncü fasılları arasında münakale yapılmasına dair kanun	2593	1/1/1934
2362	Yüksek Mühendis Mektebi 1933 malî senesi bütçesinin fasılları arasında münakale yapılmasına dair kanun	2593	1/1/1934
2363	Ahaliye ait olup jandarma hizmetlerinde kullanılan hayvanlar ile nakil vasıtalarının tazmini hakkında kanun (Bu hususa mütedair 1471 numaralı kanun 1206 sayılı Resmî Gazetededir.)	2595	3/1/1934
2364	Menemen hâdisesinde şehit edilen Kubilâyin annesine maaş tahsisi hakkında kanun	2595	3/1/1934
2365	24 Eylül 1931 tarihinde Cenevrede imzalanan balina balığı avcılığının tanzimi hakkındaki mukavelenamenin tasdikına dair kanun	2599	8/1/1934
2366	1499 numaralı Gümrük tarife kanununun 5 inci maddesinin 14 üncü fıkrasına zeyledilen 1605 numaralı kanuna müzeyyel kanun [1499 numaralı kanun 1230 ve 1605 numaralı kanun 1490 sayılı Resmî Gazetelerdedir.]	2593	1/1/1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
2367	İstanbul Adliye Binasının yanması üzerine alınacak tedbirler hakkında kanun [Bu kanunun 8 inci maddesine ait tashih 2599 sayılı Resmî gazetededir.]	2596	4/1/1934
2368	Maarif Vekâleti merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 10 6/1933 tarih ve 2287 numaralı kanuna müzeyyel kanun [2287 numaralı kanun 2434 sayılı Resmî gazetededir.]	2596	4-1-1934
2369	Antalya Vilâyeti hususî idaresi tarafından yapılacak istikraz hakkında kanun	2595	3-1-1934
2370	Memleketimizde bir trotil fabrikası kurulması hakkında kanun	2595	3-1-1934
2371	İskân kerestelerinden kalmış olanların satılarak bedellerinin Dahiliye bütçesine tahsisat olarak ilâvesi hakkında kanun	2595	3-1-1934
2372	11 Nisan 1334 tarihli Gümrük kanununun 6 Haziran 1926 tarihli ve 906 numaralı kanunla değiştirilmiş olan 36 ncı maddesini tadil eden kanun [I - 11 Nisan 1334 tarihli gümrük kanunu 14 mayıs 1334 tarih ve 3239 numaralı Takvîmî Vakayî ile neşredilmiştir. İkinci tertip düsturun 10 uncu cildinin 459 uncu sayfasındadır. II - 919 numaralı kanun 408 sayılı Resmî Ceridededir.]	2591	30-12-1933
2373	Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya İmparatorluğu arasında münakit ticaret ve seyrisefain muahedesine mütedair itilâf hakkında kanun	2597	6-1-1934
2374	Türk - Rum ahali mubadelesi muhtelit komisyonunun kaldırılmasına ait mukavelenamenin tasdiki hakkında kanun	2599	8-1-1934
2375	Türkiye Cumhuriyeti ile İran devleti arasında aktolunan dostluk muahedenamesinin tasdikına dair kanun	2599	8-1-1934
2376	Sıcak ve soğuk maden sularının istismarile kaplıcalar tesisatı hakkındaki 10 Haziran 1926 tarih ve 927 numaralı kanuna müzeyyel kanun [I - 927 numaralı kanun 408 sayılı Resmî Ceridededir. II - 2599 sayılı Resmî gazetede bu kanunun tashihi vardır.]	2596	4-8-1934
2377	1933 malî senesi Evkaf umum müdürlüğü bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	2595	3-1-1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
2378	1933 malî senesi Muvazenei umûmiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair kanun	2595	3-1-1934
2379	25 Haziran 1927 tarih ve 1154 numaralı «Hariciye Vekâleti memurin kanunu» nun muvakkat üçüncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun [1154 numaralı kanun 635 sayılı Resmî gazetededir.]	2596	4-1-1934
2380	Nahiye müdürlerinin tayini sureti hakkındaki 2270 sayılı kanunun birinci maddesini değiştiren kanun [2270 numaralı kanun 2425 sayılı Resmî gazetededir.]	2595	3-1-1934
2381	Balkan Anlaşma misakının tasdikına dair kanun	2651	12-3-1934
2382	Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Kırallığı arasında Belgratta 28 ikinci Teşrin 1933 tarihinde aktedilen mütekabil mütalebatın tesviyesine müteallik itilâfın tasdikına dair kanun	2651	12-3-1934
2383	Türkiye ile Romanya arasında Ankarada 17 Teşrinievvel 1933 tarihinde imzalanan dostluk, ademi tecavüz, hakem ve uzlaşma muahedesinin tasdikına dair kanun	2652	13-3-1934
2384	Türkiye ile Yunanistan arasında Ankarada 14 Eylül 1933 tarihinde imzalanan samimî anlaşma misakının tasdikına dair kanun	2651	12-3-1934
2385	Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Kırallığı arasında münakit bitarafılık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ahkâmının uzatılması hakkında kanun	2651	12-3-1934
2386	Türkiye Cumhuriyeti ve Yugoslavya Kırallığı arasında Belgratta 27 ikinci Teşrin 1933 de imzalanan dostluk, ademi tecavüz, hakem ve uzlaşma muahedesinin tasdikına dair kanun	2652	13-3-1934
2387	Vakıf akar ve arazinin ve mahsüllerinin ne suretle kiraya verileceği ve idare olunacağı hakkında kanun	2652	13-3-1934
2388	Polis mensuplarının yaş hadlerine dair kanun	2652	13-3-1934
2389	1933 malî senesi Muvazenei umûmiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât icrasına ve Konya sulama İdaresi bütçesinin varidat kısmına ilâve edilecek tahsisata dair kanun	2653	14-3-1934
2390	1700 numaralı Dahiliye memurları kanunu-		

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	nun 3 üncü maddesini değiştiren kanun [1700 numaralı kanun 1524 sayılı Resmî gazetededir.]	2662	25-3-1934
2391	Hilâlihmer şefkat ve hatıra pullarının ılsakına dair 16 Kânunuevvel 1926 tarih ve 938 numaralı kanunun tadiline dair kanun (Dinî ve millî bayram günlerinde istimal edilecek Hilâlihmer şefkat pulları hakkındaki 919 numaralı kanun 407 ve bu kanunun 1 inci maddesinin tadiline dair olan 938 numaralı kanun 539 sayılı Resmî Ceridelerdedir.)	2662	25-3-1934
2392	1933 malî senesi muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair kanun	2662	25-3-1934
2393	Trakya umumî müfettişlik teşkilâtı maaş, ücret ve masrafları hakkında kanun (Umumî müfettişlik teşkiline dair olan 1164 numaralı kanun 634 sayılı Resmî Ceridedir.)	2662	25-3-1934
2394	Satılan mektep kitapları bedelinden 29.219 lira 21 kuruşun Maarif Vekâleti 1932 malî senesi bütçesinin 535 inci faslına tahsisatı munzamma olarak ilâvesine dair kanun	2662	25-3-1934
2395	Kazanç vergisi kanunu [I- Bu kanunun 100 üncü maddesi mucibince 755, 926, 1038, 1088, 1209, 1388, 1629, 1847 numaralı kanunlar, 1452 ve 1453 numaralı kanunların kazanç vergisine müteallik hükümleri, 1454 numaralı kanunun 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddeleri, 216 numaralı kanuna merbut tarifenin 1 numaralı bendinde yazılı merakipden 100 tona kadar olan müruriye resmile 3 numaralı bendinde yazılı şehriye resmi ve bunlara müteferri bileümle tefsir, karar ve bu kanuna muhalif olan sair hükümler ilga edilmiştir. II- Bu kanuna ait tashih 2668 sayılı Resmî gazetededir.]		
2396	Mühacir ve mültecilerin gümrük muafiyeti hakkında kanun [885 numaralı İskân Kanunu 409 sayılı Resmî Ceridedir.]	2662	25-3-1934
2397	İstanbul Üniversitesinde istihdam olunacak ecnebi mütehassıslarla aktolunacak mukavelelere dair kanun	2672	10-4-1934
2398	Evkaf Umum Müdürlüğünce bazı inşaat için taahhüdat akti mezuniyetine dair olan kanuna müzeyyel kanun	2672	10-4-1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	(Evkaf Umum Müdürlüğünce bazı inşaat için taahhüdât akti mezuniyetine mütedair 2037 numaralı kanun 2141 sayılı Resmî Gazetededir.)		
2399	Zehirli gazlerle bunları kullanmağa mahsus vasıtaların memlekete sokulmasının men'i hakkında kanun	2676	15-4-1934
2400	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü memurları maaşlarının tevhit ve teadülü hakkındaki 1587 numaralı kanuna bağlı cetvelde tadilât yapılmasına dair kanun (1587 numaralı kanun 1479 sayılı Resmî Gazetededir.)	2676	15-4-1934
2401	Türkiye-Suriye hududu üzerinde demiryollarının işletilmesi tarzına dair Türkiye Fransa Hükûmetleri arasında yapılan mukavelenin tasdiki hakkında kanun	2676	15-4-1934
2402	Suriyede Türklere ait emlak ile Türkiyede Suriyelilere ait emlak hakkında yapılan itilâfname müddetinin temdidî hakkında kanun	2676	15-4-1934
2403	Hudutta zuhur eden itilâfların tetkik ve haline müteallik Türkiye Cumhuriyeti ile Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri ittihadı arasında Ankarada 6 Ağustos 1928 tarihinde aktolunan mukavelenamenin yeniden altı ay temdidî hakkındaki protokolün tasdikına dair kanun	2676	15-4-1934
2404	1923 senesinde Lozanda Türkiye ile Amerika birleşik devletleri murahhasları tarafından imza edilen iadei mücrimin muahedemesinin tasdiki hakkında kanun	2676	15-4-1934
2405	Fevzipaşa - Diyarbekir hattı inşaatının ikmali hakkında kanun	2680	19-4-1934
2406	Havayolları devlet işletme idaresi 1933 malî senesi masraf ve varidat bütçelerine 10.000 lira ilâvesi hakkında kanun	2680	19-4-1934
2407	1933 malî senesi Muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât icrasına dair kanun	2680	19-4-1934
2408	Üç vilâyette teşkil edilecek idare heyetleri kadrosu hakkında kanun	2680	19-4-1934
2409	30 mart 1931 tarihinde Cenevrede imzalanan yol işaretlerinin tevhidî hakkındaki mukavelenamenin tasdikına dair kanun	2683	24-4-1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
2410	1593 numaralı Umumî Hıfzıssıhha Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun (1593 numaralı Umumî Hıfzıssıhha kanunu 1489 sayılı Resmî Gazetededir.)	2680	19-4-1934
2411	2202 numaralı kanunun 3 üncü maddesinde yazılı 3 numaralı cetvelin dahiliye Vekâleti kısmının değiştirilmesi hakkında kanun (2202 numaralı kanun 2411 sayılı Resmî Gazetededir.)	2684	25-4-1934
2412	Kocaeli Vilâyeti içinde Karasu adile yeniden bir kaza kurulması hakkındaki 2202 sayılı kanuna müzeyyel kanun (2202 sayılı kanun 2411 sayılı Resmî Gazetededir.)	2684	25-4-1934
2413	Bina Vergisi Kanununun 3 üncü maddesinin 7 numaralı fıkrasının tadili hakkında kanun (1837 numaralı Bina Vergisi kanun 1848 sayılı Resmî Gazetededir.)	2684	25-4-1934
2414	Dahilî istihlâk Vergisi hakkındaki 1718 numaralı kanunu muaddil kanun (I- 1718 numaralı kanun 1522 sayılı Resmî Gazetededir. II-Bu kanun ile 1871 numaralı kanunun 1 inci maddesi ilga edilmiştir.)	2684	25-4-1934
2415	1933 malî senesi Muvazeneî umumiye Kanununa merbut bütçelerde yapılacak tadilât hakkında kanun	2686	28-4-1934
2416	İktisadî Buhran Vergisi Kanununa müzeyyel kanun (1890 numaralı İktisadî Buhran Vergisi Kanunu 1964 sayılı Resmî Gazetededir.)	2690	2-5-1934
2417	Muvazene Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinde yazılı müddetlerin bir sene daha uzatılmasına ve birinci maddesinin tadiline dair kanun (1980 numaralı Muvazene vergisi kanunu 2110 sayılı Resmî Gazetededir.)	2490	2-5-1934
2418	1933 malî senesi Evkaf umum müdürlüğü bütçesinde münakale yapılması hakkında kanun	2492	5-5-1934
2419	Millî Müdafaa Vekâleti kara kısmı ile Emniyet umum müdürlüğü 1933 malî senesi bütçelerinde münakale yapılmasına dair kanun	2692	5-5-1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetesinin	
		Sayı	Tarihi
2420	1933 mali senesi muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilat icrasına dair kanun	2689	1 - 5 - 1934
2421	Devletler arasında çıkabilecek ihtilâfların muslihane bir surette hallini istihdaf eden (umumî tahkim senedi) ne iltihakımız hakkında kanun	2697	10 - 5 - 1934
2422	Türkiye ile Macaristan arasında 29 Mayıs 1932 tarihinde Ankarada imza adılmış olan iadei mücrimin ve cezaî mevatta adli müzahe-ret mukavelenamesinin tasdikına dair kanun	2697	10 - 5 - 1934
2423	Türkiye ile Norveç arasında 16 kânunusani 1933 tarihinde Ankarada imza edilen uzlaşma adli tesviye ve hakem muahedesinin tasdikına dair kanun	2698	12 - 5 - 1934
2424	30 Mart 1931 tarihinde Cenevrede imzalanan ecnebi otomobil arabalarının tâbi olacakları malî mükellefiyet hakkındaki mukave-lenin tasdikına dair kanun	2698	12 - 5 - 1934
2426	Posta, Telgraf ve Telefon umum müdürlüğü 1933 mali senesi bütçesinde münakale icrasına ve fevkalâde tahsisat verilmesine dair kanun	2699	13 - 5 - 1934
2427	Dahili İstihlak vergisi kanununun 29 Mayıs 1932 tarih ve 1994 numaralı kanun ile değiştirilen birinci maddesi yerine kaim kanun (1994 numaralı kanun 2112 sayılı Resmî Gazetededir.)	2699	13 - 5 - 1934
2428	Hizmetten ayrılan Nafia memur ve müstahdemlerinin yapamıyacıkları işler hakkında kanun	2700	14 - 5 - 1934
2429	1700 sayılı Dahiliye Memurları Kanununun 2 inci maddesini değiştirici kanun [1700 sayılı kanun 1524 sayılı Resmî Gazetededir.]	2701	15 - 5 - 1934
2430	Muamele Vergisi Kanunu [Bu kanun ile 1860 ve 1995 numaralı kanunlar ilga edilmiştir.]	2701	15 - 5 - 1934
2431	Devlet Demiryolları ve Limanları Umumi İdaresi 1930 mali senesi hesabı kat'i kanunu	2708	23 - 5 - 1934
2432	Menemen hadisesinde şehit edilen Bekçi Ha-		

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	san ve Şevki efendilerin ailelerine maaş tahsisisi hakkında kanun	2708	23 - 5 - 1934
2433	Türkiye ile Bulgaristan arasında Ankarada akit ve imza edilen baytari mukavelenin kabul ve tasdikına mütedair kanun	2708	23 - 5 - 1934
2434	Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri İttihadı arasında sekiz milyon Amerikan dolarlık kredinin tahakkukuna dair protokolün tasdiki hakkında kanun	2709	24 - 5 - 1934
2435	İkamet mukavelesi akte dilmiyen devletlerle yapılacak muvakkat mukavele hakkında 29 7/1931 tarih ve 1868 sayılı kanunun birinci maddesine bir fıkra ilâvesi hakkında kanun [1868 sayılı kanun 1861 sayılı Resmî gazetededir.]	2709	24 - 5 - 1934
2436	Tasfiye edilen (barut ve mevadî infilâkiye ve av ve revolver fişekleri ve av mühimmatı) şirketlerine ödenecek paraların tediye şekline dair kanun	2709	24 - 5 - 1934
2437	20 Teşrinisani 1334 tarihli Pasaport kanununun 16 ıncı maddesini de ğıştiren kanun [Pasaport kanunu 24 teşrinisani 1334 tarih ve 3402 sayılı Takvimi Vekayî ile neşredilmiştir. İkinci ter tip düsturun 11 inci cildinin 53 üncü sayfasındadır.]	2710	26 - 5 - 1934
2438	Posta, Telgraf ve Telefon umum müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu [Bu kanun ile: Posta Telgraf ve telefon İdaresi teşkilâtı hakkındaki 2208 sayılı kanunun 11 inci maddesine merbut cetveli tadil edilmiştir]	2710	26 - 5 - 1934
2439	Yüksek Mühendis Mektebi 1933 senesi bütçesinin fasılları arasında münakale yapılmasına dair kanun	2710	26 - 5 - 1934
2440	Tahlisiye umum müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu	2710	26 - 5 - 1934
2441	Barut ve patlayıcı maddelerle av malzemesi fişek ve revolver inhisarı kanunu (Bu kanun ile: 1341 senesi Muvazenei umumiye kanununun 57 nci maddesile 672 numaralı kanun ve barut nizamnamesinin bu kanuna alınan hükümleri ilga edilmiştir.)	2711	27 - 5 - 1934
2442	22 Temmuz 1931 tarih ve 1871 numaralı kanunun ikinci maddesinin tadili hakkında kanun [1871 numaralı kanun 1522 sayılı Resmî Gazetede münteşir 1718 numaralı Dahilî İstihlâk ver-	2712	28 - 5 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetesinin Sayısı	Tarihi
	gisi kanununa müzeyyel olup 1861 sayılı Resmî Gazetededir.]		
2443	Nafia Vekâletinin teşkilât ve vazifelerine dair kanun [Bu kanun ile : Nafia memurlarının sureti tayin ve azilleri hakkındaki 14 Mart 1929 tarihli nizamname, Nafia Nezareti teşkilâtı hakkındaki 2 Teşrinievvel 1930 tarihli nizamname, 1426 numaralı vilâyet idaresi kanununun 14 üncü maddesinin D. fıkrası ile bu kanuna muhalif olan bütün hükümler ilga edilmiştir.]	2713	29 - 5 - 1934
2444	Matbuat umum müdürlüğü teşkilâtına ve vazifelerine dair kanun [Bu kanun ile: 2205 numaralı kanunun 2 ve 5 maddeleri ilga edilmiştir.]	2713	29 - 5 - 1934
2445	İnhisarlar umum müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu	2712	28 - 5 - 1934
2446	Hudut ve Sahiller sıhhat umum müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu	2712	28 - 5 - 1934
2447	1933 malî senesi Muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilat yapılmasına dair kanun	2712	28 - 5 - 1934
2448	12 Haziran 1930 tarih ve 1718 numaralı Dahilî İstihlâk vergisi kanununa müzeyyel kanun [I - 1718 sayılı kanun 1512 sayılı Resmî Gazetededir.] II - Bu kanun ile 2029 numaralı kanun ilga edilmiştir]	2712	28 - 5 - 1934
2449	Gümrük muhafaza kıt'alarında takım kumandanlarına birer mirî binek hayvanı verilmesi hakkında kanun	2712	28 - 5 - 1934
2450	İktisat Vekâleti teşkilât ve vazifeleri hakkında kanun	2713	29 - 5 - 1934
2451	Evkaf umum müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu	2713	29 - 5 - 1934
2452	1933 malî senesi Maliye Vekâleti ve Jandarma umum kumandanlığı bütçelerinde münakale yapılması ve Ankara Şehri imar müdürlüğü bütçesine munzam tahsisat verilmesine dair kanun (2715 sayılı Resmî gazetede tashihi vardır)	2713	29 - 5 - 1934
2453	1933 malî senesi Nafia Vekâleti bütçesinin şoseler ve köprüler tahsisatından (50.000)		

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin	
		Sayısı	Tarihi
	liranın Ankara şehri imar müdürlüğünce yapılacak istimlak işlerine sarfına dair kanun	2713	29 - 5 - 1934
2454	Devlet Demiryolları ve limanları işletme umumî idaresi memurları tekaüt sandığı kanunu	2714	30 - 5 - 1934
2455	Damga Resmi kanununa müzeyyel kanun [1324 numaralı Damga Resmi kanunu 901 sayılı Resmî gazetededir]	2714	30 - 5 - 1934
2456	Gümrüklerde istimal olunan bazı evrakta Müdafaa pulu ilsakı hakkında kanun	2714	30 - 5 - 1934
2457	Mevduatı koruma kanununun 8 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun [2243 numaralı Mevduatı koruma kanunu 2419 sayılı Resmî gazetededir.]	2714	30 - 5 - 1934
2458	Muhtelif maddelerden alınacak istihlak vergisi hakkında kanun	2714	30 - 5 - 1934
2459	Tayyare resmi hakkında kanun	2714	30 - 5 - 1934
2460	Tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa vergisi hakkında kanun	2714	30 - 5 - 1934
2461	Madenî ufaklık para hakkındaki 3 haziran 1933 tarih ve 2257 numaralı kanunun bazı maddelerinin tadiline ve bu kanuna bir maddede ilâvesine dair kanun [2257 numaralı kanun 2424 sayılı Resmî gazetededir]	2714	30 - 5 - 1934
2462	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hakkındaki 11 Haziran 1930 tarih ve 1715 numaralı kanunun sekizinci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun [1715 numaralı kanun 1533 sayılı Resmî gazetededir]	2715	31 - 5 - 1934
2463	Sivas - Erzurum hattını inşa için dahili istikraz aktine dair kanun	2714	30 - 5 - 1934
2464	Tapu ve Kadastro umum müdürlüğü kadro cetvelinde bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun "Tapu ve Kadastro umum müdürlüğü kadro cetvelini muhtevi 1452 numaralı kanun 1229 sayılı resmî gazetededir."	2714	30 - 5 - 1934
2465	Umumî nüfus sayımı hakkında kanun	2714	30 - 5 - 1934
2466	Buğdayı koruma karşılığı kanunu	2714	30 - 5 - 1934
2467	İstanbul Üniversitesinin Muvazenei umumiyeye alınmasına dair kanun	2714	30 - 5 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
2468	"2715 sayılı Resmî gazetede tavrîhi vardır., 1933 - 1934 ders yılı içinde münhal muallimliklere vekâlet edenlerin vekâlet müddetleri hakkında kanun	2714	30 - 5 - 1934
2469	31 Mayıs 1930 tarih ve 1660 sayılı kanuna eklenen kanun	2714	30 - 5 - 1934
2470	"1660 sayılı kanun 1509 sayılı resmî gazetededir., Mektep kadrosuna ait 2201 numaralı kanuna bağlı 1 numaralı cetvelin tadiline dair kanun (2201 numaralı kanun 2411 sayılı Resmî gazetededir.)	2714	30 - 5 - 1934
2471	2005 numaralı kanuna müzeyyel kanun (2005 numaralı kanun Maarif Vekâleti tarafından idare edilecek mektep pansiyonlarına mütedair olup 2126 sayılı Resmî gazetededir.)	2714	30 - 5 - 1934
2472	1933 malî senesi Muvazenei umumiye kanununa merbut bütçelerde bazı tadilât yapılmasına dair kanun	2714	30 - 5 - 1934
2473	Maliye Vekâleti kadrolarında tadilât yapılması hakkında kanun (Maliye Vekâleti kadrolarını muhtevi 1452 numaralı kanun 1229 sayılı Resmî Gazetededir.)	2715	31 - 5 - 1934
2474	Adliye teşkilât ve kadrolarında yapılacak tadilâta dair kanun (Adliye teşkilât ve kadrolarını muhtevi 1452 numaralı kanun 1229 sayılı Resmî Gazetededir.)	2715	31 - 5 - 1934
2475	1452 numaralı teadül kanununa bağlı (2) numaralı cetvelin Maliye Vekâletine ait kısmında bazı tadilât icrasına dair kanun (1452 numaralı kanun 1229 sayılı Resmî Gazetededir.)	2715	31 - 5 - 1934
2476	1934 malî senesi Muvazenei umumiye kanunu	2716	2 - 6 - 1934
	Denizyolları, Akay, Fabrika ve Havuzlar müdürlükleri 1934 bütçesi	2598	7 - 1 - 1934
2477	Ankara Şehri İmar müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu	2717	3 - 6 - 1934
2478	Devlet Demiryolları ve Limanları işletme umum müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanunu [2722, 2727 ve 2737 sayılı Resmî Gazetelerde tashihi vardır.]	2717	3 - 6 - 1934
2479	Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü 1934 malî senesi bütçe kanunu	2718	4 - 6 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Sayısı	Gazetenin Tarihi
2480	Barut, mevaddı infulâkiye, fişek, av mühim-matı ve av saçması inhisarları işletme mu vakkat idaresinin 1934 malî senesi bütçe kanunu	2717	3 - 6 - 1934
2481	Konya Ovası sulama İdaresi 1934 malî se-nesi bütçe kanunu	2717	3 - 6 - 1934
2482	Van Gölü sefain işletme idaresi 1934 malî senesi bütçe kanunu	2717	3 - 6 - 1934
2483	1452 numaralı teadül kanununa merbut 2 nu-maralı catvelin sihhat ve içtimâî muavenet vekâletine ait kanunda bazı tadilât icrasına dair kanun (1452 numaralı kanun 1229 sayılı Resmî gazete-dedir.)	2718	4 - 6 - 1934
2484	1933 malî senesi Muvazenei umumiye kanu-nuna merbut bütçelerde bazı tadilât icrasına dair kanun	2715	31 - 5 - 1934
2485	Havayolları Devlet işletme idaresi 1934 ma-lî senesi bütçe kanunu	2720	6 - 6 - 1934
2486	Yüksek Mühendis Mektebi 1934 malî senesi bütçe kanunu (2734 sayılı Resmî gazetede tashihi vardır.)	2720	6 - 6 - 1934
2487	İzmir - Kasaba ve temdidi demiryollarının satın alınmasına dair olan mukavelenamenin taşdiki hakkında kanun (2722 sayılı Resmî gazetede tashihi vardır.)	2718	4 - 6 - 1934
2488	Satın alınan İzmir - Kasaba ve temdidi hat-tının tesellümü ve tasfiyesi ve işletmesi mu-amelâtına dair kanun	2718	4 - 6 - 1934
2489	Kefalet kanunu (2722 sayılı Resmî gazetede tashihi vardır.)	2720	6 - 6 - 1934
2490	Artırma, Eksiltme ve İhale kanunu (2727 sayılı Resmî gazetede tashihi vardır.)	2723	10 - 6 - 1934
2491	Köy kanununun 16, 19, 21 inci maddelerini değıştiren kanun (442 sayılı Köy Kanunu 68 sayılı Resmî Ceride-dedir.)	2720	6 - 6 - 1934
2492	Taş Ocakları nizamnamesinin 13 üncü mad-desini tadil eden kanun (2722 sayılı Resmî gazetede tashihi vardır.)	2720	6 - 6 - 1934
2493	1580 numaralı Belediye kanununun yedinci (birlik tesisi) faslına bir madde ilâvesine da-ir kanun	2722	9 - 6 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	(1580 numaralı kanun 1471 sayılı Resmî gazete- dedir)		
2494	Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve hal- li usulü hakkında Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri ittifakı a- rasında Ankarada 6 Ağustos 1928 tarihinde aktolunan mukavelenamenin yeniden altı ay temdidi hakkındaki protokolün tasdikına da- ir kanun	2722	9 - 6 - 1934
2495	Yunan parlamento azasının Türkiye Devlet Demiryolları üzerinde meccanen seyahatleri hakkında kanun	2722	9 - 6 - 1934
2496	Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Cumhuriyeti arasında 4 nisan 1934 tarihinde Ankarada imza edilen dostluk muahedесinin tasdikına dair kanun	2722	9 - 6 - 1934
2497	Belediyece yapılacak istimlâk hakkında ka- nun (I- Bu kanun ile : 21 kânunusani 1329 tarihli İstan- bulda ve vilâyatta devairi belediye namına istimlâk olunacak mahallerin sureti istimlâki hakkındaki ka- nununu muvakkat ile bu kanunun bazı maddelerini mu- addil 14 şubat 1340 tarih ve 413 sayılı kanun ilga edilmiştir. II- Bu kanun hükümleri Ankara İmar Müdürlüğünce yapılacak istimlâk muameleleri hakkında dahi caridir.)	2722	9 - 6 - 1934
2498	Türkiye ile İtalya arasında akit ve imza edi- len ticarî itilâfın kabul ve tasdikına müteda- ir kanun	2725	12 - 6 - 1934
2499	Türkiye ile Bulgaristan arasında akit ve im- za edilen ticarî itilâfın kabul ve tasdikına da- ir kanun	2725	12 - 6 - 1934
2500	Bayazıt Vilâyetine bağlı Iğdır ve Tuzluca kazalarının Kars Vilâyetine ve Muş Vilâye- tine bağlı Malazgirt kazasının da Bayazıt Vilâyetine bağlanmaları hakkında kanun	2727	14 - 6 - 1934
2501	Posta kanununun 21 inci maddesinin salisen fıkrasının tekrar tadiline dair olan 1404 nu- mara ve 2 - 3 - 1929 tarihli kanunun birinci maddesine bazı fıkralar ilâvesine dair kanun (I- 376 numaralı Posta Kanunu 46 sayılı Resmî Ce- ridededir. II- 376 numaralı Posta Kanununu muaddil 1404 nu- maralı kanun 1141 sayılı Resmî gazetededir.)	2727	14 - 6 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı Tarihi
2502	Kars Vilâyetile Bayazıt, Erzurum ve Çoruh Vilâyetlerinin bazı parçalarında muhacir ve sığınmaların yerleştirilmesi ve yerli çiftçilerin topraklandırılması hakkında kanun (Bu kanun ile: 1 nisan 1340 tarih ve 474 sayılı kanunun 4 ve 5 inci maddeleri ilga edilmiştir.)	2727 14 - 6 - 1934
2503	Adliye Harç tarifesi kanunu (I- Bu kanun ile: Mehakimi Nizamiye ve devairde alınması lâzımgelen harçlara dair tarife unvanlı ve 12 muharrem 1304 ve 29 eylül 1302 tarihli kanun ile bunun zeyil ve tadilleri ilga edilmiştir II - 2762 sayılı Resmî Gazetede Adliye Harç Tarifesi Kanununun Şurayı Devletle tatbik suretini gösterir bir izahnamesi vardır.)	2728 16 - 6 - 1934
2504	Hükûmetçe idare edilen inhisarların 1660 numaralı kanunun mer'iyetinden evvelki seneler muamelâtına ait kat'î hesapları ve blânçoları hakkında kanun (1660 numaralı kanun 1509 sayılı Resmî Gazetededir.)	2730 18 - 6 - 1934
2505	Gedikli küçük zabıt membalarına dair kanun (Bu kanun ile: 1001, 1446, 1675 numaralı kanunlar ile bu kanuna mugayir ahkâm ilga edilmiştir.)	2730 18 - 6 - 1934
2506	Ekiciden tütün alma kanunu	2729 17 - 6 - 1934
2507	1757 numaralı kanunun birinci maddesinin tadili hakkında kanun (1757 numaralı kanun 1745 sayılı Resmî Gazetededir.)	2730 18 - 6 - 1934
2508	Ziraat mektep ve müesseselerinin sureti idaresi hakkındaki 867 numaralı kanuna müzeyyel kanun (867 numaralı kanun 403 sayılı Resmî gazetededir.)	2734 23 - 6 - 1934
2509	1683 numaralı kanunun 21 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun (1683 numaralı kanun 1517 sayılı Resmî gazetededir.)	2734 23 - 6 - 1934
2510	İskân kanunu (Bu kanun ile: 31 mayıs 1926 tarih ve 885 numaralı, 3-IV-1933 tarih ve 2263 numaralı mahalli iskânlarını bilâmezuniyet tebdil eden muhacir ve mültecilerle aşair hakkında 29 ikinciteşrin 1941 tarih ve 675 numaralı kanunlar, 22 - 3 - 1934 tarih ve 2396 numaralı muhacir ve mültecilerin gümrük muafiyeti hakkındaki kanunun muvakkat maddesinden maadaki maddeleri, 2 haziran 1929 tarih ve 1507 numaralı Askerlik Mükellefiyeti kanununun muaddel ikinci maddesinin bu kanunun 33 üncü maddesine mugayir hüküm-	2733 21 - 6 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Sayısı	Gazetenin Tarihi
	leri ve bu kanuna muvafık olmayan bütün hükümleri ilga edilmiştir.]		
2511	Çubuk Barajı inşaatının ikmalî ve Ankara Şehri suyunun bu Barajdan temini hakkında kanun	2733	21 - 6 - 1934
2512	Büyük Millet Meclisi memurlarının teşkilât ve vazifeleri hakkında kanun (2737 ve 2833 sayılı Resmî gazetelerde de tashihi vardır.)	2734	23 - 6 - 1934
2513	1929 hesabı kat'î kanunu	2736	26 - 6 - 1934
2514	Divanı Muhasebat kanunu [Bu kanun ile : Divanı muhasebatın sureti teşkil ve vazifelerine dair olan 5 teşrinisani 1295 tarihli kararname ile buna müzeyyel 2 mart 1334 tarihli kanun, Divanı Muhasebat müddei umumiğinin idare hesaplarına müteallik vezaifi hakkındaki 6 teşrinievvel 1332 tarihli nizamname, miadında hesap vermiyen muhasibi mes'uller hakkında olunacak muameleye dair 6 teşrinievvel 1332 tarihli nizamname, Divanı muhasebatın sureti intihabına dair 24 teşrinisani 1939 tarih ve 374 numaralı kanun hükümleri bu kanuna muhalif diğer hükümler ilga edilmiştir.]	2735	25 - 6 - 1934
2515	Millî Müdafaa Vekâletinde [zat işlerinin son tetkik merci'i encümeni] teşkili hakkında kanun	2735	25 - 6 - 1934
2516	Avukatlık kanununa müzeyyel' kanun I- 460 numaralı Muhamat kanunu 69 sayılı Resmî ceridededir. II - Muhamat kanununun bazı maddelerini muaddil 708 numaralı kanun 272 sayılı Resmî Ceridededir.	2735	25 - 6 - 1934
2517	1702 ve 1882 numaralı kanunların tadiline dair kanun (I- 1702 numaralı kanun 1532 sayılı Resmî gazetededir.) II- 1880 numaralı kanun 1863 sayılı Resmî gazetededir.)	2735	25 - 6 - 1934
2518	1050 numaralı Muhasebei umumiye kanununa müzeyyel kanun (1050 numaralı kanun 607 sayılı Resmî gazetededir.)	2735	25 - 6 - 1934
2519	İstanbul Adliye Binası için [500.000] liraya kadar istikraz yapılmasına dair kanun	2735	25 - 6 - 1934
2520	2134 ve 2214 numaralı kanunlar mucibince inşası mukarrer Afyon - Antalya ve Filyos Ereğli hatları 1934 malî senesi zarfında vaki olacak masarif karşılığı hakkında 1934 malî		

Kanun No.	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	senesi Muvazenci umumiye kanununun 18 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun (I- 2134 numaralı kanun 2370 sayılı Resmî gazetede dir.)	2735	25 - 6 - 1934
	II- 2214 numaralı kanun 2413 sayılı Resmî gazetede dir.)		
	III- 1934 malî senesi Muvazenci Umumiye Kanunu 2715 sayılı Resmî gazetededir.)		
2521	Liman işlerinin hükûmetçe idaresine dair kanun	2735	25 - 6 - 1934
2522	Ziraat Vekâleti kadro cetvelinde değişiklikler yapılmasına dair kanun I- Ziraat Vekâleti Kadro cetvelini muhtevi 1452 numaralı kanun 1229 sayılı Resmî gazetededir. II- Bu kanunla 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine bağlı cetvelin Ziraat Vekâleti kısmında bazı tadilat yapılmıştır.)	2735	25 - 6 - 1934
2523	Divanı Muhasebat kadrosu hakkında kanun (I- Divanı Muhasebat kadrosunu muhtevi 1452 numaralı kanun 1229 sayılı Resmî gazetededir. II - 1452 numaralı kanuna bağlı [2] numaralı cetvelin Divanı Muhasebata ait kısmı yerine bu kanuna bağlı cetvel konulmuştur.)	2735	25 - 6 - 1934
2524	Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun (I- 2291 numaralı Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Kanunu 2432 sayılı Resmî gazetededir. II - Bu kanun ile 1934 malî senesi Muvazenci umumiye kanununun 5 inci maddesine merbut D cetvelinin Ziraat Vekâleti kısmında [Yüksek Orman Mektebi] başlığı altındaki kadro ilga edilmiştir.)	2735	25 - 6 - 1934
2525	Soy adı kanunu	2741	2 - 7 - 1934
2526	Nebat ve hayvanlar ile mahsulâtının muayene ve temizleme işleri için kurulacak fenî müesseselere dair kanun	2741	2 - 7 - 1934
2527	Basma yazı ve resimleri derleme kanunu [Bu kanun ile : 1452 numaralı kanunun 2 nci maddesine bağlı cetvelin maarif vekâleti kısmında Devlet matbaası kadrosundan derece, adet ve maaşları bu kanunun 2 numaralı cetvelinde gösterilen memuriyetler ilga edilmiştir.]	2541	2 - 7 - 1934
2528	Ankara Şehri imar müdürlüğü 1934 malî senesi bütçe kanununa müzeyyel kanun [2477 numaralı Ankara Şehri İmar müdürlüğü 1934 senesi bütçe kanunu 2717 sayılı Resmî gazetededir.]	2541	3 - 7 - 1934
2529	Yeniden beş kaza teşkiline ve iki vali mu-		

Kanun No	Başlığı	Resmî Sayısı	Gazetenin Tarihi
	avinliği ihdasına ve Maliye, Dahiliye Vekâletlerle Tapu ve Kadastro umum müdürlüğü kadro cetvellerinde bazı tadilât yapılmasına dair kanun	2542	3 - 7 - 1934
2530	Müze ve rasathane teşkilât kanunu	2542	3 - 7 - 1934
2531	Dahiliye Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanunların tadili hakkında kanun [2577 numaralı kanunun başıyesine bakınız !]	2542	3 - 7 - 1934
2532	2049 numaralı Polis teşkilâtı kanununa merbut cetvelin tadiline dair kanun (2049 numaralı kanun 2143 sayılı Resmî Gazetededir.)	2542	3 - 7 - 1934
2533	Gümrük Tarife kanununun 13 üncü maddesinin kaldırıldığına dair kanun [1499 numaralı Gümrük tarife kanunu 1230 sayılı Resmî gazetededir.]	2540	1 - 7 - 1934
2534	Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Hükûmeti arasında 1 haziran 1933 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan medenî ve ticarî mevatta adli münasebetleri tanzim eden mukavelenamenin tasdikına dair kanun	2543	4 - 7 - 1934
2535	Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre arasında 1 Haziran 1933 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan mücrimlerin iadesine ve cezaî mevatta karşılıklı müzaheretli adliye müteallik muahedenamenin tasdikına dair kanun	2543	4 - 7 - 1934
2536	Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre arasında 9 Kânunuevvel 1928 tarihinde aktedilmiş olan uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedenamesini muaddil protokolün tasdikına dair kanun	2543	4 - 7 - 1934
2537	Afyon Karahisarındaki Zafer Heykelinin gümrük ve saire resimlerinden istisnası hakkında kanun	2742	3 - 7 - 1934
2538	Orta Orman Mektebi teşkili ve muallimleri hakkında kanun	2742	3 - 7 - 1934
2539	Ankarada Hakimiyeti Milliye meydanında rekzedilmiş olan Zafer Abidesinin ecnebi memleketlerden getirilmiş kısımlarının gümrük resminden muafiyetine dair kanun	2742	3 - 7 - 1934
2540	13 - 1 - 1926 tarih ve 713 numaralı kanuna müzeyyel ve kırtasiye stoku için bir buçuk		

kanun No	Başlığı	Resmi Sayısı	Gazetenin Tarihi
	milyon liralık mütedavil sermaye ittihazına dair kanun [713 numaralı kanun 279 sayılı Resmî gazetededir.]	2742	3 - 7 - 1934
2541	Millî Musıkî ve Temsil Akademisinin teşkilât kanunu	2743	4 - 7 - 1934
2542	Seyrisefain İdaresinin 1930 mali senesi hesabı kat'î kanunu	2743	4 - 7 - 1934
2543	Tekaüt kanununa bir madde ilâvesi hakkında kanun [1683 numaralı Askerî ve mülkî tekaüt kanunu 1517 sayılı Resmî gazetededir.]	2743	4 - 7 - 1934
2544	Muvakkat kaza salâhiyetile başka yerlere gönderilecek hakimlere verilecek tahsisat kanunu (Bu kanun ile : 1931 mâli senesi bütçe kanununun hükmü mer'î 19 uncu maddesinin 367 numaralı kanuna göre istihdam ebilen hâkimlere teallûk eden hükmü ilga edilmiştir.)	2743	4 - 7 - 1934
2545	Beynelmilel yardım birliği mukavelesinin tasdikı hakkında 22 - 5 - 1930 tarih ve 1620 numaralı kanuna müzeyyel kanun (1620 numaralı kanun 1510 sayılı Resmî gazetededir.)	2744	5 - 7 - 1934
2546	Bazı maddelerden alınacak istihlâk vergisine ait 2458 sayılı kanunun birinci maddesinin (B) fıkrasının tadiline ve bu kanuna bazı hükümlerin ilâvesine dair kanun [2458 numaralı kanun 2714 sayılı Resmî gazetededir.]	2744	5 - 7 - 1934
2547	Posta, Telgraf ve Telefon idaresi kadro cetvellerinin tadiline dair kanun [Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi teşkilâtı hakkındaki 23 mayıs 1933 tarih ve 2208 numaralı kanun 2415 sayılı Resmî gazetededir.]	2747	9 - 7 - 1934
2548	Ceza evleriyle mahkeme binaları inşası karşılığı olarak alınacak harçlar ve mahkûmlara ödettirilecek yiyecek bedelleri hakkında kanun	2747	9 - 7 - 1934
2549	Müdafaa ve tayyare resmi pullarının damga pulu bayileri vasıtasile sattırılacağına ve yüzde 5 bayiye aidatı verileceğine dair kanun	2747	9 - 7 - 1934
2550	Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki 1918 sayılı kanunun 57 ve 60 ncı maddelerini değiştiren ve bu kanuna bir madde ekliyen kanun	2748	10 - 7 - 1934

Kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
2551	[1918 numaralı kanun 2000 sayılı Resmî gazetededir.] Belediye Vergi ve Resimleri kanununa bir madde ilâvesine dair kanun [433 No. lu Belediye vergi ve resimleri kanunu 63 sayılı Resmî gazetededir.]	2747	9 - 7 - 1934
2552	26 Mart 1931 tarih ve 1798 numaralı kanu- nun birinci maddesine bir fıkra ilâvesine da- ir kanun [1798 No. lu kanun 1764 sayılı Resmî gazetededir.]	2747	9 - 7 - 1934
2553	Evkaf umum Müdürlüğünün 1930 mali senesi hesabı kat'î kanunu	2748	10 - 7 - 1934
2554	Evkaf umum müdürlüğünün 1927 senesi büt- çesinin beşinci maddesi hükmünün değiştiril- mesine dair kanun [1070 No. lu E. U. M. 1937 senesi bütçe kanunu 610 sayılı Resmî Gazetededir.]	2750	12 - 7 - 1934
2555	Yapı ve yollar kanununa bir madde ilâve- sine dair kanun [2290 numaralı Belediye Yapı ve yollar kanunu 2433 sayılı Resmî Gazetededir.]	2750	12 - 7 - 1934
2556	Hakimler kanunu [Bu kanun ile : 20 mart 1926 tarih ve 766 sayılı Hâkimler kanunu ile bütün zeyil ve tadilleri ve di- ğer kanunların bu kanuna uymıyan hükümleri ilga edilmiştir.]	2751	14 - 7 - 1934
2557	Maarif Vekâletine bağlı mektep ve müesse- selerde kullanılacak yabancı devlet tebaasın- dan muallim, mütehasıs ve ustalar hakkında kanun	2750	12 - 7 - 1934
2558	Ceza Muhakemeleri usulü kanununun 45 inci maddesini değiştiren kanun [1412 numaralı Ceza Muhakemeleri Usulü kanunu 1172 sayılı Resmî Gazetededir.]	2750	12 - 7 - 1934
2559	Polis vazife ve salâhiyet kanunu (Umumi ve hususî kanunlarla polise verilen ve bu kanunda yazılı bulunmıyan vazife ve salâhi- yetlerin hükümleri bakidir.)	2751	14 - 7 - 1934
2560	5 Ağustos 1325 tarihli Tahsili Emval kanu- nuna müzeyyel kanun (Tahsili Emval kanunu 13 ağustos 1325 tarih ve 313 numaralı Takvimi Vakayide ve ikinci tertip düsturun 7 nci cildinin 624 üncü sayıfasındadır.)	2750	12 - 7 - 1934
2561	2502 numaralı kanunun 3 üncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun	2750	12 - 7 - 1934

kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	[2502 numaralı kanun kars Vilâyeti ile bayazıt, Erzurum ve Çoruh Vilâyetlerinin bazı parçalarında muhacir ve mültecilerin yerleştirilmesi ve yerli çiftçilerin topraklandırılmasına dair olup 2727 sayılı Resmî gazetededir.]		
2562	Vilâyetler hususî idarelerinin borçları ve 1934 malî senesi bütçeleri hakkında kanun	2750	12 - 7 - 1934
2563	İsparta Vilâyeti hususî idaresi tarafından yapılacak istikraz hakkında kanun	2750	12 - 7 - 1934
2564	Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halline müteallik Türkiye Cumhuriyeti ile Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri ittifadı arasında Ankarada 6 Ağustos 1928 tarihinde aktolunan mukavelenamenin yeniden altı ay temdidi hakkındaki protokolün tasdikına dair kanun	2750	12 - 7 - 1934
2565	Suriyede Türklere ve Türkiyede Suriyelilere ait emlak hakkındaki itilâfnamede yazılı müddetlerin altı ay daha uzatılmasına dair kanun	2750	12 - 7 - 1934
2566	Vergi bakayasının tasfiyesine dair kanun	2750	12 - 7 - 1934
2567	Arazi Vergisi kanununun muvakkat 3 üncü maddesi yerine kaim olan kanun [1833 numaralı Arazi Vergisi kanunu 1841 sayılı Resmî gazetededir.]	2750	12 - 7 - 1934
2568	1337 senesi hesabı kat'î kanunu	2752	14 - 7 - 1934
2569	1338 senesi hesabı kat'î kanunu	2752	14 - 7 - 1934
2570	1339 senesi hesabı kat'î kanunu	2752	14 - 7 - 1934
2571	Belediye kanununun 19 uncu maddesinin beşinci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun [1580 numaralı belediye kanunu 1471 sayılı Resmî gazetededir.]	2752	14 - 7 - 1934
2572	Denizyolları ve Akay İşletmeleri ile fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkındaki 2248 numaralı kanuna müzeyyel kanun [2248 numaralı kanun 2442 sayılı Resmî gazetededir.]	2752	14 - 7 - 1934
2573	Devlet davalarını takibe memur avukatlar hakkında kanun	2752	14 - 7 - 1934
2574	Kazanç vergisi kanununun 41 inci maddesinin son fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun (2395 numaralı kazanç Vergisi kanunu 2662 sayılı Resmî gazetededir.)	2752	14 - 7 - 1934
2575	Umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye		

kanun No	Başlığı	Resmî Gazetenin Sayısı	Tarihi
	hakkındaki kanunu muaddil 19 - 5 - 1930 tarih ve 1608 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren ve yeniden madde ekliyen kanun [1608 numaralı kanun 1498 sayılı Resmî gazetededir..]	2752	14 - 7 - 1934
2576	Gizli nüfusların yazımı hakkında kanun	2752	14 - 7 - 1934
2577	Dahiliye Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanunun bazı maddelerinin tadiline ait kanun [Dahiliye Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 1624 numaralı kanun 1501 sayılı Resmî gazetedir.]	2752	14 - 7 - 1934
2578	Vakıf akarların tamir ve ihyası için satış bedellerinden (150.000) liranın sarfına dair kanun	2752	14 - 7 - 1934
2579	Posta kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun [Bu kanun ile : 12, 21, 30 ve 35 inci maddeleri değiştirilen 376 numaralı Posta kanunu 46 sayılı Resmî ceridededir.]	2752	14 - 7 - 1934
2580	Sümer Bank sermayesine (42.000.000) lira ilâvesine dair kanun [2262 numaralı Sümer bank kanunu 2424 sayılı Resmî gazetededir.]	2752	14 - 7 - 1934
2581	1934 malî senesi Muvazenei umumiye kanununun 18 inci maddesile Millî Müdafaa Vekâletine verilen tahsisatla 1935 senesinde verilecek tahsisatın 2425 numaralı kanunda gösterilen taahhüt salâhiyetile birleştirilerek is timaline dair kanun	2752	14 - 7 - 1934
2582	Merinos koyunları yetiştirilmesi ve ıslah edilmiş pamuk tohumu üretilmesi hakkında kanun	2752	14 - 7 - 1934
2583	2458 sayılı kanunun birinci maddesinin tadiline dair olan 28 - 6 - 1934 tarih ve 1546 sayılı kanuna müzeyyel kanun [2458 No. lu kanun 2714 sayılı 2546 no. lu kanun 2744 sayılı Resmî gazetelerdedir.]	2752	14 - 7 - 1934
2584	Balkan misakı ve lâhikalarının ihtiva ettiği hükümleri tatbik hakkında kanun	2839	27 - 10 - 1934

T. B. M. M. dördüncü intihab devresinin üçüncü toplanma yılında kabul buyurulan muahedenamelerle kararlar ve tefsirler gelecek sayıda çıkacaktır.

Vazifedar mercii'n tayini hakkında temyiz mahkemesi hukuk heyeti umumiyesinin 12-9-934 tarih ve 61 Numaralı kararı

Dava : Malatyanın Zaviye mahallesinde kâin bir bap hane ve bahçenin intikal muamelesinde sehven yapılan kayıtların tashihi talebine mütedairdir.

Kararın hülâsası : Müddeabih mahallin kıymetine nazaran vazife haricinde olduğundan mahalli sulh mahkemesince müttehaz kararın temyizi neticesinde tarafların tayini merci talebiyle müracaatları hakkı mahfuz olmasına göre muvafıkı kanun olan sulh hakiminin hükmünün tasdikına mütedair verilen karardan sonra davayı mebhuse asliye mahkemesince rüyet ve icra edilen muhakeme ve tetkikat neticesinde iddiayı vakın gayri varit ve hiç bir veçhile kanuna uygun olmıyan davayı mukamenin reddine dair verilen karar dahi temyiz edilmekle hadisede sulh ve asliye mahkemelerinin her biri vazifesizlik kararı ittihaz etmiş ve mezkûr kararlar iktisâbı kat'iyet eylemiş olmasına nazaran davanın mer'ci rüyeti usulüne tevfikân vuku bulacak istida üzerine mahkemei temyizîn ait olduğu dairesince tayin edilmeksizin davanın ne sulh, ne de asliye mahkemesince rüyeti caiz olmadığı halde asliye mahkemesi evvelce ittihaz ettiği vazifesizlik kararının tayini merci tarikiyle refedilmemiş olduğunu nazarı itibara almayarak davayı kabul ve rüyet etmesi muhalifi kanun ve nakız talebi bu sebeple varit bulunmuş ve esasa müteallik itirazatın tetkikine mahal görülmemiş olduğundan hükmün nakzına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda evvelce temyiz üçüncü hukuk dairesinin 17-3-932 tarihli ve 2996-2453 Numaralı kararıyle işbu davanın vazife noktasından asliye mahkemesine ait olduğu halledilmiş olduğundan hükümde ısrara karar verilmiştir.

Heyeti umumiye kararı : Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik gününde temyiz edilen son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyada bulunan kararlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Hadisede sulh ve asliye mahkemeleri tarafından vazifesizlik kararları ittihazedilmiş olmasına mebni vazifedar daireden tayini merci suretiyle mesele hâl ve asliye mahkemesinin selbî vazife kararı refedilmeksizin davanın kabul ve rüyeti muhalifi kanun olduğuna matuf nakız sebebi varit ve ittiba lâzım iken üçüncü Hukuk dairesinin ilâmından bahsile ısrara karar verilmesi mugayiri kanun görüldüğünden temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve temyiz ilâmı harcının sonradan haksız çıkacak taraftan alınmasına 12-9-934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Gayri menkule müdahalenin men'ine karar itasiçin davacılar dâni subut delilleri aranması lüzumu hakkında T. M. hukuk heyeti umumiyesinin 12-9-934 tarih ve 60 No.lu karar,

Dava : Müvekkillerine murislerinden muntekil hudut ve mevkileri malûm üç bap hane ve yedi kıt'a tarlada hisselerine hazinenin vaki müdahalesinin men'î talebine mütedairdir.

Türk temyiz mahkemesi kararları F. 18

Karar hülâsası : müddeabih, hane, arsa, ve tarlalarda müddeilerin hissei irsiyelerine hazinenin müdahalesinin men'ine ve müddeabih emlakten bir bap hanenin mübadil Abidine yapılmış olan tefviz muamelesinin de iptaline dair verilen karar indetmeyiz mezkûr emvali gayri menkuleye davacıların tehcir olunmalarından dolayı hükümetçe vaziyet edilmiş olduğu sureti iddia ve ifadeden anlaşıldığına nazaran davacıların tehcirden avdetlerinden sonra reddi emval kanununun mer'î olduğu bir zamanda bu gayri menkullerin kendilerine hükûmet tarafından mezkûr kanuna tevfikân red ve iade edilmiş olduğunu resmî kayıt ve vesaik ile isbat etmeleri lâzım gelip davacılar bu iddialarını resmî kuyut ve vesaik ile isbat etmemiş olmalarına ve hadisede bu husus hakkında şahit istimaına mesağı kanunî olmamasına ve hüküm fıkrasında zikredilen talimatname hükmünde 6 ağustos 340 tarihinden mukaddem hükümetçe vaz'iyet edilmiş olan emvali gayri menkuleye şumulü bulunmamasına mebni mahkemece bu noktalar nazarı dikkate alınarak ona göre muhakeme ve tetkikat icra ve hüküm itası iktiza ederken bunlardan bizzühul hüküm verilmesi kanuna muhalif olduğundan hükmün nakzına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda:

Hükmün müstenit olduğu esbabı mucibeye karşı temyizen dermeyan olunan esbabı nakziye şayanı ittiba görülemediğinden ittiba olunması hakkındaki hazine maliye vekilinin talebinin reddiyle hükmü sabıkta ısrara karar verilmiştir.

Hey'eti umumiye kararı : Hukuk hey'eti umumiyesince bittetik münazaunfih gayri menkullerin kıymeti (1000) lirayı mütecaviz olduğu anlaşılamadığından izahatı şifahiye talebinin reddinden sonra gününde Temyiz edildiği anlaşılan hükmün de ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyada bulunan kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Mezkûr emvali gayri menkullenin Hazine maliye tarafından müddeilere ret ve iade olunduğu hakkında müddeilerden resmî kayıt ve vesika gibi sübut delilleri aramak lâzım geldiğine matuf Nakız sebebi varit ve ittiba muktazi iken şahadete binaen verilen hükümde ısrar olunması muhalifi kanun bulunmuş olduğundan Temyiz olunan son hükmün dahi NAKZINA ve aşağıda yazılı Temyiz ilâmı harcının sonradan haksız çıkacak taraftan alınmasına 12 - 9 - 934 Tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Yalan yere şehadetin kat'iyet kesbetmedikçe iadei muhakeme cihetine gidilemeyeceğine dair T. M. hukuk heyeti umumiyesinin 12 - 9 - 934 tarih ve 150 Numaralı kararı

Dava : Madeni sekiz altının tahsiline dair verilen hükme karşı iadei muhakeme ve icraen tahsil olunan kırk liranın iadesi ve haneye konulan haczin fekki talebine mütedairdir.

Fıkraî hükmienin hülâsası : Birinci senede göre borcun tesviye edildiği ve ikinci senedin de sahte olduğu anlaşıldığından mezkûr senede istinaden ve-

riilen 16 - 2 - 933 tarihli kararın tamamen tadiline ve alınan paranın iadesine ve hane üzerine konulan haczin fekkine ve zarar ve ziyan hakkındaki iddianın reddine dair verilen karar indetmeyiz iadei muhakeme davasının müddeti zarfında ikame edilip edilmediğinin tahkik edilmemesi ve hadisede H. U. M. kanununun (445) inci maddesinde gösterilen esbabı iade mevcut olup olmadığı tahkik edilmeksizin kabuliyle devamı muhakeme edilmesi kanuna muhalif olduğundan hükmün bozulmasına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda her ne kadar iadei muhakeme üzerine verilen karar aleyhine iadei muhakeme ulunamayacağı ancak bu kararın kabili temyiz bulunduğ u (452) nci maddede yazılı ise de 427 inci madde (2500) kuruşa kadar olan alacak davalarının kat'i olup kabili temyiz olamayacağını tasrih etmekte ve asıl dava 8 lira olup kat'i bulunduğu cihetle tamamen fer'i bulunan iadei muhakeme davasının da kabili temyiz olmaması icap ederse de evvelce verilen iadei muhakeme kararının da kabili temyiz olmak üzere verilmiş ve temyizen tetkik edilmiş olduğundan hükümde ısrara karar verilmiştir.

Heyeti umumiye kararı : Hukuk hey'eti umumiyesince bittetkik gününde temyiz edilen son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyada bulunan bütün kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü. iadei muhakeme istidası kanunî müddet içinde verildiği bittetkik anlaşılmamasına nazaran bu cihete ait sebebi ısrar muvafık ise de yalan yere şahadet ettikleri iddia olunan kimseler hakkında evvelemirde yalan şahidi olduklarına dair ait olduğu mahkemeden bir hüküm sudur etmemiş olmasına ve şahitler hakkında takibat yapıldığı sırada isnat olunan suçun affe uğraması hadisede sarahatı kanuniyeye karşı hâizi tesir olamayacağına binaen bu noktaya matuf nakız sebebi varit ve ittiba lâzım iken ısrara karar verilmesi kanuna muhalif bulunduğ undan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının sonradan haksız çıkacak taraftan alınmasına nakızda ittifak ve sebebinde ekseriyetle 12 - 9 - 934 tarihinde karar verildi.

Gayri menkul temlikî hakkında T. M. hukuk heyeti
umumiyesinin 4 - 7 - 934 tarih ve 60 numaralı kararı

Dava : Havası ve etrafı selâsesi kendilerine ait olup hudut ve mevkii malûm dükkân arsası müddeaaaleyhe ait bulunmasından muhik tazminat mukabilinde namlarına temlikini istemişlerdir.

Davanın reddine dair verilen kararın nakzından sonra nakza tebean icra kılınan muhakeme sonunda muhik tazminat mukabilinde münazaah mahallin mülkiyetinin davacılar namına tescili hakkında verilen hükmün dahi indetmeyiz arsanın mülkiyetine tazminat mukabilinde davacılara verilmesi için kanunen meşrut olan sebeplerin hadisede tahassül edip etmediğinin ve hüsnü niyet bulunup bulunmadığının tetkiki lüzumile tekrar nakız ve işbu nakız kararına da

ittibadan sonra cari muhakeme neticesinde ilâmda tavzih edilen esbaba binaen davacıların muhik bir tazminat mukabilinde müddeaaaleyhin dükkân arsasının mülkiyetinin kendilerine aidiyetinin tanınmasını istemeğe hakları derkâr ve tazminatı muhikka olarak ehli vukuf canibinden (1584) lira tayin ve takdir edilmiş olduğundan mezkûr (1584) lira davacı tarafından müddeaaaleyhe ait olmak üzere icraya tevdi edildiği takdirde müddeaaaleyhin mutasarrıf olduğu (91 Numaralı) havasız dükkânın mülkiyetinin davacılar namına kayıt ve tesciline ve olsuretle davacılara Tapu senedi verilmesine 20 - 9 - 933 tarihinde verilen kararın dahi temyizen tetkiki neticesinde :

Havası kendilerine ait olan müddeaaaleyhin dükkânı arsasının kanunu medenin (647) inci maddesi mucibince muhik tazminat mukabilinde davacılar temliki talebinden ibaret olup işbu davanın reddine dair verilen karar temyizen madde kanuniye numarasının yanlış gösterilmesinin sebep ittiha-ziyle davanın reddine karar verilmesinin muhalefeti kanuniyesinden nâşi nakız edilmiş ve nakza tebaan icra kılınan muhakeme neticesinde muhik tazminat mukabilinde münazaalı mahallin mülkiyetinin davacılar namına tescili hakkında verilen hüküm dahi indetmeyiz arsanın mülkiyetinin tazminat mukabilinde davacılar verilmesi için kanunen meşrut olan sebeplerin hadisede tehassül edip etmediğinin ve hüsnü niyet bulunup bulunmadığının tetkiki lüzumundan bahisle nakz edilerek işbu nakız kararına ittibaen cereyan eden son muhakemede tavazzuh eylediği üzere müddeaaaleyhin dükkân arsasının davacılar temliki için kanunî bir vecih ve sebep bulunmadığı ve inşaat ruhsatnamesinin itası için verilen arzuhalde davacılar mezkûr arsanın tazminat mukabilinde temellüküne hak bahşedecek bir kayıt mevcut olmadığı ve mezkûr arzuhal zeyli de müddeaaaleyhe ait olduğu takdirde bu zeyilde müddeaaaleyhin mutasarrıf bulunduğu dükkânın havası davacıların uhdei tasarruflarında olduğundan bahisle mezkûr hava mahalline vücade getirecekleri inşaaata muvafakat eylediğine mütedair bulunduğu ve davacılar müddeaaaleyhin dükkânın yalnız havasına malik olmaları itibariyle bina inşası müddeaaaleyhin muvafakatını istihsâl eylemeleri müddeaaaleyhin ba tapu mutasarrıf olduğu yeri tazminat mukabilinde olsa dahi müddeilerin temellük etmesine bir sebep teşkil etmediği halde mahkemece bu cihetler nazarı dikkate alınmayarak bazı mütalâalar beyaniyle hüküm verilmesi kanuna muhalif olduğundan hükmün bozulmasına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda: İlâmda yazılı esbaba binaen vukubulan nakız vacibülittiba görülememiş olduğundan hükmü ahirde ısrara karar verilmiştir.

Hey'eti umumiye kararı: Mürafaa için tayin olunan 4 - 7 - 934 tarihine müsadif Çarşamba günü vakti muayyende mümeyyiz Mehmet Tevfik Efendi ile vekili avukat Ali Galip Bey ve mümeyyezün aleyh Mehmet Kâzım Efendi bizzat ve Mehmet Kemal Efendi ile Fatma Hanım namlarına avukat Tahsin Bey hazır olup müddeti temyiz hakkında mümeyyezün aleyh vekili bir itirazı olmadığını söylemekle tarafların izahatı şifahiyeleri istima edildikten ve dosyadaki kâatlar okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşölüp düşünüldü.

Tarafların huzuru mahkemedeki beyanatına ve istinat ettikleri evrak

mündericatinâ nazaran esasî dava havasî ve etrafî selâsesi kendilerinin malî olan ve arsası müddeaaaleyhe ait bulunan dükkânın muhik bir tazminat mukabilinde kendilerine verilmesini talepten ve müddeilerin mezkûr aynî haklara malikiyeti müddeaaaleyh tarafından itiraf olunmuş olduğundan ibaret olup ancak müddeaaaleyhin mezkûr dükkân arsasını müddeilere temlike rıza ve muvafakâtı bulunmamasına ve mücerret köhne binanın hedmi ruhsatnamesini istihsal için müddeilerle müştereken Belediyeye istid'a itası temlike delil teşkil etmiyeceği ve temlikî cebriye ise mesağı kanunî bulunmadığı cihetle dairesi hususiyenin nakız sebepleri varit ve lâzimül ittiba iken kanun hükümlerine gayri müstenit kanaat ve salâhiyetin husûl ve istimalinden bahsile ısrara karar verilmesi usûl ve kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi NAKZINA ve temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 4 - 7 - 934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Tapu kaydına karşı şahit istima edilemeyeceğine dair T. M. hukuk heyeti umumiyesinin 27 - 6 - 934 tarih ve 58 numaralı kararı

Dava : Mevki ve hudutları muharrer bir kıta tarladaki hissei irsiyesinin teslimini ve hissedarandan müteveffa İzzetin mezkûr tarlada vücade getirdiği fındıklık kısmından karısı Fatmaya intikal eden hissede mezbure tarafından tarla ile alâkası bulunmayan müddeialeyh vekili beye ferağını icra etmiş olduğundan bu satılan kısmın bihasebişşüf'a kendi namına kaydının icrasını ve müddeaaaleyh namına yazılı kaydın iptali talebinden ibarettir.

Karar hülâsası : Müddeaaaleyhin mezkûr hissesini Fatma Hanımdan hibe suretiyle uhtesine geçtiği hakkındaki def'i muvazaadan ibaret olduğu ve fâriğinden on beş lira mukabilinde aldığı şehadetle sabit olduğundan bedeli mezkûrun kendisine red ve iadesiyle tasarruf hakkının iptaline ve beş hissede bir hisse kaydının müddei namına tashihine dair verilen karar indetemyiz Tapu memuru huzurunda vuku bulan akdin hibe olmasına ve davacının gerçi mezkûr hissenin hibe edildiğini vahip ve mevhubünle Tapu memuru huzurunda beyan ve tahrir etmişler ise de hakikati halde hibe edilmeyip müddeabih hissenin semen mukabilinde müddeaaaleyhe satıldığına dair olan iddiası muvazaa davası demek olmakla kaydi resmiye karşı bu iddianın şehadetle isbatına mesağı kanunî olmamasına ve davacı tarafından iki tarafın hakiki maksatlarının beyi' olduğuna dair kaydi resmiyi talil edecek mahiyette tahriri bir delil dahi irae edilmemiş olmasına mebni mahkemece bu cihetler nazarı dikkate alınarak ona göre muhakeme icrasıyle hüküm verilmesi iktiza ederken Tapu kaydına karşı şahit istimaiyle ilâmda yazılı olduğu üzere hüküm ita olunması muhalifi kanun bulunmuş olduğundan hükmün nakzına karar verilmekle yeniden icra kılınan muhakeme sonunda : Hadisenin hilâfı ancak şahit istimaiyle tezahür eyleyebileceğinden ve

tahriri bir vesika da mevcut olmamasına binaen temyiz kararına ademi ittibala eski hükmünde ısrara karar verilmiştir.

Temyiz kararı: Hukuk heyeti umumiyesince bittetik gününde temyiz edilen hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

Tapu memuru huzurunda vaki ve hibe olarak tescil olunan akdin mahiyeti aslan beyi' olduğu hakkındaki iddianın tahriri delilden gayrisi ile isbatına mesağı kanunî olmadığı halde şahitle isbatı kabul ve olveçhile hüküm ita edilmesi gayri caiz ve esbabı mucibeye müstenit nakız sebebine uyulmak lâzım iken ısrar kararı verilmesi usul ve kanuna muhalif olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve temyiz ilâmı harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 27 - 6 - 934 tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Tatil günlerinde muhakeme yapılamıyacağına dair T. M. hukuk heyeti umumiyesinin 12-9-934 tarih ve 152 numaralı kararı

Dava: Murisleri Hasandan müntakil bir bap haneye müddeialehy müdahale etmekte olduğundan vaki müdahalenin men'i istenmiştir.

Fıkrai hükmiye hulâsası: Davanın reddine dair verilen karar indettemyiz dava müstacel mevaddan olmadığı halde eyyamı tatiliyeden olan 20 Temmuz 933 de karar verilmesi muhalifi usul olduğundan bu sebeple hükmün nakzına ve cihâtı sairenin tetkikine mahal olmadığına karar verilmekle yeniden cereyan eden muhakeme sonunda: Mezuniyeti sırasında mezuniyetini istimâl etmeyen hukuk ve ceza hakimlerinin 20 Temmuzdan 5 Eylülü kadar hukuk ve ceza muhakemeleri usulü kanununun faslı mahsusunda yazılı adli işleri yapmaları memnu ve batıl olmadığı muhakeme gibi adli işinden madut olmayan ve muhakemesini bitirdikten sonra kısa bir müddette kararını yazmakla mükellef bulunan hakim 20 Temmuzdan evvel bitirdiği muhakemeden tahassul ettiği kanatının izharı butlanını mucip bulunmadığı anlaşılmasına mebnî mucip görölemiyen nakza ittiba edilmeyerek karar üzerinde ısrara karar verilmiştir.

Heyeti umumiye kararı: Hukuk heyeti umumiyesince bittetik gününde temyiz edilen son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyada bulunan bütün kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

Mahiyeti dava men'i müdahaleye müteallik olduğu ve binaberin müstacel mevattan madut olmadığı halde kanunî tatil günlerinde hüküm verilmesi kanuna muhalif olduğuna dair nakız sebebi sarahatı kanuniyeye mutabık ve ittiba lâzım iken ısrara karar verilmesi muğayiri usul olduğundan temyiz olunan son hükmün dahi nakzına ve aşağıda yazılı temyiz ilâmı harcının sonradan haksız çıkacak taraftan alınmasına 12 - 9 - 934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Şahsî hak sahiplerinin muhakemenin her safhasında davaya dahil olacaklarına dair T. M. ceza heyeti umumiyesinin 16-7-934 tarih ve 128 numaralı kararı

Dava: Hasanı kasten katilden suçlu Osmanın bozmaya uyularak yapılan duruşması sonunda ceza kanununun 448,31 ve 33 üncü maddelerine tevfi kanun 15 sene ağır hapis ve fer'i ceza ve tazminatla mahkûmiyetine dair Kırşehir ağır ceza mahkemesinden ahiren verilip re'sen temyize tabi olan ve suçlu tarafından dahi temyiz edilen 5-4-934 tarihli hüküm Temyiz birinci ceza dairei aliyesine bittetik maktulün anası Şerife esasen istida ile tazminat istemiş ve bozmadan sonra maktulün karısı Sündüs te ceza muhakemeleri usulü kanununun 366 ıncı maddesinde gösterildiği veçhile zabıt kâtibine yaptırdığı beyanla tazminat talebinde bulunarak müdahaleciliği kabul edilmiş olmasına ve şahsî dava açmaya hakkı olan herkes muhakemenin her halinde âmme davasına iltihak ve şahsî hakkını talebedeçesine ve bozma üzerine iş yine mahkemenin tetkik ve hükmüne konmuş olmasına göre maktulün ana ve karısına ölüm tazminatı hükmedilmesi bozma müktezasına riayetsizlik teşkil etmemiş ve uyulan bozma ilâmı mündericatına ve karar yerinde yazılan sübut sebep ve delillerine göre suçlunun temyiz itirazları varit görülmemiş olduğundan reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün tastikına mütedair karar aleyhine C. Baş müddeiumumiliği memuriyeti aliyesinden re'sen veya suçlunun temyizine binaen lehte icrası muktazi bulunan temyiz tetkikatının suçlunun aleyhinde neticelenmesi ve şu suretle muhakeme esnasında davası sepk veya davasını takip etmemiş olmasından dolayı artık tazminat talebine hakkı kanunisi kalmamış ve hatta bu sebepten istihsâl eylediği tazminat hükmü hakkında bozma kararı verilmiş olan davacının müstefit olmasını istilzam edeceği tabii ve bu itibarla bu neticenin usulün 326 ıncı maddesinin son fıkrasına dahi muvafık olamayacağı bedihi bulunmuş olmasına göre bu noktalara ve nakza uyulduğu halde müktezasına riayet edilmediğine matuf tebliğnamede yazılı mütalâanın reddinde isabet görülemediğinden dairei müşarûn ileyhanın evvelki bozma ilâmına ve usûl hükümlerine mübayin ve münafi görülen ve tastika mütedair bulunan kararının ref'iyle mahalli hükmünün yazılı sebeplerden dolayı bozulması hususunda ve müddetinde itiraz edilerek bu baptaki evrak 1/7/934 tarihli itirazname ile Birinci Riyaset dairesine tevdi edilmekle umum ceza heyetinde okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 326 ıncı maddesinde hüküm mahkûm tarafından temyiz edilmiş ise yeniden verilen hüküm evvelki hükümle tayin edilmiş olan cezadan daha ağır olamayacağı yazılı olup suçlu hakkında bu bapta hükme muhalif bir karar verilmemiş olmasına ve yine mezkûr kanunun 365 ıncı maddesinde şahsî dava açmağa hakkı olan herkes muhakemenin her halinde müdahale yoluyla hukuku amme davasına iltihak ve şahsî hukukunu talep edebileceği musarrah olmakla bozmadan sonra müdahil için tazminat hükmedilmiş olması kanuna muhalefet teşkil etmeyeceğine göre yerinde görölmeyen itiraznamenin reddine 16/7/934 tarihinde müttefikan karar verildi.

Memnu olmayan silâhla kazaen cerhin mes'uliyeti hakkında T. M. ceza heyeti umumiyesinin 2-7-934 tarih ve 1118 numaralı kararı

Dava : Memnu olmayan silâhı karıştırmakta olduğu sırada yaralanan Fahri Eferdi yedindeki silâhın müsadere ve yahut sahibine iadesi hakkında sepkeden talep üzerine yapılan tetkikat neticesinde mumaileyhin mezkûr silâhı kasaba ve köy içinde taşıdığı anlaşılmakla ceza kanununun 36 ncı maddesinin son fıkrasına tevfikân silâhın fişenkleriyle beraber müsadere sine dair Orhaneli sulh ceza mahkemesinden verilen 9 - 4 - 934 tarihli karar mahallî C. Müddei umumiliğinin temyizine binaen temyiz ikinci ceza dairei aliyesince bittetkik tebliğnamede yazılı mütalâanın reddiyle suçlu hakkında 549 uncu maddenin tatbik edilmesinin yolsuzlugundan bozulmasını mutazammın karar aleyhine C. Baş müddei umumiliği memuriyeti aliyesinden : mahallî C. müddei umumiliği tarafından vaki talebe binaen duruşma yapılmaksızın ittihaz olunan müsadere kararının müddei umumilikçe temyiz edilmemiş bulunmasına ve müttehaz müsadere kararının mahiyetine ve ortada başkaca tetkikatı temyiziye icrasını mucip bir hüküm dahi mevcut olmamasına göre mucerret bir suç hakkında mahkemeye bir şey denmemiş olması mahallî müddei umumiliğinin müruru zaman haddine kadar işi takibe salâhiyettar bulunmasına binaen 549 uncu maddenin tatbik edilmesinin bozma sebebi sayılmasında isabet görülmediğinden mezkûr kararın ref'ile tebliğname dairesinde mahallî müddei umumiliğinin varit olmayan itirazlarının reddine karar verilmesi hususunda ve müddetinde itiraz edilerek bu bapta ki evrak 29/5/934 tarihli itirazname ile Birinci Riyaset dairesine tevdi edilmekle umum ceza hey'etinde okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

Bu bapta ki evrak C. Müddei umumiliğinden tabancanın müsadere veya sahibine iadesi hakkında bir karar verilmek üzere sulh hâkimliğine tevdi edilmiş ve maznunun memnu olmayan silâhı kasaba ve köy içinde ruhsatsız taşıdığından dolayı bir gûna dava ve takibat vukubulmamış ve C. Müddei umumiliğinin bu fiilden dolayı müruru zaman haddine kadar takibat icrasına salâhiyeti derkâr bulunmuş olmasına göre yerinde görölen itirazname veçhile temyiz kararının kaldırılmasına ve mahallî C. müddei umumiliğinin temyiz itirazlarının reddine 2/7/934 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Dolandırıcılık suçunun daha ağır cezayı müstelzim olduğu hakkında T. M. ceza heyeti umumiyesinin 16-7-934 tarih ve 126 numaralı kararı

Dava : Evinde Şeyhlik ve tarikâtçılık vâparak mürit olarak gelen kimseleri dolandırmaktan suçlu Mithatın yapılan duruşması neticesinde: 677 No: lu Kanunun Birinci maddesi ile ceza kanununun 503, 99 uncu maddeleri mucibince 4 ay 15 gün hapsine ve 75 lira ağır para cezası ile mahkûmiyetine ve tarikata ait kitapların müsadere sine dair Konya asliye ceza mahkemesinden verilip suçlu tarafından Temyiz edilen 20/5/934 Tarihli hüküm 677 Numaralı kanuna tevfikân verilen ceza münteha itibariyle dolandırıcılık suçunun

müstelzim olduğu cezadan daha ağır olduğundan tetkiki vazife hârici olduğuna dair Temyiz 4 üncü ceza dairei aliyesinden verilen karar aleyline C. B. M. Umumiliği memuriyeti aliyesinden; 677 Numaralı kanunun müntehası eski ceza kanununun cünhalara ait ceza müntehası veçhile üç seneden ibaret olmasına ve dolandırıcılık suçu ile 677 Numaralı kanunun münteha itibariyle müsavi ise de dolandırıcılık para cezasını da müstelzim olmak sebebiyle diğer suçdan daha şedit bulunmasına göre mahalli hükmünün Temyizen tetkiki 4 üncü ceza dairei aliyesinin vazifesine dahil mevaddan olduğu halde yazılı olduğu veçhile karar verilmesinde isabet olmadığından kararı vakiin ref'iyle Temyiz tetkikatı yapılmak üzere evrakın dairei müşarünileyhaya tevdi hususunda ve müddetinde itiraz edilerek bu baptaki evrak 26/6/934 Tarihli itirazname ile Birinci Riyaset dairesine tevdi edilmekle umum ceza hey'etinde okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Eski ceza kanununda hapis cezasının müntehası üç sene olmakla dolandırıcılık suçunun cezası ile 677 Numaralı kanunda muayyen cezalar münteha itibariyle müsavi ise de dolandırıcılık ağır para cezasını da müstelzim olduğu cihetle diğer suçtan daha ağır bulunmasına göre yerinde görülmeyen 4 üncü ceza dairei aliyesinin vazifesizlik kararının kaldırılmasına ve evrakın dairei müşarünileyhaya berayı tevdi C. Baş Müddei umumiliği memuriyeti aliyesine iadesine 16/7/934 Tarihinde Ekseriyetle karar verildi.

Şahsî davacının sıfat ve selâhiyeti hakkında T. M. ceza heyeti umumiyesinin 9 - 7 - 934 tarih ve 60 numaralı kararı

Dövmekten suçlu Halil Çavuş oğlu Azizin ceza kanununun 456 - son ve mevcut tahrik sebebine binaen 51, 55, 3 üncü maddelerine tevfikân ve tenzilen tayin kılınan yedi gün hapis cezasının 89 ve 90 ıncı maddeleri mucibince te'ciline ve davacı vekilinin tazminat ve ücreti vekâlet hakkında istidasında bir kayıt mesbuk olmadığından bu baptaki taleplerin reddine ve davacının Hukuk mahkemesine müracaatta muhtariyetine dair verilen hüküm davacının temyizine binaen temyiz ikinci ceza dairei aliyesince tetkik olunarak: alacağını te'cil etmek davacıya ait bir hak olmasına göre müştekinin alacağını istemekte ısrar etmesinin tahrik cümlesinden addi veçhinin izah edilmemesi ve davacı vekilinin indelmuhakeme tazminat ve ücreti vekâlet istediği halde istidada talep edilmemiş olduğundan bahsile reddedilmesi yolsuz olduğundan bahsile bozulup iade edilmekle eski hükümde ısrarı mutazammın Salihli ceza hakimliğinden sonradan verilen 3/4/934 tarihli hükmün dahi temyizen tetkiki davacı tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek bu baptaki evrak C. Baş müddei umumiliği memuriyeti aliyesinin; yolsuz bulunan ısrar kararının bozulması talebini natık 26/ 5/934 tarihli tebliğnamesi ile birinci Riyaset dairesine tevdi edilmekle umum ceza hey'etinde okunup iş anlaşıldıktan sonra görüşülüp düşünüldü.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 360 ve 294 üncü maddeleri sara-
hatına göre şahsî dava açılmakla takip olunan işlerde davacı C. Müddeiumumisinin
yerine kaim olup anın müracaat edebileceği kanun yollarına müracaat ve maz-
nunun hukuku amme noktasından aleyhine de temyizi dava edeceği cihetle tem-
yiz ilâmında yazılan ve varit görülen bozma sebeplerine uyulmak lüzumken
bazı mütalâa yürütölmek suretiyle eski hükümde ısrar edilmesi yolsuz ve
kanuna muhalif olmakla mezkûr ısrar kararının ceza muhakemeleri usulü ka-
nununun 326 inci maddesine tevfi kan bozulmasına ve 8 lira ilâm harıcının
ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına ve depo parasının geri verilmesine
9/7/934 tarihinde bozmada ittifak ve sebebinde ekseriyetle karar verildi.

Ceza tayininde af kanununun nazara alınması lüzumuna dair T. M.
icra ve iflâs dairesinin 30-6-934 tarih ve 3527 numaralı kararı

Temyiz edilen karar : hakikata muhalif olarak mal beyanında bulunduğu
iddiasile maznun Hafız Mehmet Efendi hakkında alacaklının şikâyeti üzerine
yapılan duruşma ve tetkikat sonunda : mumaileyh suçlunun subutu fiiline meb-
ni icra ve iflâs kanununun 338 inci maddesine tevfi kan bir ay hafif hapsine
karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı : icra ve iflâs kanununun 353 üncü maddesinin tayin ettiği
beş gön içinde verildiği anlaşılan temyiz istidasının kabulü ittifakla kararlaş-
tırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşü-
nölüdü.

2330 Numaralı kanunun mer'iyeti tarihinden mukaddem işlenmiş
olan fiil mezkûr kanun hükmünce affın şumulü dahilinde iken bu cihet na-
zara alınmıyarak yazılı olduğu üzere cezaya hükmölunması usul ve kanuna
muhalif ve bozma talebi bu itibarla varit olduğundan mümeyyezün bih hük-
mün icra ve iflâs kanununun 366 ve C. M. U. kanununun 321 inci maddele-
rine tevfi kan bozulmasına 30/6/934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz şartının eda edilmediği hakkında T. M. icra ve
iflâs dairesinin 30-6-934 tarih ve 3530 numaralı kararı

Temyiz edilen karar : kanunî müddet içinde mal beyanında bulunmadı-
ğı iddiasile maznın Emlik Hanımın icra ve iflâs kanununun 337 inci madde-
sine tevfi kan üç gön hafif hapsine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı : Mümeyyezünbih hüküm C. Müddeiumumiliğine 24/4/934
tarihinde bildirildiği halde temyiz istidası 3/6/934 tarihinde ita ve kaydedilmiş
olmasına göre icra ve iflâs kanununun 353 üncü maddesininin tayin ettiği
beş gön müddet geçtikten sonra verildiği anlaşılan mezkûr istidanın zikrolu-

nan 353 üncü madde delâletile Ceza Muhakemeleri usulü kanununun 317 inci maddesine tevfikân reddine 30/6/934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Gayri menkul rehni hakkında T. M. icra ve iflâs dairesinin 3-6-934 tarih ve 3021 numaralı kararı

Temyiz edilen karar : Bir kıt'a ipotek senedine müsteniden rehni paraya çevrilmesi yolile takipte bulunan Avni beyin 300 lira alacaklı faizi hakkında borçlu Zehra hanıma tebliğ ettirdiği ödeme emrine karşı mumaileyha tarafından serdolunan itirazın ref'ini istemesi üzerine mercice icra kılınan mürâfaa ve tetkikat neticesinde : Her ne kadar borçlu, tapu dairesinde tahrir vermediğini ve zevci tarafından gıyabında böyle bir muamele yapılmış olduğunu iddia etmekte isede takip resmi ipotek senedine istinat etmesine ve borçlunun inkârı iltifata şayan görülmesine mebni mezkûr def'i havi itirazın ref'ine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı : Temyiz istidasının müddeti içinde kaydedildiği anlaşılıp kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

İcra ve iflâs kanununun temyiz istidasında öne sürülen 147 inci maddesi başkasının borcu için rehin edilen mallara mütedair ve menkul, gayrimenkul rehinlerin cümlesine şamil olup noter senedinden mezkûr maddede menkul rehni itibarile bahs olunmuştur. Gayrimenkul rehni tapuya tescil ile tamam olur. Akdin ayrıca noter senedine istinat etmesine lüzum yoktur. Hatta noter huzurunda gayrimenkul rehni muteber olmadığı temyiz mahkemesinin tevhidî içtihat kararı iktizasındandır. Hadisede temyiz müsted'isi Zehra hanım tarafından tapu memuru huzurunda borç ikrarile rehin tescil edildiği resmi ipotek senedinden anlaşılmakta olmasına ve mümeyyezünbiñ kararda gösterilen esbabı mucibeye göre temyiz istidasında gösterilen itirazlar kanunî mesnet ve kıymetten âri olduğundan cümlesinin reddile usul ve kanuna uygun olan mezkûr kararın icra ve iflâs kanununun 366 ve H. U. M. kanununun 438 inci maddelerine tevfikân tasdikine ve aşağıda yazılı masrafın temyiz müsted'isinden alınmasına 3-6-934 tarihinde ittifakla karar verildi.

İzalei şüyu hakkında T. M. icra ve iflâs dairesinin 11-6-934 tarih ve 3192 numaralı kararı

Temyiz edilen karar : Takipte bulunan müteveffa Ragıp paşa veresesinden zevcesi Fatma Kâmile ve kızı Nahide H.larla oğulları Şakir ve Cemal beylerin icra mevkîine koydukları ilâm mücibince şuyunun izalesi için satılığa çıkarılan paşalı ağa çiftliğinin vaki olan ihalesine karşı hissedarlardan

Behice hanım tarafından fesih talebile serdolunan şikâyetin gayri varit bulunduğundan bahsile reddine karar verildiğinden ibarettir.

Temyiz kararı : Temyiz istidasının müddeti içinde kaydedildiği anlaşılıp kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Kanunu medeninin temyiz istidasında istinat edilen 627 inci maddesinin son fıkrası şuyun kaldırılması hakkındaki ilâmların icrasına şamil olmayıp taksime münhasırdır. 2280 numaralı kanunun dahi hükümleri yalnız borç için merhun veya mahcuz gayri menkullerin satılmasına taalluk eder. 2004 No.lu icra ve iflâs kanununun muvakkat maddesi ise mezkûr kanunun mer'iyetinden evvel yapılmış olan hacizlere ve rehinin paraya çevrilmesi taleplerine mahsus-tur. Buna göre temyiz istidasında serdedilen itirazlar varit olmadığından cümlesinin reddile binnetice usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih kararın icra ve iflâs kanununun 366 ve H. U. M. kanununun 438 inci maddelerine tevfikan tasdikine ve ancak gayri menkulün ihale bedeli müşterisi tarafından ödenmediği takdirde icra memurluğunca ihalenin feshe-dilmesine bu tastik mani olamayacağına ve aşağıda yazılı masrafın temyiz müsted'isindn alınmasına 11-6-934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Selâhiyet itirazının reddi hakkında T. M. icra ve iflâs dairesinin 30-6-934 tarih ve 3518 numaralı kararı

Temyiz edilen karar : Bir kıt'a poliçeye müsteniden takipte bulunan Tü-tüncüler bankasının 500 lira alacağı hakkında borçlu Şadi Beye tebliğ ettir-diği ödeme emrine karşı mumaileyh tarafından serdolunan salâhiyet itirazının reddini istemesi üzerine yapılan mürasaa ve tetkikat sonunda : Salâhiyet iti-razının esas hakkındaki itirazla birlikte yapılması lâzımgelirken borçlu bu ci-heti itiraznamesinde nazara almamış olmasına ve esasen poliçe muhteviyatında takip hususunda Kırkağaç mercii kabul edilmesine ve bu itibarla mumailey-hin salâhiyet itirazı varit görülmemesine mebni İcra ve İflâs kanununun 50 inci maddesine tevfikan reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı : Temyiz istidasının müddeti içinde kaydedildiği anlaşılıp kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

İmzası ikrar edilmemiş bir senet mündericatinın salâhiyet itirazını red-de esas tutulması İcra ve İflâs kanununun 68 inci maddesi hükümlerine te-vafuk etmezse de borçlu İcra ve İflâs kanununun 50 inci maddesi hükümle-rine riayet ve borcu olup olmadığı hakkında itiraznamesinde bir fıkra der-cetmemiş olmasına göre temyiz istidasında serdedilen itirazlar varit olma-dığından cümlesinin redile bu noktadan usul ve kanuna uygun olan müme-yezünbih kararın mezkûr kanunun 366 ve H. U. M. kanununun 438 inci

maddelerine tevfikân tasdikine ve aşağıda yazılı masrafın temyiz müsted'isinden alınmasına 30 - 6 - 934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Nafaka borcundan doğma hapis hakkında T. M. icra ve iflâs dairesinin 30 - 6 - 934 tarih ve 3531 numaralı kararı

Temyiz edilen karar: Nafaka borcunu vermemek suretife ilâmda yazılı ödeme şartlarını ihlâl eylediği iddiasile maznun İbrahim Efendi hakkında alacaklının şikâyeti üzerine Mercice yapılan duruşma ve tetkikat sonunda suçlu İbrahim Efendinin nafaka borcunu vermemesinden dolayı evvelce hapse mahkûm olduğu ve cezasının infaz edildiği ve ahiren aynı fiilden hakkında yapılan takibatın 2330 numaralı Af kanunu mucebince devam ettirilmediği anlaşılmış ve bu kere kudretsizlikten bahsile ademi tediyede taannût göstermesi ve fiilin tekerrürü şiddet sebebi addedilmiş olduğundan mumâileyhin İcra ve İflâs kanununun 344 ve Türk ceza kanununun 81 inci maddelerine tevfikân yirmi gün hafif hapsine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı: İcra ve İflâs kanununun 353 üncü maddesinin tayin ettiği beş gün içinde verildiği anlaşılan temyiz istidasının kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Muhakemenin görülüşüne ve hükümde gösterilen subut sebepleriyle kanunî delillere göre temyiz istidasında serdedilen itirazlar varit olmadığından cümlesinin reddile usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbîh hükmün yirmi gün hafif hapis olmak üzere ıslahan İcra ve İflâs kanununun 366 ıncı maddesine tevfikân tasdikına ve aşağıda yazılı masrafın temyiz müsted'isinden alınmasına 30 - 6 - 934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Bir alacağın tesbiti hususunun mahkemeye ait bulunduğu hakkında T. M. icra ve iflâs dairesinin 11 - 6 - 934 tarih ve 3190 numaralı kararı

Temyiz edilen karar: Vilâyet idare hey'etinin 17-5-934 tarih ve 89 Numaralı kararına müsteniden takipte bulunan Malmüdüdü Nazım Beyin 5725 lira alacağın %9 faiz ve sair masraflarla birlikte tesviyesi lüzûmuna dair borçları Belediye dairesine tebliğ ettirdiği ödeme emrine karşı dairei mezkûre tarafından serdolan itirazın ref'ini istemesi üzerine Mercice yapılan duruşma ve tetkikat sonunda: 341 senesi Düzce hükûmet konağı ve camii şerifinin inşası için sabık kaymakam Mithat Beyin delâletile toplanan ianeden sarfedilmeyen 5725 liranın lâzımgelen komisyon ve yüzde 9 faizile belediyeye ikraz edildiği ve iane komisyonu reis ve azalarının yolsuz hareketlerinden dolayı Vilâyet idare heyetince yapılan tetkikat neticesinde: ikraz edilen

5725 liranın hazinesi maliyeye ait olduğuna karar verildiği anlaşılmakta ise de işbu kararın cezaî takibat neticesi verilmiş bir karar olup kabiliyeti infaziye ve icraiyesi bulunmamasına göre hazine bu hususta kendisinin haklı olduğunda ısrar ettiği takdirde ait olduğu mahkemeye müracaatta muhtar olmak üzere 2004 Numaralı icra ve iflâs kanununun 68 inci maddesine tevfi kan ref'i itiraz talebinin reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı Temyiz istidasının müddeti içinde kaydedildiği anlaşılp kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

Hadise muhakemeye muhtaç bulunmasına ve mübrez Meclisi idare kararı lüzümü muhakemeye mütedair olmasına göre temyiz istidasında serdedilen itirazlar varit olmadığından cümlesinin reddile usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih kararın icra ve iflâs kanununun 366 ve H. U. M. kanunun 438 inci maddelerine tevfi kan - tasdikına - ve aşağıda yazılı masrafın temyiz müsted'isinden alınmasına 11-6-934 tarihinde ittifakla karar verildi.

İcra tebliğatı hakkında T. M. icra ve iflâs dairesinin 11-6-934 tarih ve 3180 numaralı kararı

Temyiz edilen karar: Kararın çiftçi bankasının takip talebinde istinat ettiği ilâm kendisine tebliğ olunmaksızın maaşına haciz konulması yolsuz olduğundan bahsile ve haczin fekki ve takibin iptali talebile borçlu Tâlat Bey tarafından serdedilen şikâyet üzerine mercice yapılan tetkikat neticesinde: takibe mesnet teşkil eden 22-3-934 tarih ve 88 No.lu ilâmın gıyaben verildiği ve müddeaaaleyh olan borçluya tebliğ edilmediği anlaşılmış ve katiyet kesbettiğine dair bir kayda dahi tesadüf edilmemiş olmasına ve borçluya gönderilen ödeme emrine karşı vukubulan itiraz üzerine merci tarafından 13-6-933 tarihli kararla ilâmın mumaileyhe tebliği emrolunmuş iken mezbur kararın infaz olunmaması ve icra memurunun bu baptaki müzekkeresine zabıt kâtibi tarafından verilen ve hakim ve mahkeme baş kâtibinin tasdikinden ari ve sadece tebliğ edilmiştir, ibaresini havi bulunan 24-7-933 tarihli cevapla iktifa ve müteakiben sırasile borçluya ait emvali gayri menkulenin ve izalei şuyu neticesinde mumaileyhin hissesine isabet eden paradan işbu borca kâfi miktarın haczedilmesi ve bu muamelenin de intaç edilmeyerek 11-4-934 tarihinde ayrıca maaştan dörtte birinin haczine karar verilmesi yolsuz bulunmasına mebni mezkûr haciz kararının feshine ve nevakısın ikmalinden sonra icranın devamı lüzumuna karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı temyiz istidasının müddeti içinde kaydedildiği anlaşılp kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünöldü.

İcra memurunun müzekkeresine verilen cevap kâfi görölmemesi üzerine tebliğin yapılp yapılmadığı merci kararele mahkemeden usulü dairesinde

istilâm edilmek ve mahkemeden alınacak cevaba göre karar verilmek lâzım-gelirken bu husustaki tetkikat istikmal edilmeyerek yazılı olduğu üzere karar verilmesi usul ve kanuna muhalif ve temyiz istidasında serdedilen itirazlar bu sebeple varit olduğundan mümeyyezünbih kararın icra ve iflâs kanununun 366 ve H. U. M. kanununun 422 inci maddelerine tevfikân -nakzına- ve aşağıda yazılı masrafın ilerde haksız çıkacak tarafa aidiyetine 11-6 934 tarihinde ittifakla karar verildi.

Suiniyetle temyizde bulunan borçlunun cezalandırılmasına dair T. M. icra ve iflâs dairesinin 4 - 6 - 934 tarih ve 3053 numaralı kararı

Temyiz olunan karar: bir kıt'a konturatoya müsteniden takipte bulunan İsak Menâşe Ef.nin müddeti hitam bulan mecur dükkânın tahliyesi hakkında müstecir Agop Ef.ye tebliğ ettirdiği icra emrine karşı mumaileyh tarafından serdolunan itirazın ref'ini istemesi üzerine mercice icra kılınan tetkikat neticesinde: takip imzası noterlikçe tastik edilmiş bir kıt'a konturatoya istinat etmesine ve bu şart altında borçlunun mücerret mukavelenamedeki imzasını inkâr etmesi iltifata şayan olmadığı gibi mumaileyh ayrıca bir defide dermeyan etmemiş olmasına göre vukubulan itirazın kat'iyen ref'ine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı Temyiz istidasının müddeti içinde kaydedildiği anlaşılp kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşölüp düşünldü.

Kira mukavelenamesi noterlikçe usulü dairesinde tasdik edilmiş ve mutarız merci huzurunda imzasını inkârdan başka bir defide bulunmamış olmasına ve icar müddetinin hitamından bir ay içinde tahliye istenmiş ve itirazın ref'i muvakkat olmadığı anlaşılmak üzere merci kararında kat'i diye tavsif olunmuş bulunmasına göre temyiz istidasında serdedilen itirazlar varit olmadığından cümlesinin reddine ve usul ve kanuna uygun olan mümeyyezünbih kararın icra ve iflâs kanununun 366 ve H. U. M. kanununun 438 inci maddelerine tevfikân -tasdikına- ve temyizin muameleleri uzatmak maksadile sui niyete müstenit olduğu anlaşıldığından mezkûr kanunun 463 üncü maddesinin matufünaleyhi olan mezkûr usul kanununun 422 inci maddesi hükmüne tevfikân temyiz müsted'isi Agop Sağıryan Ef. den üç lira cezayı nakdi alınarak Hazinece irat kayıt olunmasına ve cezayı nakdiye müteallik olan bu kararın infaz edilmek üzere mahallî tetkik mercii tarafından C. müddei umumiliğine tebliği lûzumuna ve aşağıda yazılı masrafın temyiz müsted-isinden alınmasına 4 6 934 tarihinde ittifakla karar verildi.

İcra teahhütlerinin ifa edilmemesi halinde yapılacak muameleye dair
T. M. İcra ve İflâs Dairesinin 31-10-934 tarih 5676 numaralı kararı

Temyiz olunan karar : Ahmet Beyin alacağına karşı yaşayış tarzına göre halile mütenasip ödemede bulunmadığı iddiasile maznun Mustafa Bey hakkında mumaileyh alacaklının şikâyeti üzerine yapılan duruşma sonunda : Tarafların iddia ve müdafaatına ve taallûk ettiği icra dosyası mündericâtına ve istima olunan yeminli şahitlerin şehadetine nazaran suçlunun müddeabih kabahati ika eylediği sabit olduğundan İcra ve İflâs kanununun 338 inci maddesine tevfikân bir ay hafif hapsine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz kararı : İcra ve İflâs kanununun 353 üncü maddesinin tayin ettiği beş gün içinde verildiği anlaşılan temyiz istidasının kabulü ittifakla kararlaştırıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Maznun Mustafa Efendi uhdesinde emvali gayrimenkule mevcut olup olmadığının Tapu dairesinden ve mumaileyhin Plâjdan ve sair suretle ticaret ve kazanç temin edip etmediğinin Maliye tahakkuk memurluğundan istilâmile neticesine göre hüküm verilmek lâzımgelirken maznunun halile mütenasip ödemede bulunmadığı şehadetle sabit olduğundan bahsile yazılı olduğu üzere tecziyesi cihetine gidilmesi usul ve kanuna muhalif ve bozma talebi bu itibarla varit olduğundan mümeyyezünbih hükmün İcra ve İflâs kanununun 366 ve C. M. U. kanununun 321 inci maddelerine tevfikân (bozulmasına) 31/10/934 tarihinde ittifakla karar verildi.